

Täysistunto

Torstai 21.11.2024 klo 16.00—19.53

Täysistunto alkoi klo 16.00. Täysistunto päättyi klo 19.53.

Puhetta johtivat ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko (16.00—17.01 ja 18.59—19.53) ja toinen varapuhemies Tarja Filatov (17.01—18.59)

1. Nimenhuuto

Nimenhuutoraportti Liite 1A

Toimitettiin nimenhuuto.

2. Suullinen kyselytunti

Vastaamassa olivat seuraavat ministerit
pääministeri Petteri Orpo
valtiovarainministeri Riikka Purra
sosiaaliturvaministeri Sanni Grahn-Laasonen
maa- ja metsätalousministeri Sari Essayah
ulkoministeri Elina Valtonen
oikeusministeri Leena Meri
opetusministeri Anders Adlercreutz
tiede- ja kulttuuriministeri Sari Multala
liikenne- ja viestintäministeri Lulu Ranne
kunta- ja alueministeri Anna-Kaisa Ikonen
elinkeinoministeri Wille Rydman
eurooppa- ja omistajaohjausministeri Joakim Strand

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Päiväjärjestyksen 2. asiana on suullinen kyselytunti.

Pyydän paikalla olevia ministereitä siirtymään ministeriaitioon. Pyydän nyt niitä edustajia, jotka haluavat esittää kysymyksen paikalla oleville ministereille, ilmoittautumaan painamalla P-painiketta ja nousemalla seisomaan. On toivottavaa, että kukin kysymys on osoitettu yhdelle paikalla olevalle ministerille.

Ministereille esitettiin seuraavat kysymykset:

2.1. Suullinen kysymys hallituksen kasvu- ja työllisyystoimista (Juha Viitala sd)

Suullinen kysymys SKT 205/2024 vp

Pöytäkirja PTK 120/2024 vp

Suullinen kyselytunti

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Tämän kyselytunnin aloittaa edustaja Viitala. Olkaa hyvä.

Keskustelu

16.01 **Juha Viitala sd:** Arvoisa puhemies! Oikeistohallitus lupasi lopettaa velkaantumisen ja lupasi satatuhatta uutta työllistä ja tärkeimpänä kestäväää kasvua. Työ- ja elinkeinoministeriön tuore ennuste Suomen näkymistä on karua luettavaa. Orpon—Purran hallituksen politiikan takia Suomen työllisyys kyntää uusissa pohjalukemissa. Näin todetaan hallituksen oman ministeriön paperissa. Siinä todetaan, että hallituksen omat toimet heikentävät työllisyyttä. Suomen konkurssitilanne on myös hälyttävä. Viimeksi tässä maassa on tehty näin paljon konkurssseja 90-luvulla. Suomi on työllisyydessä EU:n peränpitäjä. IMF arvioi Suomen kasvukäyrän kymmenen heikoimman maan joukkoon. Pääministeri Orpo, te johdatte tätä hallitusta. Tunnustatteko te, että teidän hallituksenne toimet ovat lisänneet työttömyyttä, kuten ministeriönne raporttikin osoittaa?

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Pääministeri Orpo, olkaa hyvä.

16.02 **Pääministeri Petteri Orpo** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kiitos tärkeästä kysymyksestä siitä, onko lisännyt työttömyyttä. Varmaan siltä osin on, että kun me joudumme tiivistämään, sopeuttamaan myöskin valtionhallinnosta, ministeriöistä, virastoista, laitoksista, niin sieltä myöskin valitettavasti oikeasti jää ihmisiä silloin pois ja osa varmasti myös työttömäksi.

Mutta tähän peruskysymykseen siitä, mihin Suomen talous ja työllisyys on menossa: Me eletään todella vaikeaa aikaa. Edelleen Euroopassa soditaan. Inflaatio on ollut korkealla meidän keskeisillä markkina-alueilla Keski-Euroopassa, Saksassa. Talous ei kasva odotetulla tavalla. Ja sitten meillä on paljon kuormaa. Mutta näiden keskellä me viedään eteenpäin määrätietoisesti meidän kasvun hallitusohjelmaa. Me ollaan tehty toimia, jotka valtiovarainministeriön riippumattoman laskelman mukaan tuovat jopa 80 000 työpaikkaa Suomeen. Jos me emme näitä olisi tehneet, niin kuinkahan syvällä nyt mentäisiin?

Mutta kerron myöskin iloisen uutisen: talous kasvaa. Suomen talous on kasvanut alkuvuodesta lähtien, ja ensi vuodelle ennustetaan 1,5—2 prosenttiyksikön kasvua, joka on jo EU:n keskiarvoa korkeampi. Nyt kun nämä meidän toimet alkavat purra, [Puhemies koputtaa] niin uskon, että tämä kääntyy. [Puhemies koputtaa] Ja kun mennään kohti loppukautta, niin tilanne on paljon parempi.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Pysytään minuutin mittaisissa puheenvuoroissa. — Pyydän nyt niitä edustajia, jotka haluavat esittää lisäkysymyksiä tästä aiheesta, ilmoittautumaan painamalla V-painiketta ja nousemalla seisomaan. — Edustaja Viitala jatkaa.

16.04 **Juha Viitala sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Pääministerin mukaan yksikään hallitus ei ole tehnyt kasvun eteen yhtä paljon toimia kuin nykyhallitus, mutta tulokset ovat miinusmerkkisiä. Kokoomuksen ryhmäpuheenjohtaja Marttinen lupasi viime

Pöytäkirja PTK 120/2024 vp

vuonna, että jo tänä vuonna Suomi saa 65 000 uutta työllistä. Tänä vuonna hallitus valmisti 500 toimen kasvulistan. Paperinkulmaan raapustamani laskelman mukaan jokaista hallituksen listan kasvutoimea kohden on tullut sata työtöntä ihmistä lisää, eli yhteensä 50 000 työtöntä enemmän.

Pääministeri Orpo, tässä ei ole enää kyse suhdanteista. Teidän oma ministeriönne toteaa, että kyse on teidän hallituksenne toimista. Kun teidän hallituksenne lääkkeet kasvun luomiseksi aiheuttavat näin kovia sivuoireita — pahentavat työttömyyttä — niin eikö olisi perusteltua pohtia sitä reseptiä uusiksi?

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Pääministeri Orpo.

16.05 Pääministeri Petteri Orpo (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Euroopan unionin komissio ja IMF-valuuttarahasto ovat molemmat viime aikoina arvioineet hallituksen talous- ja työllisyyspolitiikkaa, ja molempien viesti on ollut sama: hallituksen keinot ovat aivan oikeita. Me tehdään niitä uudistuksia, jotka Suomessa olisi pitänyt tehdä jo vuosia tai vuosikymmeniä sitten työmarkkinoihin, sosiaaliturvaan, verotukseen, luvitukseen. Me pistämme miljardin tutkimukseen ja tuotekehitykseen. Me esimerkiksi uudistamme paikallista sopimista, joka nyt on läpäissyt perustuslakivaliokunnan arvioinnin. Nämä ovat merkittäviä asioita, joita Suomessa on odotettu.

Käänte ei tapahdu hetkessä, ja minä toivoisin, että tämän kauhistelun ja pelottelun ohella myöskin tunnustettaisiin se tosiasia, että tämä maailma on aika sekaisin. Oletteko huomanneet? [Antti Kurvinen: Hallitus on sekaisin!] Ukrainan sotaa, paljon epävarmuutta eri puolilla, jotka vaikuttavat välittömästi markkinoihin, ja kun Suomi on vientivetoisen maa, niin totta kai tämä vaikuttaa.

Me ollaan tehty ja tehdään toimia ja paljon, niin että kun se kasvu lähtee kunnolla liikkeelle, [Puhemies koputtaa] niin me ollaan siinä mukana. Te tulette näkemään, että talous kasvaa, työllisyys paranee, ihmiset saavat työtä ja toimeentuloa. [Juha Hänninen: Erinomainen vastaus!]

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Lyly.

16.06 Lauri Lyly sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Juuri ilmestyneessä TEMin ennusteessa ennustetaan työttömyyden kasvavan yli 300 000:n ensi vuonna ja pitkäaikaistyöttömyyden yli 100 000:n. Suomen työmarkkinoiden tilanne on huono ja kasvunäkymät heikot. Talouden kasvu, etenkin kotimaassa, on luottamuksen varassa. Miltä tulevaisuus näyttää? Talous on myös psykologiaa.

Arvoisa pääministeri, miten hallitus on omilla toimillaan onnistunut kotimarkkinoiden kysynnän ja kasvun aikaansaamisessa?

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Ministeri Rydman.

16.07 Elinkeinoministeri Wille Rydman (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Ensinnäkin on todellakin syytä huomata se, että Suomi, joka on lähtökohtaisesti hyvin vientivetoisen talous, ei tällä hetkellä keskeisiltä vientimarkkinoiltaan saa vetoa. Me näemme tullimuureja, me näemme protektionismia, me näemme kiinalaista ylituotantoa ja me näemme yhtä hyvin sitä, että meidän keskeinen vientimarkkinamme Saksa ei tällä het-

Pöytäkirja PTK 120/2024 vp

kellä vedä. Tällaisessa tilanteessa meidän on paitsi luotava tulevaisuudenuskoa myöskin tehtävä konkreettisia toimenpiteitä lukuisilla eri aikaperspektiiveillä — sekä niitä, jotka toimivat tällä hetkellä, että sellaisia, jotka rakentavat pohjaa tulevaisuuden kasvulle, ja halitus tekee näitä kaikkia.

Me olemme tehneet niitä työmarkkinauudistuksia, jotka luovat pohjaa paremmalle ja toimivammalle työelämälle. Me teemme valtavia panostuksia tutkimukseen ja kehitystyöhön, millä varmistamme sitä, että Suomi pysyy innovaatioiden ja menestyvien yritysten kärjessä myöskin tulevaisuudessa. Ja me uudistamme omaa teollisuuspolitiikkaamme niin, että se on viritetty uudenlaiseen kilpailuun ja valtiovetoisen teollisuuspolitiikan aikakauden siten, että emme jää jalkoihin kilpailussa investoinneista. Tämä on pitkäjänteistä työtä, mutta meidän [Puhemies koputtaa] työkalupakkimme on hyvin laaja.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Tuppurainen.

16.08 Tytti Tuppurainen sd (vastauspuheenvuoro): Rouva puhemies! Kysymme tässä kyllä nyt hallituksen toimista. Nimittäin tämän hallituksen oman ministeriön, työ- ja elinkeinoministeriön, työllisyysennusteen mukaan Suomessa syksyllä havaittu työttömyyden kääntyminen kasvuun on pitkälti kiinni kotimaisesta kysynnästä, siis hallituksen toimista. Nyt on vain niin, että te ette voi mennä suhdanteen taakse tai vientimarkkinoiden ongelmien taakse, vaan kysymys on siitä, että hallitus on omilla leikkaustoimillaan syventänyt tätä kuoppaa, vaikeuttanut tätä tilannetta, ajanut tavallisia suomalaisia pienituloisia palkansaajia, eläkkeensaajia, työttömiä entistä hankalampaan tilanteeseen. Kotimainen kysyntä sakkaa, ja, pääministeri, te olette vastuussa tästä leikkauspolitiikasta. Tunnustatteko te, että teidän toiminnallenne on vaikutus tähän entisestään vaikeutuneeseen tilanteeseen?

Rouva puhemies! Kysyn elinkeinoministeri Rydmanilta: Te annoitte aiemmin kesällä eduskunnalle vastauksen, että teillä on valmisteilla virkamatka Saksaan, joka on keskeinen kauppakumppani Suomelle. Onko tämä virkamatka toteutunut? Oletteko te tavannut kolleganne, varaliittokansleri Habeckin, Saksan elinkeinoministerin?

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Ministeri Rydman.

16.10 Elinkeinoministeri Wille Rydman (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Ymmärrän hyvin sen, että edustaja Tuppurainen on kovasti kiinnostunut Saksan suunnasta. Hänellä oli tapana itsekin ministeriaikoinaan saksalaisiin kollegoihin pitää yhteyttä, [Naurua oikealta] ja niistä yhteydenpidoista Suomen veronmaksaja on joutunut kalliin laskun maksamaan. [Perussuomalaisten ryhmästä: Oi ei! — Hälinää — Puhemies koputtaa]

Mutta kun kysyitte siitä, mitkä ovat omat yhteyteni Saksaan, niin pitää paikkansa, että kesällä vastasin, että suunnitteilla on tapaaminen Saksan kollegani Robert Habeckin kanssa, ja kyllä, tällainen on vierailuohjelmassani luvassa ensi tammikuulle.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Marttinen.

16.10 Matias Marttinen kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Suomen talous ei käytännössä katsoen ole kasvanut 16 vuoteen. Samaan aikaan velkaa on otettu kymmeniä miljardeja euroja ja tärkeitä uudistuksia on vain sysätty eteenpäin. Tämä halli-

Pöytäkirja PTK 120/2024 vp

tus on valinnut toisen tien, jotta voidaan turvata jatkossa suomalaisille tärkeiden palveluiden rahoitus. Sen takia uudistetaan työmarkkinoita, sosiaaliturvaa, verotusta, otetaan käyttöön uusi kannustin puhtaan teollisuuden investointien houkuttelemiseksi Suomeen. Toimia tehdään merkittävä määrä kaikkienensa. [Antti Kaikkonen: Viisisataa!]

Rouva puhemies! Täytyy todeta Suomen tilanteesta, että tämän vuoden budjettihan on elvyttävä siitä huolimatta, että me laitamme taloutta kuntoon. Se sopii suhdannetilanteeseen hyvin, ja tästä voisin kysyä vielä arvion myös valtiovarainministeriltä. SDP on täällä esittänyt ainoastaan päätösten perumisia, säästöjen perumisia, rakennetoimien perumisia, työllisyysuudistusten perumisia. Kysyisin, valtiovarainministeri Purra, teiltä: montako uutta työllistä Suomeen saadaan sillä, että noudatettaisiin tätä SDP:n perutaan kaikki -linjaa?

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Ja sitten ministeri Purra.

16.11 Valtiovarainministeri Riikka Purra (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Sosiaalidemokraattien vaihtoehdosta meillä ei ole hirvittävästi tietoa, koska sen työllisyysvaikutuksethan on salattu. [Välihuutoja — Ben Zyskowicz: Ei nyt saivarrella siinä!] Mutta aivan tuota pikaa me saamme uudet oppositiopuolueiden vaihtoehdot, jotka käymme tietenkin läpi. Sen lisäksi me olemme käyneet täällä suunnalla tarkasti läpi kaikki muut esitykset ja toimien peruutusesitykset, joita täältä on esitetty. Käymme sitä läpi, mitä viivan alle jää.

Olen itse pannut merkille myös sen, että riippuen vähän siitä, puhummeko säästötoimista, sopeuttamisesta tai kasvun tarpeista, se narratiivi täällä opposition puolella muuttuu. Mutta itse näen, että kasvutoimet, joita tämä hallitus siis on alusta saakka tehnyt ja tekee edelleen, eivät tarkoita sitä, että me voisimme heittää kintaalla näille meidän sopeutustarpeillemme. Meillä on velka kasvanut, velkasuhde on valtavan korkea, ja se edelleen jatkaa korkeana olemista näidenkin toimien käynnissä ollessa. Nämä ovat kaksi eri asiaa. Ja aivan kuten edustaja huomautti, niin meidän budjettimme edelleen on elvyttävällä puolella — [Puhemies koputtaa] ensi vuodelle hieman kiristystä, mutta ei mitään massiivista.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Räsänen, Joona.

16.13 Joona Räsänen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Käydäänpä tämä Suomen tilanne nyt läpi: Työllisyyskehitys tällä kaudella Euroopan surkeinta. [Antti Kurvinen: Pitää paikkansa, totta!] Velkaantuminen on kasvanut Suomessa tänä vuonna Euroopan nopeiten. [Antti Kurvinen: Kokoomus lupasi lopettaa sen!] Tämä hallitus ottaa kahden ensimmäisen vuotensa aikana enemmän velkaa kuin se parjattu hallitus kahden viimeisen vuoden aikana. [Perussuomalaisten ryhmästä: Korot!] Konkurssien määrä on tämän hallituksen aikana koko 2000-luvun ennätyksessä — siis koko 2000-luvun ennätyksessä. Suomen talouskasvu on ollut maailman heikoimpien joukossa tämän hallituksen aikana. Ja mikä myös on ennätyksellisessä nousussa? No, se on kansalaisten epäluottamus tätä hallitusta kohtaan. [Kimmo Kiljunen: On ollut kasvua!] Arvoisa pääministeri, kun yli puolet kansasta on sitä mieltä, että te viette Suomea väärään suuntaan, niin jaatteko te tämän kansalaisten arvion? [Antti Kurvinen: Hyvä kysymys!]

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Pääministeri Orpo.

Pöytäkirja PTK 120/2024 vp

16.14 Pääministeri Petteri Orpo (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Täytyy todeta, että itse näin jokunen viikko sitten tutkimuksen, missä kieltämättä hallitukseen luottamus ei ollut kovin korkea mutta oppositioon luottamus oli vielä huonompi. [Välihuutoja] Näitä tutkimuksia tulee ja tutkimuksia menee, mutta hallituksella on vastuu Suomen talouden kääntämisestä, ja me teemme niitä toimia, vaikka ne eivät olisi suosittuja. Meidän täytyy sopeuttaa julkista taloutta, koska me velkaannumme niin hurjaa tahtia, ja samaan aikaan me tehdään näitä välttämättömiä uudistuksia, jotta saadaan talous kasvuun. Jos menot ovat tuolla ja tulot täällä, me tarvitaan lisää tuloja ja vähemmän menoja. Tätä työtä me tehdään määrätietoisesti, koska vain sillä me pystytään takaamaan se, että Suomi on hyvinvoiva ja turvallinen maa myöskin jatkossa.

Sen sijaan teillä ei ole ainuttakaan toimea, millä te korjaisitte tämän. Ei ainuttakaan ole nähty. Te sanotte kaikille säästöille ei, kaikille uudistuksille ei, ja samaan aikaan vielä lupaatte rahaa joka paikkaan lisää. Täysin mahdoton, epäuskottava yhtälö.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Lintilä.

16.15 Mika Lintilä kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Viime hallitus on aika paljon tässä salissa moitittu [Perussuomalaisten ryhmästä: Ja syystä!] — ja varmasti osittain syystäkin. Eikä se viime kausikaan ihan helppo kausi ollut. Kun hallitus lopetti toiminnan, niin meillä oli noin kolmisenkymmentä erittäin isoa investointihanketta pöydällä ja putkessa. Suurin osa, vajaat 30 niistä, oli puhtaaseen siirtymään tulevia hankkeita. Nyt ei ole kuulunut investoinneista mitään. Ei ole ilmoitettu uusista investoinneista, ei näitten konkretisoinnista.

Hiukan huolestuttavaa oli viime viikolla se, että kun pääministeri puhui kasvusta, niin valtiovarainministeri kertoi, että kun puhutaan kasvusta, niin se on sumutusta. Tämä on hirvittävän huono viesti niille yritykselle, jotka ovat investoimassa. Hallitus ilmoitti, että hallitus tulee olemaan mukana ja tuo investointihyvityksen verotukseen mutta yli 50 miljoonan investoinnilla. Tämän pitäisi tulla voimaan vuoden alusta, ja käsittääkseni sitä ei ole [Puhemies koputtaa] täällä eduskunnassa näkynyt. [Eduskunnasta: Ohhoh!]

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kysymys!

Mitä te teette sen eteen, että yrityksillä olisi jonkunlainen näkymä [Puhemies koputtaa] investoinneista? Tällä hetkellä [Puhemies koputtaa] te teette yritysten tilanteen lähes mahdolltomaksi toimia.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Ministeri Rydman.

16.16 Elinkeinoministeri Wille Rydman (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Edustaja Lintilä on täysin oikeassa siinä, että edellinen hallitus todella hehkutti valtavia määriä erilaisia investointeja, [Antti Kurvisen välihuuto] jotka Suomeen ovat tulossa. Mutta kun katsottiin vähän tarkemmin, mitä ne investoinnit, mitä edellinen hallitus silloin hehkutti, tosiasiaissa ovat, niin aika monet niistä olivat kyllä lähinnä PowerPoint-esityksiä, joissa ei ollut sen enempää lihaa kuin luitakaan. Tämä on ollut se perusasia.

Nämä teoreettiset investoinnit olivat nimenomaisesti sitä sumutusta. [Suna Kymäläinen: Sekö on selitys, että te ette tee mitään?] Sen sijaan tämä hallitus on keskittynyt siihen,

Pöytäkirja PTK 120/2024 vp

millä tavoin konkretisoidaan investointien tulemistä tänne, millä tavoin luodaan sitä näky-mää yrityksille ihan oikeisiin investointeihin eikä pelkästään mielikuvitusinvestointeihin.

Mitä tulee investointi- ja verokannustimeen, se on tulossa. Sen sisällön yritykset tietä-vät. Ne ovat siihen varautuneet. Nyt olemme siinä vaiheessa, että ensin se piti esinotifioida komissiolle, sitten varsinainen notifiointi. Saanemme sen varsin pian käyttöön, mutta tässä tietystikin joudumme menemään sen puitteissa, [Mika Lintilä: Sen pitäisi olla voimassa vuoden alusta!] miten nämä asiat ylipäättäänkin Euroopan unionin puitteissa tehdään. Teil-läkin muuten olisi ollut mahdollisuus hyödyntää [Puhemies koputtaa] tällaisia välineitä, mutta ette hyödyntäneet silloin, kun olitte hallituksessa. [Mika Lintilän välihuuto]

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Vähämäki.

16.18 Ville Vähämäki ps (vastauspuheenvuoro): Kunnioitettu puhemies! Talous kuiten-kin lähtee ensi vuonna kasvuun kansantalouselämyksen ennusteiden mukaisesti. Inflaatio on laskusuunnassa, ja työllisyys on kasvussa ennusteiden mukaisesti. Tuottavuuskasvua hae-taan tekemällä tki-panostuksia. Teollisten investointien tuki on tulossa, ja se lähtee tuotta-maan meille kasvua. Itä- ja Pohjois-Suomen kasvupaketit on myöskin saatu eteenpäin.

Mutta sitten jos lähdetään hakemaan uusia kasvutoimenpiteitä tämän lisäksi, kasvun ko-venantteja jos haetaan, niin on esitetty, että jos bkt:n kasvu ylittää tietyn kynnyksen, niin sitä kautta sitten kasvatetaan palkansaajan ostovoimaa, tai sitten esitän tässä niin, että jos teolliset ja tuotannolliset investoinnit ylittävät tietyn kynnyksen, niin sitten taas sinne pal-kanmaksajalle annetaan joitakin sopivia hyvityksiä. Nyt kysymys: mitkä ovat ne pohdin-nat, mitä on siellä sinivalkoisessa kasvun työkalupakissa tulossa ensi keväänä, [Puhemies koputtaa] kun niitä esityksiä on jo tehty?

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Sieltä pääministeri, olkaa hy-vä.

16.19 Pääministeri Petteri Orpo (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! On oikeasti todella hienoa, kuinka paljon meillä on liikkeellä tällä hetkellä uudistuksia, työtä, jolla hae-taan kasvua ja uskoa yrittäjille yrittää Suomessa ja kasvattaa yritystään sekä uskoa inves-toreille, että kannattaa tulla Suomeen. Näitä on vaikka kuinka paljon. Sen päälle, kun meil-lä on toimintakykyinen ja päätöksentekokykyinen hallitus, me asetimme Risto Murron työ-ryhmän, joka saa avoimesti nyt miettiä ja kerätä eri puolilta yhteiskuntaa ideoita, uusia kas-vun aihioita, ja nämäkin kannattaa toimittaa työryhmän pohdittavaksi. Me emme ryhdy etukäteen sanomaan, mitä sieltä tulee ulos, vaan nyt aidosti katsotaan, mitä asiantuntijat sa-novat. Eikö se olisi hieno asia, jos me voitaisiin löytää yhteisiä kasvun aineksia, joilla voisi tehdä vielä enemmän Suomen kasvun eteenpäinviemiseksi?

Viimeiseksi haluan vielä todeta, että tänään hyväksyessämme täydentävän talousarvion me pistämme liikkeelle miljardeissa rakennus- ja infrahankkeita, MAL-sopimukset, kai-ken kaikkiaan miljardin buusti talouteen. [Puhemies koputtaa] Nämä ovat valtavia juttuja, ja toivottavasti nämä kelpaavat.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Koskela.

Pöytäkirja PTK 120/2024 vp

16.20 **Minja Koskela vas** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kyllä, hallitus, vähintään, mitä voisitte nyt tehdä, olisi se, että olisitte rehellisiä. Näille teidän työelämäheikennyksillenne, joita te kutsutte uudistuksiksi, ei ole laskettu työllisyysvaikutuksia.

Ministeri Rydman kehtasi täällä puhua, että tästä tulee parempaa ja toimivampaa työelämää. — Kenelle? Ei ainakaan työntekijöille. Vientivetoinen palkkamalli, palkkadumppauslaki, paikallinen sopiminen, ja sieltä on tulossa vielä irtisanomissuojan heikentäminen, määräaikaistuuksien helpottaminen, ensimmäisen sairauspäivän palkattomuus. Miten tämä on parempaa ja toimivampaa työelämää?

Pääministeri Orpo, te puhuitte täällä veroista, että te olette tehneet hyviä verouudistuksia: veronkevennyksiä sinne ministeriaitioon — varmasti ne tuntuvat siellä hyviltä verouudistuksilta — ja alv-korotukset, ne syövät nimenomaan pienituloisimpien ihmisten ostovoimaa. Eivät nämä ole mitään parannuksia, nämä ovat heikennyksiä työntekijöille ja pienipalkkaisille työntekijöille. Minä kysyn teiltä nyt, pääministeri Orpo: miten nämä uudistukset ovat parempaa ja toimivampaa työelämää työntekijöille?

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Pääministeri, olkaa hyvä.

16.21 **Pääministeri Petteri Orpo** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Yksi hallituksen keskeinen ajatus on se, että jokainen suomalainen työikäinen ja työkykyinen ihminen on töissä ja että hänellä on työpaikkoja. Me tehdään uudistuksia, joissa jokainen työtunti kannattaa, jotta kannattaa ottaa työtä vastaan, lyhytaikaistakin tai pienempipalkkaistakin, että se oikeasti on kannattavaa. Siksi me teemme myöskin sosiaaliturvaan uudistuksia, ja sen lisäksi me kevennämme työn verotusta, ja se on painotettu pieni- ja keskituloisille, jotta me saadaan tämä kannustavuuselementti aikaan. Meillä ei ole yksinkertaisesti varaa tässä maassa siihen, että meillä on liian monta ihmistä kotona, joiden ei kannata lähteä töihin. Siksi me olemme tehneet myöskin sosiaaliturvaan uudistuksia, työttömyysturvaan uudistuksia. Niiden työmarkkinauudistusten, joita luettelitte ja jotka kaikki kovin negatiivisessa valossa esitte, tarkoitus on kyllä se, että yrittäjät palkkaavat lisää työntekijöitä — palkkaavat lisää työntekijöitä. Näitä on odotettu Suomessa vaikka kuinka pitkään, ja tämä hallitus nyt tekee näitä uudistuksia.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Östman.

16.23 **Peter Östman kd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Valtiovarainministeriön ylijohtaja, osastopäällikkö Mikko Spolander totesi noin kuukausi sitten, että on merkkejä siitä, että talouden ankeuteen käännettä odottaneiden kärsivällisyys palkitaan ja orastava talouskasvu on näköpiirissä. [Suna Kymäläinen: Oliko tämä se ilouutinen?] Hallitus joutuu silti julkisen talouden osalta toimimaan, sillä me tiedostamme ja teemme sopeutus-toimia yhdeksän miljardin edestä, koska me tiedostamme, että vaikka alijäämät pienenevät ja velkaantuminen hidastuu, niin julkinen taloudenpito pysyy edelleen riskirajoilla. Samanaikaisesti työmarkkinoilla on levottomuutta. Ay-liike vaatii merkittäviä palkankorotuksia. Toki kansalaisten ostovoima kaipaa vahvistamista, mutta toisaalta toteutuessaan isot palkankorotukset heikentäisivät myös Suomen kilpailukykyä entisestään. Myös työnteisauksia, lakkoja voi olla luvassa loppuvuodesta.

Pöytäkirja PTK 120/2024 vp

Julkisen talouden ollessa näin haasteellisessa tilanteessa kysynkin asianomaiselta ministeriltä: miten nämä työmarkkinaosapuolien toimet vaikuttavat tässä tilanteessa Suomen kilpailukykyyn ja julkiseen talouteen lyhyellä ja pitkällä aikajänteellä?

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Ministeri Rydman.

16.24 Elinkeinoministeri Wille Rydman (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Luonnollisestikin on niin, että tällaisessa tilanteessa, jossa orastava kasvu on hyvin haurasta, siihen vaikuttaa moni tekijä, ja kun vienti on se, josta Suomi elää, ja vientimarkkinamme tällä hetkellä huonosti vetävät, ei tarvita missään nimessä ylimääräisiä levottomuuksia enää omille kotoisille työmarkkinoillemme. Luonnollisestikin on niin, että kun puhutaan työehdoista ja palkankorotusten suuruuksista, niin silloin ne ovat nimenomaisesti työmarkkinaosapuolet, jotka niistä sopivat. Ne eivät ole luonnollisestikaan hallituksen asioita kantaa otettaviksi, mutta toki tietysti peräänkuulutan malttia työmarkkinaosapuolilta. Tällaisessa tilanteessa, jossa kuitenkin inflaatio on taipunut ja korotkin laskevat, kansalaisten ostovoima kuitenkin lähtökohtaisesti kasvaa, ja silloin voisi ajatella myöskin niin, että ehkä silloin maltillisemmat palkkaratkaisut olisivat myöskin niitä isänmaallisia tekoja, joilla luotaisiin enemmän pohjaa kestäväälle talouskasvulle näinä vaikeina aikoina, jotka turvallisuuspoliittisestikin Suomelle paljon haasteita asettavat.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Lohi.

16.25 Markus Lohi kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Taloudessa on pitkälti kysymys luottamuksesta. Nyt kun keskustele kansalaisten ja yrittäjien kanssa, niin tuntuu, että kaikkialla on aivan liian synkät näkymät tulevaisuudesta. Se johtaa siihen, että vaikka ensi vuonna ostovoima, kuten ministeri Rydman totesi, näyttää kasvavan kansalaisilla, niin voi olla, että jos ei luoteta tulevaisuuteen ja ei uskalleta käyttää rahaa ja kuluttaa tai puhumattakaan investoida isompia, niin me emme saa tätä taloutta kasvuun. Meidän yhteinen tehtävämme olisi luoda nyt luottamusta tähän yhteiskuntaan, sellaista ilmapiiriä, että kannattaa katsoa valoisasti tulevaisuuteen ja yrittäjien kannattaa investoida. [Ben Zyskiewicz: Kuulitteko, demarit? — Suna Kymäläinen: Ei kun hallitus katsoo vain taaksepäin!] Ajattelisin niin, että kaikista huolestuttavin piirre tässä on se, että suomalaisilla nuorilla on tutkimusten mukaan synkkä kuva tulevaisuudesta. Näin ei saisi olla. Meidän pitää yhdessä tehdä töitä sen eteen, että nuoret luottavat tulevaisuuteen. [Jani Mäkelä: Onko demarit nyt tyytyväisiä?]

Arvoisa puhemies! Minua vähän kiusaa, että täällä ministeriäitiosta naljaillaan viime hallituksen investointihankkeille. Nehän ovat yritysten investointihankkeita, eivät hallituksen. [Puhemies: Kysymys!] Mitä me voisimme, pääministeri, yhdessä tehdä, että me tässä salissa voisimme luoda luottamusta suomalaiseen talouteen ja yhteiskuntaan, ei epäluottamusta?

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Pääministeri vai... — Ministeri Rydman, olkaa hyvä.

16.26 Elinkeinoministeri Wille Rydman (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! En ollut itse asiassa juuri mistään eri mieltä edustaja Lohen kanssa — näin se pitkälti

Pöytäkirja PTK 120/2024 vp

on. Talous on psykologiaa, ja ilman muuta itse kunkin meistä täällä salissa on hyvä luoda sitä uskoa tulevaisuuteen.

On totta, että kohtaamme merkittäviä haasteita tällä hetkellä. Useimmat niistä haasteista tulevat rajojemme ulkopuolelta, vientimarkkinoiltamme, maailmantalouden yleisestä kuvasta johtuen, mutta siitä huolimatta ei ole syytä pessimismiin. Suomella nimittäin on todellakin erittäin vahvoja voimavaroja, ja itse asiassa tänään kun vierailin vaikkapa startup-tapahtuma Slushissa, niin siellä näkyy valtava optimismi ja luotto siihen, että me itse asiassa osaamme, me pystymme, ja kasvun tekevät luonnollisestikin yritteliäät ihmiset, yritykset, uutterat työntekijät. Hallitus, poliitikot voivat luoda sille edellytyksiä, ja me pyrimme tekemään parhaamme ensinnäkin huolehtimalla valtiontalouden kestävydestä, toiseen työntöön kannusteista, tulevaisuuden kasvun edellytyksistä ja siitä, että Suomi on sellainen maa, joka houkuttelee investointeja [Puhemies koputtaa] sekä kotoisesti että ulkomailta.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Edustaja Tynkkynen.

16.28 Oras Tynkkynen vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tänään ja eilen tosiaan on kokoontunut tuhansia startup-yrittäjiä, pääomasijoittajia, teknologian kehittäjiä ja monia muita ympäri maailmaa Helsinkiin Slushiin, joka on alansa suurimpia tapahtumia koko maailmassa. Ja aivan niin kuin ministeri Rydman sanoi, että siellä kun käytävillä kulkee, niin siellä riittää intoa, energiaa, ratkaisuja ja visioita.

Mutta kun katsoo meidän nykyistä järjestelmää, niin meillä on Suomessa kanavoitu mitavia yritystukia säilyttäviin hankkeisiin — siis käytännössä ylläpidetään nykyistä talousrakennetta. Tki-rahoitusta saadaan lisättyä, erittäin tervetullutta. Mutta voitaisiinko osan näistä nykyisistä säilyttävistä yritystuista, joista iso osa vielä kerääntyy samoille suurille yrityksille, yrittää kanavoida uudistaviin tukiin, joilla saataisiin vauhditettua siellä Slushinkin käytävillä kulkevien suomalaisten startup-yritysten menestystä?

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Ministeri Rydman.

16.29 Elinkeinoministeri Wille Rydman (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Ilman muuta, tähän myöskin pyrimme. Yritystukia tietysti olisi mukava maksaa mahdollisimman vähän, toivottavasti tulevaisuudessa sille on paremmin edellytyksiä. Juuri tällä hetkellä jonkin verran vaikeuksia asettaa se, että investoinneista globaalisti kilpailaan nimenomaisesti pitkälti julkisesti maksetuilla yritystuilla. Emme voi täysin tältä todellisuudelta myöskään silmiämme ummistaa, niin ikävä maailma kuin se onkin. Toki tietysti pyrimme siihen, että tuet olisivat pikemminkin verokannusteita kuin suoria maksettuja tukia. Mutta ilman muuta siltä osin kuin yritystukia ylipäättäänkään maksetaan tai tarvitaan, niiden tulisi lähtökohtaisesti olla pikemminkin uudistavia kuin säilyttäviä. Ja tässä itse asiassa nimenomaisesti ne tutkimus- ja kehityspanokset, joita hallitus tekee, ovat omiaan avaamaan sellaista maailmaa, jossa nimenomaisesti uudistuvat yritystuet ovat niitä yritystukien keskiössä olevia asioita.

Ja sitten täytyy tietysti todeta tähän, että myöskin se, millä tavoin uudistamme vaikkapa Teollisuussijoitus Oy:tä ja sitä, että sen uuden investointistrategian mukaisesti sijoitetaan nimenomaisesti lupaaviin kasvuyrityksiin suoraan, luo rahoituksen pohjaa niille tulevaisuuden menestystarinoille.

Pöytäkirja PTK 120/2024 vp

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Valkonen.

16.30 **Ville Valkonen kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! On ehdottoman tärkeää, että jaamme tilannekuvan siitä, että talouskasvu on se, mitä Suomi tarvitsee kipeästi kaikin mahdollisin toimenpitein. Mutta opposition väitteet tämän hetken taloustilanteesta hallituksen syynä ovat kyllä täysin hullunkurisia. Taloustieteen alkeiskirjankin avannut ihminen tietää, että ei mikään hallitus määritä korkotasoa, maailmanpoliittista tilannetta, vientimarkkinoiden tilannetta. Ei viime hallitus määrittänyt korona. Suhdanteita tulee ja menee. Oleellista on se, mitä me teemme meidän talousrakenteille. Viime hallitus ei tehnyt työmarkkinoille mitään [Johannes Koskinen: Pidettiin työllisyyttä yllä!] — tämä hallitus uudistaa voimakkaasti. Viime hallitus ei parantanut sosiaaliturvan ja verotuksen kannustavuutta [Sosiaalidemokraattien ryhmästä: Ei leikattu!] — tämä hallitus uudistaa. Viime hallitus ei tehnyt investointien verokannustinta — tämä hallitus tekee. Nämä ovat niitä pitkän aikavälin rakenteellisia toimia, jotka parantavat Suomen talouden suorituskykyä kaikissa suhdanteissa, vaikka nyt on vaikeaa.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kysymys!

Kysyn valtiovarainministeriltä: onko täysin varmaa, että kun me parannamme kilpailukykyä, Suomi menestyy 20-luvun lopulla ja 30-luvulla nykyistä paremmin?

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Ministeri Purra.

16.31 **Valtiovarainministeri Riikka Purra** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Aivan kuten kysyjä oikein hyvin kuvasi, [Vasemmalta: Yllättävä vastaus!] se, mitä hallitus tekee, on rakentaa Suomeen toimintaedellytyksiltään sellaisia yhteiskunnan talouden rakenteita, että meille mahdollistuisi paremman talouskasvun saaminen. Tosiasia on, että kasvua ei ole reaalisesti ollut 17 vuoteen. Se tarkoittaa ainakin omasta mielestäni sitä, että Suomessa on jokseenkin tehty vääriä asioita. Kyse ei todellakaan ole vain suhdanteista. Sen lisäksi suhdanne on ollut hyvin vaikea, taantuma syvempi ja pitkäkestoisempi ja myös meidän vientimarkkinamme kehitys erittäin vaikea, ja tällä tietenkin on vaikutuksensa näihin asioihin. Mutta ne muutokset, joita hallitus tekee niin hallitusohjelman mukaisesti kuin myöhemmilläkin päätöksillään, keskittyvät siihen, että ne kasvun edellytykset, meidän oma kilpailukykyämme, yritysten toimintaedellytykset, vahvistuisivat kohti tulevaisuutta. Koska meillä on valtavasti vahvuuksia tässä maassa esimerkiksi osaamisesta lähtien, niin kyllä, Suomen tilanne on tältä osin erittäin hyvä. Se, mitä me tarvitsemme, on kyllä myös uskoa eikä pelkästään uhkakuvien [Puhemies koputtaa] maalailua, mitä tänäänkin täällä valitettavasti esille nostetaan.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Ja nyt tämän kysymyksen alkuperäinen esittäjä, edustaja Viitala, vielä. Olkaa hyvä.

16.33 **Juha Viitala sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kerrataan vielä, mistä tämä keskustelu alkoi. [Ben Zyskowiec: Nyt luodaan toivoa!] Suhdanne on sama muillakin mailla kuin Suomella, siihen ei voi vedota. Mutta oikeistohallituksen johdolla Suomen työllisyyskehitys on ollut Euroopan heikointa. Suomen pitkäaikaistyöttömien määrä tulee

Pöytäkirja PTK 120/2024 vp

ministeriön ennusteen mukaan nousemaan uuteen huippulukemaan. Orpon ja Purran johdolla suomalaiset yritykset tekevät ennätysmäärän konkurssseja. Tämän hallituksen johdolla Suomen kasvu on kymmenen maailman heikoimman maan joukossa. Ei tule työtä, ei tule kasvua, mutta sen sijaan tuli massiivisia leikkauksia ihmisten perusturvaan, työttömyysturvaan, terveyteen, koulutukseen, kulttuuriin.

Hallitus on pakoillut aihetta tarpeeksi kauan. Myös teidän ministeriönne sen sanoo. Hallitus on epäonnistunut kasvun luomisessa ja työllisyysessä. Te lisäätte työttömyyttä. Oliko nyt aika myöntää virhe ja siten korjata kurssi oikealle, aidolle kasvun tielle?

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Pääministeri, olkaa hyvä.

16.34 Pääministeri Petteri Orpo (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kannattaisi oikeasti myöskin lukea se TEMin raportti. Siellä muun muassa kerrotaan se, että he eivät ole laskeneet siihen mukaan hallituksen tekemiä työllisyystoimia, toisin kuin valtiovarainministeriö. Siksi se näkymä on siellä erinäköinen. [Joona Räsänen välihuuto] Sitten toinen asia on se, että työllisyysaste lähti laskuun jo Marinin hallituskaudella, sen aikana. [Antti Kurvisen välihuuto]

Se, mistä on syytä olla iloinen: Vaikka tämä suhdanne on ollut todella vaikea, niin siitä huolimatta työllisyysaste ei ole merkittävästi laskenut. Ja mikä parasta, työllisten määrä on pysynyt lähes entisellä tasolla. Siihen on pitkälti selityksenä se, että meidän työvoima on kasvanut muun muassa työperäisen maahanmuuton ansiosta. [Antti Kurvinen: Onko PS tyytyväinen?]

Mitä tulee tähän ilmapiiriin, kyllä Lohen puheenvuoroon minäkin haluan kommentoida: Me nimenomaan tarvitaan myöskin positiivista klangia eikä näitä heinäsiirkkaparvia päivästä toiseen. Meidän talouden ennustetaan kasvavan. Tällä hetkellä ensimmäisen kerran pitkään aikaan rakennusteollisuuden mittarit näyttävät ylöspäin. Asuntokauppa on virkistynyt. Koronlaskuja on tehty keskuspankissa. Se parantaa edellytyksiä.

Pöydällä on investointihankkeita. Niitä on paljon tullutkin jo eri puolille Suomea. Meillä on todella paljon mahdollisuuksia. Ja silloin nämä hallituksen uudistukset, joita me ollaan tehty ja paljon, alkavat puremaan. [Puhemies koputtaa] Siksi minä olen aivan vakuutunut, että meidän tilanteemme tulee olemaan lähitulevaisuudessa paljon parempi kuin se, mitä tänään on.

Kysymyksen käsittely päättyi.

2.2. Suullinen kysymys ammatillisen koulutuksen leikkauksista (Hanna Kosonen kesk)

Suullinen kysymys SKT 206/2024 vp

Suullinen kyselytunti

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Nyt otetaan sillä tavalla, että keskusta, vihreät ja vasemmistoliitto saavat kysymyksen, jatkokysymyksen ja näihin vastaukset. Menään tässä järjestyksessä. — Edustaja Kosonen.

Pöytäkirja PTK 120/2024 vp

Keskustelu

16.36 Hanna Kosonen kesk: Arvoisa puhemies! Hallitus on tekemässä massiiviset 120 miljoonan euron leikkaukset ammatilliseen koulutukseen. Leikkaukset tulevat näkymään erityisesti niillä alueilla, joilla nuorten ikäluokat ovat pieniä. Näillä opiskelijoilla koulumatkat tulevat pitenemään ja vaihtoehdot vähenemään. OAJ on laskenut, että leikkaukset vievät 11 000 opiskelijalta paikan ja 1 600 opettajalta työpaikan. Leikkaukset vievät myös osaamista alueiden yrityksiltä ja juuri sitä kovasti kaivattua kasvua, josta tässä äskenkin puhuimme.

Opetusministeri Adlercreutz, teillä taatusti ministeriössä on tiedossa, mistä lähtee ja miten paljon sekä mitkä oppilaitokset laitetaan kokonaan kiinni. Eri puolilla Suomea niin nuoret, opettajat kuin yritykset kaipaavat tätä tietoa, eikä siitä eduskunnassakaan haittaa olisi. Kysynkin hallitukselta: voisitteko kertoa tarkemmin ammatillisen koulutuksen leikkausten vaikutuksista alueille ja niiden yrityksille?

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Ministeri Adlercreutz.

16.37 Opetusministeri Anders Adlercreutz (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies, ärade talman! Kiitos kysymyksestä. Isossa kuvassa panostamme isosti koulutukseen, mutta on totta, että ammatillisen koulutuksen määräraha on ensi vuonna tätä vuotta pienempi. Tänä vuonna 2 miljardia 163 miljoonaa laitetaan ammatilliseen koulutukseen, ensi vuonna se on noin 2 miljardia 60 miljoonaa, mikä on itse asiassa suurin piirtein sama määrä kuin mitä se oli viime vuonna.

No, mihin tätä kohdistetaan? Tätä ei kohdisteta oppivelvollisiin, vaan kohdistetaan heihin, joilla jo on yksi tai kaksi toista tutkintoa, ja tällaisia opiskelijavuosia meillä on noin 65 000 Suomessa. Tästä määrästä vähennetään noin 11 000, eli sen mukaan, mikä on kunkin opetuksen tarjoajan opiskelijarakenne, laskennallisesti vähennetään määrärahoja ja vastaavasti opetuksen tarjoaja vähentää niitä sisäänottomääriä. Tällä pyrimme kohdistamaan sen nimenomaan heihin, joilla jo on joku toinen tutkinto takanaan, mikä tarkoittaa, että se vaikuttaa toki hieman eri lailla eri kouluihin riippuen siitä, [Puhemies koputtaa] mikä on se opiskelijarakenne, [Puhemies: Aika!] mutta tämä on se laskentaperiaate.

Mielelläni jatkokysymyksenä [Puhemies: Aika!] ehdotan, että kysytte, miten me kehittämme ammatillista koulutusta. [Naurua — Puhemies: Aika!]

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Ja sitten lisäkysymys, edustaja Kosonen.

16.38 Hanna Kosonen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ammatillisella koulutuksella on tärkeä koulutustehtävä. Nuoret ja vähän vanhemmatkin ovat voineet kehittää itseään käytännöllisille aloille, ja myös maamme sivistyspääomaa on kasvatettu. Ammatilliset oppilaitokset ovat olleet myös väylä niille nuorille, joille suunta elämässä ei ole vielä selvillä ja jotka ovat tarvinneet enemmän tukea. Hallitus on huolissaan sisäisestä turvallisuudesta, jengeistä ja myös nuorten mielenterveydestä. Miksi hallitus kuitenkin leikkaa ammatillisesta, joka on varmasti erittäin kustannustehokas tapa ennalta ehkäistä syrjäytymistä, pitää nuoret elämässä kiinni sekä luoda innostavia tulevaisuudennäkymiä?

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Ministeri Adlercreutz.

Pöytäkirja PTK 120/2024 vp

16.39 **Opetusministeri Anders Adlercreutz** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies, ärade talman! Kuvasitte hyvin ammatillisen koulutuksen tärkeyden. Se on äärimmäisen tärkeä osa meidän toisen asteen koulutuskokonaisuutta.

Tartuitte opiskelijoiden pahoinvointiin. Toki meillä on tulossa myöskin terapiatakuu, mutta itse asiassa ammatillisen koulutuksen oppimisen tukeen panostetaan huomattavasti. Se on hyvä uudistus.

Kun aikaisemmin järjestelmä on toiminut kutakuinkin niin, että ministeriöstä määrätään, kuka tarjoaa ja mitä koulutusta, niin nytten tämän toiminnanohjauskokeilun kautta annamme itse asiassa opetuksen järjestäjille vapauden itse sovittaa sitä koulutustarjontaa alueellista tarvetta huomioon ottaen. Eli kun tiedämme, että joillekin aloille koulutetaan liikaa, mikä tarkoittaa työttömyyttä ja kohtaanto-ongelmia työmarkkinoilla, ja että joillakin aloilla on itse asiassa pulaa nimenomaan tietyistä osaajista, ja kun vielä tähän lisätään se, että rahoitus riippuu siitä, miten läpäisee koulutuksen ja miten työllistyy, niin paitsi että tämä tarjoaa isoja mahdollisuuksia paikalliselle vetovoimalle, paikalliselle elinvoimalle, hyvinvoiville maakunnille ja yrityksille, ajattelen myöskin, [Puhemies koputtaa] että tällä on suoraan positiivisia vaikutuksia myöskin nuorten hyvinvointiin ja työllistymiseen.

Kysymyksen käsittely päättyi.

2.3. Suullinen kysymys kulttuurin rahoituksesta (Inka Hopsu vihr)

Suullinen kysymys SKT 207/2024 vp

Suullinen kyselytunti

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Seuraava kysymys, edustaja Hopsu.

Keskustelu

16.41 **Inka Hopsu vihr:** Arvoisa puhemies! Vaikka kulttuuripoliittista selontekoa on tehty, hallituksen kulttuuripoliittiseksi linjaksi näyttää jääneen Purran letkautus luksuspalveluista. Budjetissa kulttuuri kelpaa lähinnä leikkauskohteeksi, ja surkeaa jatkoa luvataan vielä tuleville vuosille. Tämä suunta pitää nyt pysäyttää.

Kulttuurilla ja taiteella on merkittävä rooli hyvinvoinnin vahvistamisessa ja kansallisen identiteetin rakentamisessa. Hallitus rapauttaa kulttuuriperintöämme ja on valmis jopa helpottamaan arvorakennustemme purkua. Mitä kulttuuriperintö, hallitus, teille oikein merkitsee?

Olemme vaatineet laajaa yhteistä sitoutumista taiteen ja kulttuurin pitkäjänteiseen rahoitustasoon. Se osoittaisi kulttuurin arvostusta myös taloudellisesti epävarmoina aikoina ja yli hallituskausien. Laulujen lunnaat eivät olisi niin kalliita valtion budjetissa, mutta oikea sampo saattaisi syntyä, jos tekijöistä ja heidän mahdollisuuksistaan pidettäisiin huolta.

Kysyn: onko hallitus valmis asettamaan kulttuurirahoitukselle [Puhemies koputtaa] alaa vahvistavan pitkäjänteisen tavoitetason?

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Ministeri Multala.

Pöytäkirja PTK 120/2024 vp

16.42 Tiede- ja kulttuuriministeri Sari Multala (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kysyjä kuvasi hyvin kulttuurin merkitystä meille kansakuntana, ja tästä olen täysin samaa mieltä. Tämän hallituskauden aikana yksi meidän vaativimmista tavoitteistamme on tasapainottaa valtiontaloutta, ja siltä ei kulttuurikaan välty. Se on, totta kai, myös valitettavaa. Tämä tilanne kuitenkin haastaa meitä myös muilla tavoin. Meidän väestökehityksemme on haastava. Se eriytyy: joillain seuduilla vähenee väkeä ja toisilla taas se kasvaa. Tämä haastaa myös meidän kulttuurikentän rakenteita.

Meillä kulttuuripoliittinen selonteko antaa nyt erinomaisen tilaisuuden sille, että me voimme luoda pitkäjänteistä näkymää, jopa sinne 2040-luvulle, toivottavasti mahdollisimman yhtenäisesti täällä eduskunnassa, jotta kulttuurikenttä ja kulttuurin tekijät ja kokijat saisivat pitkäjänteisen näkymän sille, minkälaista kulttuuripolitiikkaa me tässä maassa haluamme tehdä, jotta kulttuurilla olisi mahdollisuus kasvaa ja kukoistaa tulevina vuosina. Ja yhtenä positiivisena, jo päätettynä valmisteltavana asiana rahoituksen monipuolistamiseksi olemme päättäneet lahjoitusvähennyksen valmistelemisesta ensi vuoden aikana. Tämä toivottavasti voisi tuoda uusia rahoitusmahdollisuuksia kulttuurille ja taiteelle.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Lisäkysymys, edustaja Hopsu.

16.43 Inka Hopsu vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Hallituksen budjettiesitys lisää merkittävästi myös lapsiperheköyhyyttä. Tiedämme, että näitä lapsiin kohdistuvia leikkauksia korjataan tulevaisuudessa pitkään. Tällä hetkellä köyhyydessä elää 120 000 lasta.

Eilen vietimme lasten oikeuksien päivää ja tapasimme täällä eduskunnassa lapsia, jotka kertoivat harrastustensa merkityksestä heille. Osa nosti esiin juuri kulttuuriharrastuksen ja sen jatkumisen tärkeyden. He kertoivat, kuinka omat vanhemmat säästivät jopa ruoasta ja vaateostoksista, että lapsi voi jatkaa harrastustoimintaa.

Taiteen perusopetusliitto selvitti kulttuuriharrastusten koettuja hyötyjä. Ne lisäävät muun muassa luovaa ajattelua, itsetuntemusta, resilienssiä, ryhmäytötaitoja ja tuovat iloa lapsen arkeen ja elämään. Kysyn: miten lisäätte kaikkien lasten mahdollisuuksia päästä tavoitteelliseen harrastukseen, sellaiseen harrastukseen, jossa ryhmä on pysyvä ja voi jatkaa harrastusta vuosi toisensa jälkeen?

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Ministeri Multala.

16.44 Tiede- ja kulttuuriministeri Sari Multala (vastauspuheenvuoro): Kiitos, arvoisa puhemies! Kiitos erinomaisesta kysymyksestä. Taiteen ja kulttuurin harrastusten pariin pääseminen tai taiteen kokeminen on lapsille todella tärkeää. Ja paitsi että sillä on sillä hetkellä varmasti positiivisia vaikutuksia lasten arkeen, hyvinvointiin, niin se myös kasvattaa meille uusia kulttuurin kokijoita ja näkijöitä tulevaisuudessa. Sen vuoksi tästä vaikeasta taloudellisesta tilanteesta huolimatta emme ole kohdistaneet lainkaan leikkauksia lasten kulttuuritoimijoihin tai taiteen perusopetukseen.

Taiteen perusopetuksen hinnat silti, valitettavasti, ovat monin paikoin hyvin korkeita, eikä kaikilla välttämättä ole mahdollisuuksia päästä taiteen perusopetuksen piiriin. Sen vuoksi tervehdinkin ilolla sitä, että yhä useammat taiteen perusopetuksen toimijat ovat tulleet osaksi esimerkiksi harrastusten Suomen mallia, joka viime kaudella käynnistettiin ja tällä kaudella sen rahoitusta jatketaan samalla tasolla. Sitä kautta voisi löytyä yhä useam-

Pöytäkirja PTK 120/2024 vp

malle lapselle ja nuorelle mahdollisuus päästä vähintäänkin kokeilemaan myös tämmöistä tavoitteellisempaa taiteen perusopetuksen harrastustoimintaa. Haluan kuitenkin nostaa esiin, [Puhemies koputtaa] että meillä on myös paljon muita erittäin hyviä [Puhemies koputtaa] harrastustoimijoita ympäri Suomen ja myös paljon maksuttomia mahdollisuuksia päästä kokemaan taidetta ja kulttuuria.

Kysymyksen käsittely päättyi.

2.4. Suullinen kysymys kiintiöpakolaisvalinnoista (Veronika Honkasalo vas)

Suullinen kysymys SKT 208/2024 vp

Suullinen kyselytunti

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Seuraava kysymys, edustaja Honkasalo.

Keskustelu

16.46 Veronika Honkasalo vas: Arvoisa puhemies! Julkisuuteen tulleiden tietojen mukaan sisäministeriön poliittinen johto on pyrkinyt kiintiöpakolaisvalinnoissa suosimaan kristittyjä muiden uskontojen kustannuksella. Nämä asiakirjat ovat julkisesti luettavissa. — Myös te, pääministeri Orpo, voitte ne löytää.

Yhdenvertaisuusvaltuutetulle on syntynyt vahva oletama, että ministeriön poliittinen johto on syyllistynyt perustuslaissa kiellettyyn syrjintään uskonnon perusteella. Sisäministeri on kieltänyt asian. Pääministeri on kertonut, että ohjeistusta ei ole hallituksena annettu.

Kysyn teiltä, pääministeri Orpo: Joko te nyt olette nähnyt nämä asiakirjat, ja jos tällaista syrjivää ohjeistusta ei ole hallituksena annettu, onko sen antanut sisäministeri? Kuka ei ole puhunut totta?

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Pääministeri Orpo.

16.47 Pääministeri Petteri Orpo (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Hallituksen piirissä on luonnollisesti käyty tätä asiaa läpi ja myöskin virkakunnan kanssa. Sisäministeriön virkajohto sanoo, että tämä prosessi on mennyt oikein.

Meillä on tiedossa, että yhdenvertaisuusvaltuutettu tätä asiaa selvittää, ja sitä tietenkin pitää kunnioittaa. Mutta koska on tärkeää saada aikaan päätös kiintiöpakolaisista, näistä ihmisistä, jotka ovat maailmalla hädänalaisessa tilanteessa, niin me teemme tämän päätöksen. Me teemme sen alusta lähtien ja teemme sen niin, että se poistaa epäilyt syrjinnästä. Me tullaan tekemään päätös, joka toivottavasti saadaan nopeasti toimeenpanoon, ja sen jälkeen me odotamme, mitä yhdenvertaisuusvaltuutettu sanoo.

Mutta toistan vielä: sisäministeriön virkajohto on todennut, että heidän mielestään tässä prosessissa ei ole ollut syrjintää.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Lisäkysymys, edustaja Honkasalo.

Pöytäkirja PTK 120/2024 vp

16.48 **Veronika Honkasalo vas** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Pääministeri Orpo, te ette vastannut minun kysymykseeni. [Perussuomalaisten ryhmästä: Miten niin ei?] Te ette vastannut kysymykseen siitä, onko syrjivää ohjeistusta annettu hallituksen toimesta, onko sitä annettu sisäministerin toimesta.

Kokonaisuudessaan tämä ohjeistus antaa todella ikävän viestin Suomessa asuville maahanmuuttajille, mutta niin antaa koko teidän maahanmuuttopolitiikkanne. [Oikealta: Ei anna!] Keskeiset viestit ovat: Te ette ole tänne tervetulleita. Me teemme teidän elämästänne mahdollisimman hankalaa.

Pääministeri Orpo, miten aiotte jatkossa huolehtia ihan oman rasismitiedonantonnekin mukaan siitä, etteivät hallituksenne ministerit enää anna syrjintään kehottavia ohjeistuksia?

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Pääministeri Orpo.

16.49 **Pääministeri Petteri Orpo** (vastauspuheenvuoro): Puhemies! Ensinnäkin, tähän lähinnä siitä puhutte, että Suomeen ei olla tervetulleita. Toistelette sitä päivästä toiseen täällä ja sanotte, että me teemme sellaista politiikkaa. Me tarvitsemme Suomeen kansainvälisiä osajia, ja he ovat tervetulleita Suomeen, mutta kyllä me kiristämme humanitääristä maahantuloa. Me halutaan, että maahanmuutto on samaan aikaan hallittua mutta Suomeen on kyllä tervetullut töitä tekemään, Suomea rakentamaan.

Mitä tulee tähän ohjeistukseen, niin kuten totesin — minä siis vastasin teidän kysymykseenne — sisäministeriön virkajohto sanoo, että heidän mielestään tässä prosessissa ei ole ollut syrjintää, mutta koska yhdenvertaisuusvaltuutettu tätä tutkii, niin minä kunnioitan tätä tutkintaa ja selvitystä ja odotan sen tulokset, mutta kun haluamme samaan aikaan eteenpäin tämän tärkeän päätöksen. Me teemme tämän prosessin alusta loppuun, niin että me pystymme taklaamaan pois epäilykset edes siitä, että jotakin syrjittäisiin tässä. Eikö tämä ole hyvä ratkaisu?

Kysymyksen käsittely päättyi.

2.5. Suullinen kysymys jäänmurtajayhteistyöstä (Ville Kaunisto kok)

Suullinen kysymys SKT 209/2024 vp

Suullinen kyselytunti

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: On vielä kolme teemaa, jotka ovat käsittelemättä, ja ne otetaan seuraavaksi. — Edustaja Kaunisto.

Keskustelu

16.50 **Ville Kaunisto kok:** Arvoisa rouva puhemies! On tässä hetkessä varmaan hyvä taas kääntyä siihen talouteen, koska vahva talous on kaikkien suomalaisten turva. Ilman sitä me emme pysty varmistamaan huomiselle niitä tärkeitä asioita, joista täällä päivittäin salissa keskustelemme, laadukasta koulutusta, terveydenhuoltoa tai turvaa. Hallitus tiedottikin viime viikolla hienosta päätöksestä, jossa Suomi, Yhdysvallat ja Kanada sitoutuvat syventämään yhteistyötään jäänmurtajien rakentamisessa uudella ICE Pact -aloitteella. Tämä on

Pöytäkirja PTK 120/2024 vp

parhaimmillaan loistava esimerkki suomalaisesta huippuosaamisesta, kansainvälisen kaupan mahdollisuuksista, Suomen arvostuksesta kumppanina, työpaikoista, kasvusta ja ennen kaikkea siitä toivon sanomasta, jota — täälläkin aika paljon nuoria on lehtereillä — olisi aika tärkeää välittää eteenpäin. Elinkeinoministeri Rydman, kuinka merkittävänä näet itse asiassa tämän Suomen uuden jäänmurtajayhteistyön, ja mitä mahdollisuuksia se luo Suomelle jatkossa?

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Ministeri Rydman.

16.51 Elinkeinoministeri Wille Rydman (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Pitää todellakin paikkansa. Kävin viime viikolla Washingtonissa ja allekirjoitin Suomen puolesta yhteisymmärryspöytäkirjan tästä jäänmurtajayhteistyöstä Suomen, Kanadan ja Yhdysvaltain välillä. Tämä on potentiaalisesti erittäin merkittävä päänavaus. Tässä on nimittäin kyse siitä, että geopolittisesta tilanteesta johtuen Yhdysvalloilla ja Kanadalla on valtava tarve uusille jäänmurtajille. Erityisen polttava se tarve on Yhdysvaltain tapauksessa, missä puute sopivista jäisissä vesissä kulkevista aluksista on aivan erityisen merkittävä. Siellä on päästetty kotoinen jäänmurtajaosaaminen rapistumaan osittain juuri sen takia, että heillä on ollut niin voimakkaita vaatimuksia kotimaisuuden suhteen tällaisten alusten valmistamisessa, mutta nyt pula siellä alkaa olla niin iso, että heidän on pakko kääntyä jo läntisten kumppaneiden puoleen. Tällä ICE Pact -yhteistyöllä nyt pyritään ratkomaan niitä ongelmia, mitä aiemmin heidän jäänmurtajahankinnoissaan on ollut, ja pyritään kiertämään ne esteet, mitkä olisivat sille, että Suomessa pystyttäisiin valmistamaan jäänmurtajia myöskin läntisten liittolaistemme tarpeisiin. Toivomme, että tämä johtaa myös konkreettisiin laivatilauksiin.

Kysymyksen käsittely päättyi.

2.6. Suullinen kysymys Kela-korvausuudistuksista (Arja Juvonen ps)

Suullinen kysymys SKT 210/2024 vp

Suullinen kyselytunti

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Seuraava kysymys, edustaja Juvonen.

Keskustelu

16.53 Arja Juvonen ps: Arvoisa puhemies! Perussuomalaiset haluavat laittaa kuntoon vuosikymmeniä eriarvoistavana tuotetut sosiaali- ja terveystaloudelliset palvelut. Marinin—Saarikon hallituksen luoman ramman sote-uudistuksen yhteydessä ei kyetty muuttamaan järjestelmää yhdenvertaisempaan suuntaan. Rakenteet olivat heikot, ja ne pirstaloituivat entisestään. Kela-korvauksia leikattiin, uusi hallintomalli synnytettiin ja luotiin rahoitusmalli, joka ohjaa säästöihin mutta ei kannusta panostamaan sairauksien ennaltaehkäisyyn tai kustannusvaikuttavuuteen.

Arvoisa puhemies! Nyt hallitus tekee merkittäviä toimenpiteitä palveluiden yhdenvertaisen saatavuuden parantamiseksi [Välihuuto] ottamalla käyttöön omalääkärimallin, las-

Pöytäkirja PTK 120/2024 vp

ten ja nuorten terapiatakuun ja valinnanvapauskokeilun 65 vuotta täyttäneille sekä palauttaa hedelmöityshoitojen korvaukset merkittävästi korotettuina.

Arvoisa sosiaaliturvaministeri, miten arvioitte Kela-korvausuudistusten hillitsevän kustannuksia ja parantavan palveluiden laatua? [Anne Kalmari: Rahaa rikkaille!]

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Ministeri Grahn-Laasonen.

16.54 Sosiaaliturvaministeri Sanni Grahn-Laasonen (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Hallitus on tosiaan tänään antanut esityksen Kela-korvausten kohdentamisesta aiempaa vaikuttavammin. Korotamme muun muassa gynekologikäyntien Kela-korvauksia, mikä on merkittävä tasa-arvoasia, kohdentuu naisille, ja erityisesti tässä on huomioitu se, että julkinen sektori tarjoaa näitä palveluja liian vähän. Toinen on sitten suun terveydenhuolto, eli siihen panostetaan, hammaslääkärikäynteihin, ja myös tuodaan suuhygienistin suoravastaanotot korvattaviksi. Fysioterapia palaa Kela-korvausten piiriin. Lisäksi vuoden alusta jo annetulla esityksellä hedelmöityshoitojen Kela-korvaukset palautetaan ja merkittävästi korotettuina viime hallituskauden leikkausten jälkeen.

Seuraava kehittämisen suunta on jo työn alla, eli käynnistämme valinnanvapauskokeilun 65 vuotta täyttäneille ensi vuonna syyskuusta alkaen. Siinä ideana on se, että 65 vuotta täyttäneet voivat asioida julkisen sektorin asiakasmaksun hinnalla myöskin yksityisellä yleislääkärillä. [Välihuuto keskustan ryhmästä] Vielä yhtenä kehittämissuuntana on tämä mainittu omalääkärimalli, jossa hallitus näkee paljon potentiaalia sekä hyvinvointialueilla että Kela-korvausten kautta.

Kysymyksen käsittely päättyi.

2.7. Suullinen kysymys Pohjoismaiden ja Baltian maiden huippukokouksesta (Anders Norrback r)

Suullinen kysymys SKT 212/2024 vp

Suullinen kyselytunti

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Ja vielä kysymys, edustaja Norrback.

Keskustelu

16.55 Anders Norrback r: Tack, ärade talman! De senaste dagarna har vi återigen blivit påminda om spänningarna vid Östersjön. Därför är det viktigt att vi fortsätter att värna om relationerna med våra nordiska och baltiska grannländer och för aktiva diskussioner med dem.

Arvoisa puhemies! Ensi viikolla järjestettävä Pohjoismaiden ja Baltian maiden välinen huippukokous on tärkeä tilaisuus keskustella Itämeren turvallisuudesta ja transatlanttisista suhteista. On selvä, että EU:n on otettava isompi rooli oman puolustuksensa osalta. Siksi on merkittävää, että myös Puolan pääministeri Tusk osallistuu kokoukseen. Tämä on tärkeä signaali Puolan EU-neuvoston puheenjohtajuuden lähestymisestä.

Pöytäkirja PTK 120/2024 vp

Kysynkin, arvoisa pääministeri Orpo: mitä odotuksia teillä on Pohjoismaiden ja Baltian maiden välisen huippukokouksen osalta? — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Sitten pääministeri, olkaa hyvä.

16.56 Pääministeri Petteri Orpo (vastauspuheenvuoro): Tack för den viktiga frågan. — On todellakin erittäin hyvässä hetkessä nyt tämä Pohjoismaiden ja Baltian maiden hallitusten päämieskokous, ja vielä se, että Puolan pääministeri, tulevan EU-puheenjohtajamaan pääministeri Tusk osallistuu.

Meillä on mahdollisuus ensinnäkin keskustella ajankohtaisesta maailmantilanteesta Yhdysvaltojen vaalien jälkeen, sen vaikutuksista transatlanttiseen suhteeseen, Euroopan tilanteeseen ja Ukrainan sotaan. Se on erinomainen ajoitus.

Meidän täytyy tietenkin keskustella näistä, mutta myöskin paikallisemmista, lähempänä olevista asioista, jotka ovat hyvin ajankohtaisia, kuten esimerkiksi Itämeren alueen turvallisuus ja meidän kriittisen infrastruktuurin turvaaminen. Me ollaan taas nähty kaapeli-rikko. Tässä on nyt akuutisti paljon tehtävää.

Sen lisäksi tietenkin uusi komissio aloittaa työnsä hyvin pian ja laatii ohjelmansa, jonka pitäisi nähdä päivänvalo tammikuussa, ja tämä on erittäin tärkeä kysymys. Seuraavalle viidelle vuodelle me määrittelemme Euroopan suuntaa. Mutta se on myöskin samaan aikaan mahdollisuus. Kun maailma on tässä tilassa, niin meillä on meidän työkalut pöydällä, EU:n komission ohjelma, yhteinen budjetti, ja nyt me puhumme pohjoismaisittain, balttien kanssa ja Puolan kanssa siitä, mikä on meidän asemamme, ja lähdemme mahdollisimman paljon vaikuttamaan sen sisältöön.

Kysymyksen käsittely päättyi.

2.8. Suullinen kysymys talouskasvusta (Harry Harkimo liik)

Suullinen kysymys SKT 211/2024 vp

Suullinen kyselytunti

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Ehdimme vielä ottaa yhden kysymyksen. — Edustaja Harkimo.

Keskustelu

16.58 Harry Harkimo liik: Kiitos, arvoisa puhemies! Haluaisin mennä takaisin tähän talousaiheeseen ja kysyisin pääministeriltä siitä, kun puhutaan, että talouskasvua on näkyvillä, työttömyys ei tule nousemaan ensi vuonna: Konkurssit lisääntyvät, ja aina puhutaan tästä talouskasvusta, että se on tulossa koko ajan, eli missä ne on? Minä kysyin kerran jo näitä valonpilkahduksia. Silloin minulle ilmoitettiin, että koronlasku on se valonpilkahdus, valtiovarainministeri ilmoitti sen. Mihin perustuu se, että te uskotte, että tulee talouskasvua ensi vuonna? Mitkä ovat ne merkit, jotka näyttävät talouskasvun? Tiedän, että monet laitokset ilmoittavat, että 1,7—2 prosenttia on talouskasvu ensi vuonna, mutta niin ne ilmoittivat viime vuonnakin, että tänä vuonna on, ja nyt on ollut miinustalouskasvu. Mihin pe-

Pöytäkirja PTK 120/2024 vp

rustuu teidän uskonne talouskasvuun? Ei se voi perustua siihen, että korot laskevat [Puhemies koputtaa] tai että... [Puhemies: Aika!] — Kiitos, tässä nyt on ihan tarpeeksi. [Naurua]

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: No niin. — Pääministeri. — Rydman, olkaa hyvä.

16.59 Elinkeinoministeri Wille Rydman (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Näinhän se on, että ennustaminen on vaikeaa ja tulevaisuuden ennustaminen vasta vaikeaa onkin, mutta meidän parhaat tutkimuslaitoksemme, mihin itsekin viittasitte, ennustavat sitä, että talous on lähdössä kasvuun. Se on lähdössä kasvuun hieman hitaammin kuin mitä aiemmin oletettiin, mutta kaikki ennusteet tällä hetkellä viittaavat siihen, että ensi vuonna nähdään merkittävästi isompaa talouskasvua kuin mitä ollaan nyt hetkeen nähnyt. Optimismiin on syytä monelta osin muutenkin. Inflaatio on saatu taitettua, korot laskevat, ihmisten luottamus, uskallus tehdä markkinoilla päätöksiä, ottaa asuntolainaa, lähteä rakentamaan uutta taloa — kaikki tämä luo uskoa ja tulevaisuusoptimismia, joiden toivomme tietysti myöskin sitten näkyvän konkreettisena kasvuna. Totta kai maailmantalouden kehitys on hyvin hämärän peitossa — emme tiedä, miten se vaikuttaa — sota Euroopassa edelleenkin jatkuu, mutta ainakin kaikki ne toimet, mitä hallituksen puolesta voidaan talouskasvun jouduttamiseksi tehdä, on tehty, ja ensi vuonna teemme toimenpiteitä vielä lisää.

Kysymyksen käsittely päättyi.

Kyselytunti päättyi.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Siirrytään päiväjärjestyksen muihin asioihin.

3. Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi väylämaksulain 6 ja 8 §:n muuttamisesta ja väylämaksulain muuttamisesta ja väliaikaisesta muuttamisesta annetun lain 6 ja 8 §:n kumoamisesta

Hallituksen esitys HE 116/2024 vp
Valiokunnan mietintö LiVM 11/2024 vp

Ensimmäinen käsittely

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Ensimmäiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 3. asia. Käsittelyn pohjana on liikenne- ja viestintävaliokunnan mietintö LiVM 11/2024 vp. Nyt päätetään lakiehdotusten sisällöstä. — Yleiskeskustelu alkaa. Edustaja Furuholm, esittelypuheenvuoro, olkaa hyvä.

Pöytäkirja PTK 120/2024 vp

Keskustelu

17.01 Timo Furuholm vas (esittelypuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Hallituksen esityksessä ehdotetaan muutettaviksi väylämaksulain 6 ja 8 § väylämaksun yksikköhintojen ja enimmäismäärien korottamiseksi. Valiokunta pitää mietinnössään näitä tavoitteita ymmärrettävinä ja tarkoituksenmukaisina.

Esitys liittyy vuoden 2025 talousarvioesitykseen ja on tarkoitettu käsiteltäväksi sen yhteydessä. Valiokunta pitää pitkäjänteistä väylämaksupolitiikkaa tärkeänä ja kantaa huolta siitä, että nyt sovitut muutokset saattavat vaikuttaa kielteisesti kilpailukykyyn. On hyvä, että nykyinen väylämaksujärjestelmä turvaa huoltovarmuuden ja ympärivuotisen liikenteen. Siksi nykyisen lainsäädännön mukaisia alennettuja väylämaksuja jatketaan muun muassa jääluokkien osalta.

Valiokunnan saaman selvityksen mukaan hallitus pyrkii alentamaan matkustaja-alusten väylämaksujen enimmäismäärää, jotta muun muassa Ahvenanmaan kuljetukset turvataan. Esityksen käsittelyn yhteydessä valiokunnan huomiota kiinnitettiin transitioliikennettä koskevaan alennukseen, joka käytännössä koskee ainoastaan Venäjälle ja Venäjältä tulevaa liikennettä. Valiokunta pyysi ministeriön selvitystä asiasta ja päätti nykytilanteessa poistaa kyseisen alennuksen. Ensimmäiseen lakiehdotukseen on tehty poistamisesta aiheutuvat muutokset.

Käsittelyn yhteydessä on esitetty huolia ja muutosehdotuksia. Ministeriö on todennut, että ne voidaan arvioida myöhemmin huolellisesti. Huomioon tulisi ottaa muun muassa verolainsäädännön reunaehdot, alusliikenteen tasapuolinen kohtelu ja vaikutukset merikuljetusten toimivuuteen sekä muutosten merkitys koko väylämaksuhinnastolle ja valtion väylämaksutuloille. Mietintöön liittyy yksi vastalause. — Kiitos, rouva puhemies!

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Kiitokset esittelystä. — Sitten edustaja Kallio.

17.03 Vesa Kallio kesk: Arvoisa rouva puhemies! Sitaatti saamastani viestistä Kotkan seudulta: ”Tämä uutinen otetaan erittäin raskain mielin täällä eteläisessä Kymenlaaksossa. Meillä on täällä Hamina—Kotka-satama, joka on Suomen suurin yleissatama. Satama on myös merkittävä toimija alueella, ja satama työllistää välillisesti noin 7 000 ihmistä. Hamina—Kotka-satama on myös merkittävä tulouttaja omistajakunnilleen. Tämä väylämaksujen täysimääräinen palautus on todella kriittinen tekijä, eikä sen merkitystä oikeasti taideta ymmärtää hallituksessa. Ei riitä, että täällä Kymenlaaksossa kärsitään teollisuuden rakennemuutoksesta, itärajan sulkemisesta, muuta maata korkeammasta työttömyydestä ja keskimääräistä vanhemmasta väestöstä, niin hallitus toimillaan nakertaa sitä ”lypsävää lehmää”, joka vielä täällä tuo elinvoimaa Kymenlaaksoon.”

Arvoisa puhemies! Keskustan edustajina liikenne- ja viestintävaliokunnassa pidimme välttämättömänä, että valiokunnan enemmistö sekä liikenneministeri suostuivat lopulta hallituksen esityksestä poiketen poistamaan väylämaksulain 12 §:n 3 momentin, joka olisi jatkanut venäläisten kauttakulkualusten väylämaksujen puolitusta samaan aikaan, kun suomalaisilta aluksilta maksu olisi nostettu täyteen määrään. Näin käsittämätön esitys kertoo paitsi huonosta lainvalmistelusta myös hallituksen halusta säästää sekä nostaa veroja ja maksuja seurauksista piittaamatta.

Väylämaksujen korotuksesta toteamme, että hallitusohjelman mukaan ”huolehditaan vientiteollisuuden kilpailukykyä tekemällä meriliikenteen väylämaksun puolituksesta

Pöytäkirja PTK 120/2024 vp

pysyvä vuodesta 2024 alkaen”. Jo vaalikauden toisessa talousarvioesityksessä hallitus kuitenkin pettää vientiteollisuudelle ja varustamoille antamansa lupauksen ja on nostamassa väylämaksut täysimääräisiksi. Vielä viime vaalikaudella oppositiossa nykyiset päähallituspuolueet, kokoomus ja perussuomalaiset, vaativat väylämaksujen poistamista kokonaan. Nyt valiokuntakäsittelyssä keskusta puolusti yksin hallitusohjelman kirjausta.

Arvoisa puhemies! Valiokuntakuulemisten perusteella kävi selväksi, että väylämaksujen korotusesitys perustuu ainoastaan hallituksen huhtikuun 2024 kehysriihen korotuspäätökseen, vaikka väylämaksulakia olisi tarpeen uudistaa perusteellisemmin. Keskustan valiokuntaryhmän mielestä väylämaksujen korotus on yksi konkreettinen esimerkki lisää hallituksen väärästä ja näivettävästä talouspolitiikan linjasta. Hallituksen tulisi ymmärtää, että Suomen julkisen talouden vakavin ongelma on olematon talouskasvu ja siitä koituu ongelmaa, että menot kasvavat tuloja nopeammin. Hallitus on kuitenkin päättänyt lyhytnäköisesti lisätä valtion tuloja korottamalla veroja ja maksuja eikä luomalla talouskasvun edellytyksiä, mistä esimerkkinä on nyt puheena olevan väylämaksujen korotusesitys.

Arvoisa puhemies! Suomen kansantalous on viennistä riippuvainen. Ulkomaankaupan kuljetuksista jopa 96 prosenttia tapahtuu meriliikenteessä, jonka toimintaedellytyksiin väylämaksun korotus vaikuttaa suoraan. Siksi olisi ollut toivottavaa, että kilpailukyky- ja huoltovarmuuskohdat olisivat tulleet paremmin huomioiduiksi hallituksen päätöksenteossa. Hallituksen nyt ehdottama väylämaksujen korotus täysimääräisiksi toisi valtiolle vain 36 miljoonan euron lisätulot, mutta se olisi suonenisku suomalaiselle vientiteollisuudelle ja sen kilpailukyvyille sekä kuljetuspalveluja tarjoaville varustamoille. Väylämaksujen korotus tapahtuisi samaan aikaan, kun merikuljetuksiin on kohdistunut ja kohdistumassa EU-sääntelyn myötä myös uusia kustannuspaineita. Väylämaksujen korotus heikentäisi Suomen logistista kilpailukykyä ja varustamoiden investointikykyä, mikä on ristiriidassa hallitusohjelmassa esitettyjen tavoitteiden ja linjausten kanssa. Sanojen ja tekojen ristiriita on tässäkin asiassa merkittävä, mikä nakertaa luottamusta poliittiseen päätöksentekoon ja yritysten valmiuteen investoida Suomeen. Hallituksen politiikka on ajamassa Suomen näivettyväksi pussinperäksi läntisen Euroopan nurkassa.

Arvoisa puhemies! Pidämme valitettavana liikenne- ja viestintäministeriöstä saamaamme tietoa, että valmisteluajataulu ei mahdollistanut kokonaan uuden väylämaksuhinnaston laatimista määrittäen maksuja eri aluslajeille, eri jääluokille, alusten erilaisille liikennöintitiheyksille ja eri kuljetustyypeille sekä suhteessa valtiolle kauppamerenkulusta aiheutuviin menoihin. Myöskään lausuntokierroksella elinkeinoelämän antamalle palautteelle hallitus ei antanut arvoa, mitä pidämme valitettavana. Kuten edellä todettu, korotusesityksen ainoa peruste on ollut saada pienehkö siivu lisää maksutuloja valtion kassaan seurauksista piittaamatta.

Arvoisa puhemies! Edellä olevan perusteella esitän vastalauseen 1 mukaisia pykälämuutosehdotuksia, jotka eivät nostaisi suomalaisen kauppamerenkulun kustannuksia eikä olisi vahingollisia Suomen vientiteollisuudelle, kauppamerenkululle ja kipeästi tarvitsemallemme talouskasvulle. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Löfström.

17.08 Mats Löfström r: Ärade fru talman! Kvarhållandet av rabattsystemet i farledsavgifterna är livsviktigt för trafiken till och från Åland och linjetrafiken till Finland samt försörjningsberedskapen då farledsavgifterna för nästa år höjs som en konsekvens av statens

Pöytäkirja PTK 120/2024 vp

mycket trängda finanser. Det är inte roligt att farledsavgifterna höjs, men genom att slå vakt om rabattsystemet minimerar vi effekten på linjetrafiken till Finland och Åland, som är helt avgörande för Finlands försörjningsberedskap, samt fartyg under finsk flagg som tryggar finländska och åländska sjöarbetsplatser.

Rabattsystemet innebär att fartyg med isklass får rabatt eftersom de fartygen inte behöver hjälp av isbrytning under vintern samt är de enda fartyg som alls får trafikera längre norrut vintertid med assistens av isbrytare. De facto var isvintern förra året så pass sträng att samtliga hamnar i hela Finland, inklusive alla de tre stora hamnarna på Åland, hade isbegränsningar i kraft samtidigt under den kallaste perioden. Det var cirka tio år sedan det hände senast. Därför är de här rabatterna för isklass så viktiga, då de säkerställer att det finns fartyg som kan upprätthålla trafik också vintertid. Systemet funkar så att ju högre isklass, desto större rabatt, och därför är farledsavgiftssystemet som sådant viktigt att bibehålla om man vill säkerställa att det finns fartyg som också kan trafikera de norra delarna av Finland året runt, vilket ett slopande av hela farledsavgiften, som har diskuterats, skulle äventyra.

Ärade talman! Den andra rabatten gäller antalet hamnanlöp. Om ett fraktfartyg gör tio anlöp per år blir man befriad för resterande anlöp samma år. För en passagerarfärja börjar samma rabatt gälla efter 30 anlöp. Efter det betalar fartygen inte längre farledsavgifter. Det är alltså en mycket viktig sak för alla färjor i daglig trafik och något som behålls. Färjorna är helt avgörande för Ålands kommunikationer. De är Ålands vägar och järnvägar.

Kommunikationsutskottet godkände en skrivning som uppmanar kommunikationsministeriet att utarbeta ett förslag som skulle sänka antalet anlöp som behövs för att färjorna ska befrias från farledsavgift. Det skulle vara viktigt för både Åland och hela Finland, då färjorna är en kritisk del av Finlands försörjningsberedskap och exempelvis 70 procent av styckegodshandeln — mat, mediciner, postpaket — till Sverige går på dem, liksom över 90 procent av samma handel till Estland. De nya farledsavgifterna kommer träda i kraft den 1 januari 2025 om riksdagen så godkänner.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Saadaanko yhteenveto, käännös?

[Tulkki esittää puheenvuorosta suomenkielisen yhteenvedon]

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Kiitos. — Sitten edustaja Räsänen, Hanna.

17.13 **Hanna Räsänen kesk:** Arvoisa puhemies! Kuten äsken jo kyselytunnillakin keskustelimme, Suomen julkisen talouden vakava ongelma on olematon talouskasvu, ja tätä olematonta talouskasvua tämän maan hallitus tuntuu myös kiihdyttävän. Tiedämme, että Suomen kansantalous on vahvasti viennistä riippuvainen. Tämä väylämaksujen korotus tulisi heikentämään Suomen kilpailukykyä ja edelleen heikentämään Suomen talouskasvua.

Tästä syystä kannatan edustaja Kallion tekemiä esityksiä.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Eskelinen.

17.14 **Seppo Eskelinen sd:** Arvoisa rouva puhemies! On tärkeää pitää huolta suomalaisen vientiteollisuuden kilpailukyvystä, ja siihen tarvitaan pitkä kuva niin taksa- kuin maksupolitiikan osalta. Sitä ei paranna ainakaan se, kun kahtena vuonna peräkkäin on esimer-

Pöytäkirja PTK 120/2024 vp

kiksi Itä- ja Pohjois-Suomen pk-yritysten kuljetustuista miljoona leikattu. Sillä on Itä- ja Pohjois-Suomelle iso merkitys, meidän pk-yrityksille.

No tähän hallituksen esitykseen: On selvää, että tämä nostaa tunteita satamayhtiöissä ja vientiteollisuuden parissa, ja kyllähän tässä valmistelusta voi hallitusta kritisoida ihan aidosti — melkoista soutamista ja huopaamista tässä asiassa on ollut. Hallitusohjelmassa päätettiin puolituksista hallituskaudelle sekä erillisestä hankkeesta pysyväksi puolittamiseksi. Nämä päätökset pyörrettiin alle vuodessa kevään kehysriihessä.

Mutta tätä maksutasoa isompi asia on todellakin se pitkä kuva. Meidän vientiteollisuudella pitää olla vakaa ja ennustettava näkemys logistiikan kustannuksista.

No, tässä päätöksessä on tärkeää erityisesti se, että jääluokka-alennukset ja käyntikertaleikkurit säilyvät ennallaan. Ne tukevat jäissä kulkukelpoisten alusten liikennöintiä ja vähentävät jäänmurren työtaakkaa sekä kannustavat säännöllisen rahtiliikenteeseen.

Mitkä tämän päätöksen vaikutukset ovat? Todennäköisestihän varustamot siirtävät nämä maksunkorotuksiin ja eteenpäin kuljetusasiakkaille ja matkustajille. Toimenpiteistä seuraisi karkeasti arvioituna keskimäärin muutamien kymmenien senttien tai enintään yhden euron suuruinen korotus palvelujen hinnoissa rahtitonnia, matkalippua ja kuljetettua ajoneuvoa kohti.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Hoskonen.

17.16 Hannu Hoskonen kesk: Arvoisa rouva puhemies! Lyhyesti sanottuna: kun näitä väylämaksuja korotetaan, niin sehän tarkoittaa tietenkin sitä, että meidän teollisuuden vienti tulee kalliimmaksi ja kilpailukyky heikkenee. Toki ymmärrän valtiontalouden kurjan tilanteen, mutta ei se valtiontalouden kurja tilanne sillä parane, että tehdään kustannusnousuja niille, mitkä eivät ole millään lailla tekemisissä näiden syiden kanssa. Syynä siihen, miksi meillä kustannukset nousevat, on energian hinnan kalleus, mutta tässä talossa alkaa olla semmoinen tilanne, että näistä päästökaupasta johtuvista valtavista kustannusnouzuista ei saa edes puhua — puheenvuoron saanti siinä asiassa isoissa jutuissa on täysin mahdotonta. Mutta en ole siitä sinänsä, arvoisa rouva puhemies, huolissani, koska tämähän tulee aivan varmasti kävelemään vastaan, viimeistään ensi keväänä. Olemme silloin tilanteessa, jossa kustannusnousu on syönyt meiltä kaiken budjettipohjan pois. Toivon, että olen väärässä, mutta pahoin pelkään, että olen oikeassa.

Mutta väylämaksuihin vielä sen verran, että kun väylämaksuja korotetaan, se tietenkin tarkoittaa sitä, että kun Suomen vientikaupasta yli 90 prosenttia laivataan tästä maasta pois, niin se nostaa kustannuksia armotta ja vientiteollisuutemme kilpailukyky heikkenee. Ja kun vientikilpailukyky heikkenee, niin ulkomailta Suomeen tuleva rahavirta vähenee ja olemme yhä enemmän, ikävä kyllä, sen velanoton varassa, ja tämä velanottojuhla ei jatku pitkään.

Sen takia, rouva puhemies, edelleen peräänkuulutan sitä, että nämä todelliset syyt, minä takia Suomen kustannukset nousevat tällä tavalla, näkyvät tänä päivänä jo kaikissa kaupoissa. On niin hiljaista, niin rauhallista, ja pahoin pelkään, että joulumarkkinatkin menevät penkin alle. En toivo sitä, enkä ole jalkapalloasiantuntijakaan, mutta osaan lukea peliä. Ja tämä peli menee Suomen osalta niin, että kun ei näihin energiakustannuksiin kukaan uskalla edes puuttua, me elämme niin kuin aikoinaan elettiin Titanicilla, että jäävuorta kohti mennään ja laulut soi ja samppanja virtaa. Mutta kuten ennustin, arvoisa rouva puhemies, tämä juhla ei jatku pitkään.

Pöytäkirja PTK 120/2024 vp

Yleiskeskustelu päättyi ja asian käsittely keskeytettiin.

4. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi alkoholi- ja alkoholijuomaverosta annetun lain liitteen muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 106/2024 vp

Valiokunnan mietintö VaVM 20/2024 vp

Ensimmäinen käsittely

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Ensimmäiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 4. asia. Käsittelyn pohjana on valtiovarainvaliokunnan mietintö VaVM 20/2024 vp. Nyt päätetään lakiehdotuksen sisällöstä. — Yleiskeskustelu alkaa. Edustaja Valkonen, esittelypuheenvuoro.

Keskustelu

17.19 Ville Valkonen kok (esittelypuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Hallituksen esityksessä ehdotetaan korotettavaksi väkevien alkoholijuomien valmisteveroa annetun kuluttajahintaindeksin kehityksen mukaisesti vuosina 25—27. Luonnollisesti perusteena on valtion verotulojen lisääminen.

Näitten väkevien alkoholijuomien veronkorotus on kohdistettu välituotteiden ja etyylialkoholijuomaryhmän alkoholipitoisuudeltaan vahvimpiin tuotteisiin. Korotus kohdistuu käytännössä yli kymmenen prosentin juomiin. Arviolta tämä korotus kasvattaa alkoholiveron tuottoa ensi vuonna noin kolme miljoonaa euroa ja vuosina 26 ja 27 noin neljä miljoonaa euroa. Veronkorotusten seurauksena hinnat nousevat noin kolme prosenttia. Kokonaisuutena kyseessä on varsin maltillinen muutos nykyiseen alkoholiverotukseen ja myöskin alkoholijuomien hintoihin.

Asiantuntijakuulemisissa korotuksia on sekä kannatettu että vastustettu. Luonnollisesti toimiala, johon alkoholikauppa kuuluu, vastustaa elinkeinosyistä korotusta, ja kansanterveydestä huolehtivat järjestöt ja viranomaiset ovat kannattaneet näitä veronkiristyksiä ja jopa esittäneet kovempia kiristyksiä. Eräs näkökulma, joka myös asiantuntija-arvioissa nousee esiin, kun alkoholista puhutaan, on aina matkustajatuonti erityisesti Baltiasta, ja sen seuraaminen onkin erittäin oleellista aina, kun alkoholiverotukseen tehdään muutoksia.

Valiokunta omassa kannassaan päätyi puoltamaan esityksen hyväksymistä muuttamattomana sekä kansantaloudellisista että ennen kaikkea valtiontaloudellisista syistä. Toisaalta valiokunta pitää tärkeänä, että muutosten vaikutuksia muun muassa matkustajatuontiin seurataan.

Valtiovarainvaliokunnan päätösehdotus kuuluu, että eduskunta hyväksyy muuttamattomana hallituksen esityksen 106/2024. Mietintöön sisältyy kaksi vastalauseita. — Kiitos, puheenjohtaja.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Kiitoksia esittelystä. — Sitten edustaja Lohi.

17.22 Markus Lohi kesk: Arvoisa puhemies! Tuosta verojaoston puheenjohtajan esittelystä kävikin ilmi, että tähän on jätetty kaksi vastalauseita ja toinen on keskustan edustajien jättämä vastalause, jossa kerromme erilaisen alkoholipoliittisen linjan, mitä hallituk-

Pöytäkirja PTK 120/2024 vp

sella on. Nimittäin, kuten olemme tässä jo edellisen vaihtoehtobudjetin yhteydessä todeneet, keskusta ei alentaisi olutveroa. Meidän mielestämme se kannattaisi kyllä perua tilanteessa, jossa samaan aikaan ollaan nostamassa lääkkeitä tai liikkumisen, liikuntapalvelujen, kirjojen arvonnäköveroa.

Politiikka on arvovalintojen tekemistä, ja meidän arvovalintamme olisi toisenlainen. Muistan, kun täällä on tässä salissa aikaisemmin kokoomusedustaja todennut, että näin sitä, mitä verotetaan vähemmän, saadaan enemmän, ja mitä verotetaan enemmän, sitä saadaan vähemmän. Näinhän se on alkoholipolitiikan osalta. Lisäksi keskusta sitoisi kaikki alkoholijuomat indeksiin ja valmistelisimme myös virvoitusjuomien veroon indeksikorotuksen. Se otettaisiin siis mukaan siihen, ihan meidän julkisen talouden tilanteesta johtuen. Nythän on niin, että hallitushan aikoo tehdä indeksikorotuksen ainoastaan väkevien alkoholijuomien veroon, mutta jättää miedommat juomat sitten indeksiin sitomatta. Tällä on luonnollisesti taloudellista merkitystä.

Olutveroalen perumisella ja kaikkien alkoholijuomien verotuksen sitomisella indeksiin kerättäisiin jo ensi vuonna veroja yhteensä 36 miljoonaa euroa hallitusta enemmän. Miksi kannattaa kerätä enemmän? No, sen takia, että verotuksessakin pitää tehdä valinta. Verotamme me esimerkiksi työtä ja yrittäjyyttä, kuten kotitalousvähennyksen leikkaamisella tehdään nykyistä enemmän, vai verottaissimmeko mieluummin semmoisia asioita, joista on haittaa tai joissa ihmiset voivat tehdä valinnan, vaikkapa tupakoinko tai käytätkö alkoholia. Keskustan linja on erilainen, ja me tulemme ensi viikolla esittelemään laajemmin meidän vaihtoehtobudjettimme.

Nyt olemme tehneet tähän alkoholiverotukseen vastalauseen, ja arvoisa puhemies, teenkin edellä olevien perusteiden johdosta seuraavan esityksen, että käsittelyn pohjaksi otetaan vastalauseen 2 mukaiset lakiehdotukset.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Honkonen.

17.24 Petri Honkonen kesk: Arvoisa rouva puhemies! Suomessahan vielä takavuosina harjoitettiin sellaista alkoholipolitiikkaa, jonka tavoitteena oli alkoholihaittojen vähentäminen. Nyt hallitus — siitä huolimatta, että kovien alkoholijuomien verotusta tässä nostetaan — pyrkii päihteiden käyttöä lisäämään, mistä tietysti merkittävin on oluen veronkevennys. Samalla tavalla nikotiinipussin ja tämänkaltaisten tuotteiden käyttöä vapautetaan eikä pyritä ollenkaan suitsimaan.

Aina, kun Suomessa on tehty alkoholipoliittisia uudistuksia — käytännössä usein tuotu vahvempia juomia vähittäistavarakauppaan kansalaisten saataville — haitat ovat kasvaneet. No, nyt sitten sanotaan, että edellisen merkittävän uudistuksen aikaan vuonna 2018 kokonaiskulutus ei kasvanut. Varmaankin näin. Mutta kaikista heikoimmassa asemassa olevilla kansalaisilla ja lapsiperheillä, joissa on jo alkoholiongelma, ne haitat kasvoivat, ja myös alkoholiväkivalta kasvoi.

Tästä alkoholipolitiikasta ja päihdepolitiikasta yleisestikin on tullut tällaista eturyhmäpolitiikkaa ja oikeastaan vähän niin kuin luokkapolitiikkaa, jossa itseni kaltaisessa hyvässä työmarkkina-asemassa ja hyvässä yhteiskunnallisessa ja sosiaalisessa asemassa olevat henkilöt haluavat alkoholia kaikkien saataville, koska se on itselle kivaa, piittaamatta yhtään siitä, että yhteiskunnassa on ryhmiä — eivätkä vähiten lapset päihdeongelmaisissa perheissä — jotka tästä aina kärsivät, vaikka sitten olisikin kiva saada se laatuolut ja laatuviini niin kivasti siitä läheisestä K-marketista saataville. Tätä tietysti myös päivittäistava-

Pöytäkirja PTK 120/2024 vp

rakauppa, tippaakaan välittämättä näistä sosiaalista seurauksista, ahkerasti lobbaa monen muun kansanterveydelle vaarallisen hankkeen, kuten vaikka apteekkimonopolin ja apteekkijärjestelmän alasajon, tavoin ja kovasti yrittää viedä eteenpäin ja meillekin markkinoida.

Keskustan lähestymistapa tähän on erilainen. Kuten tässä edustaja Lohi edellä kuvasi, haluaisimme sitoa kaikkien alkoholijuomien verotuksen indeksiin ja perua tämän olutveron korotuksen.

Arvoisa rouva puhemies! Tällä johdannolla kannatan edustaja Lohen tekemiä, vastalauseen 2 mukaisia muutosehdotuksia.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Räsänen, Joona.

17.27 Joona Räsänen sd: Arvoisa puhemies! Niin kuin tässä aiemmissa puheenvuoroissa on tullut ilmi, tämän esityksen taustallahan on fiskaalinen tarve kerätä valtiolle lisää veroeuroja. Senpä takia hallitus päätyikin kehysriihessään tämän vuoden keväällä siihen, että jatkossa alkoholiveroa näiden tiettyjen tuotteiden osalta, kun puhutaan varsinkin väkevästä alkoholijuomasta, korotetaan kuluttajahintaindeksin mukaisesti. Elikkä silloin kun kuluttajahinnat nousevat, niin automaattisesti tässä tapauksessa alkoholiverokin kiristyy. Tällä on sitten toki pienimuotoinen fiskaalinen vaikutus siihen, että myös valtion verotulokertymä kasvaa.

Mutta ottaen huomioon, että tosiasiallisesti, kun katsomme näitä vaikutuksia nyt vaikkapa ensi vuoden osalta, me puhumme siis muutamasta miljoonasta eurosta, jonka tämä esitys nyt tuottaa valtion kirstuun enemmän rahaa, jolla voidaan rahoittaa tärkeitä palveluita. Kun nyt ottaa huomioon sen, että tälle vuodelle hallitus todella alensi oluen verotusta, minkä johdosta tänä vuonna valtiolta jäi saamatta 25 miljoonaa euroa, niin senpä takia päädyn kyllä itseenkin siihen, että kun tämä tarve on fiskaalinen, niin silloin kannattaisi kohdella varmaan erityyppisiä alkoholeja samalla tavalla ja tehdä tässäkin tapauksessa siten, että tämä olutveron kevennys, joka todella tälle vuodelle tehtäisiin, olisi syytä nyt perua ja esittää sinne takaisin se sama verotaso, joka oluella oli jo aiemmin, ennen kuin tämä kevennys on tullut voimaan. Tältä osin, mikäli näin tehtäisiin, totta kai valtio saisi myös lisää verotuloja ja ei tapahtuisi sitä, että erityyppisten alkoholijuomien verot määräytyisivät eri tavalla. Näin ollen ei tapahtuisi myöskään sitä, että suosisimme tiettyntyyppisiä alkoholijuomia verotuksessa enemmän kuin toisia, joten tämä olisi myös alkoholin osalta huomattavasti neutraalimpi tapa.

Näistä syistä johtuen esitän, että käsittelyn pohjaksi otetaan vastalause 1, jossa esitetään juuri sitä, että olutveroa kiristetään, ja samalla tehdään, totta kai, myös ne kiristykset, joita hallituskin tässä on esittänyt. Tämän johdosta valtio ensi vuonna tulisi saamaan yli 25 miljoonaa euroa enemmän verotuloja, joita voidaan käyttää niihin kaikkiin tärkeisiin asioihin, joita me täällä haluamme. Ja kyllä on todettava todella tähän, että en ymmärrä tällaista tilannetta, että oluen verotusta on haluttu keventää mutta samalla esimerkiksi lääkkeiden verotusta ollaan kiristämässä, joten tältäkin osin tämä linja olisi myös kansanterveyden näkökulmasta huomattavasti parempi. Ja kenenkään [Puhemies koputtaa] oluenkaan nauttijan, kuten itsenikään, talous ei siihen kaadu, että oluttölkki maksaa muutaman sentin enemmän.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Lyly.

Pöytäkirja PTK 120/2024 vp

17.30 **Lauri Lyly sd:** Arvoisa rouva puhemies! Tässä on monia syitä, miksi tätä lakiesitystä pitäisi muuttaa ja toimia toisin. Tässä on monia sosiaalisia ja terveystaloudellisia syitä, miten oluen verotukseen pitäisi suhtautua, ja sitten tämmöinen looginen ajattelu myös tämän osalta ja arvovalinta siihen liittyen, että olutta verotettaisiin sen vuoden 23 tason mukaisesti ja palattaisiin siihen ja peruttaisiin tämä oluen veronalennus, ja sitten voitaisiin vaikka esimerkiksi lääkkeitten verotusta keventää. Nämä olisivat niitä arvovalintoja, ja nyt tässä on menty väärään suuntaan hallituksen toimesta.

Kannatan edustaja Räsänen tekemää vastalause-ehdotusta.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Rantanen.

17.31 **Piritta Rantanen sd:** Kiitos, arvoisa puhemies! Tässä on pidetty jo erittäin hyviä puheenvuoroja, ja kyllähän se niin on, että politiikka on nimenomaan niitä arvovalintoja, ja kyllä itsekkin olisin halunnut valita jotenkin toisella tavalla.

Tämä hallitus on tehnyt erittäin kovaa leikkauspolitiikkaa esimerkiksi työttömyysturvaan, ja jotenkin ajattelen, että siellä esimerkiksi tämä lapsiperheiden korotusosan poistaminen tuntuu kaikkein kipeimmin. Ja kun samaan aikaan arvovalintana onkin se, että alennetaan oluen verotusta, niin ei jotenkin itse pysty ymmärtämään, minkälaisella arvopohjalla näitä päätöksiä oikein tehdään. Kun nimenomaan haluaisimme tukea lapsiperheitä ja auttaa heitä löytämään sen näkymän tulevaisuudesta, niin tuntuu jotenkin, että jos se näkymä on sitten edullisemmassa oluessa, niin en kyllä itse haluaisi tällaista politiikkaa olla tekemässä.

Jotenkin vielä, kun se niin kuin kokonaisuuden näkymä on sellainen, että omilla päätöksillään tämä hallitus jo kertoo, että se lisää tähän maahan enemmän köyhyyttä kuin niitä laskennallisia työpaikkoja, ja samaan aikaan tehdään tällaisia päätöksiä, niin on kyllä todella vaikeaa päästä siihen mielenmaisemaan mukaan.

Sen vuoksi kannatan myös erittäin lämpimästi tätä Joona Räsänen tekemää esitystä.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Räsänen, Hanna.

17.33 **Hanna Räsänen kesk:** Arvoisa rouva puhemies! Noin viikko sitten Yle uutisoi tutkimustuloksesta, missä todettiin, että nuorten humalahakuinen juominen on kääntynyt taas nousuun. Sehän oli jonkin aikaa hyvällä tolalla ja näytti, että se juominen on pysähtynyt tai jopa mennyt alaspäin, mutta nytten on tapahtunut eri tavalla.

Kyllä minä sanon, että kyllä me täällä eduskunnassa ja varsinkin lainsäätäjinä toimimme myös esimerkkinä nuorille. Jos tässä talossa on sellainen ilmapiiri, että lähdemme tekemään lukuisia päätöksiä, mitkä helpottavat alkoholin ostamista, alkoholin käyttämistä — tai vaikka niitä nikotiinipusseja — niin kyllä se viestii ulospäin myös nuorisolle, että tämä on hyvä juttu ja sallittu juttu. Nyt on tullut useita eri lakiesityksiä, mitkä vievät minun mielestäni tätä maata aivan väärään suuntaan. On tämä kyseessä oleva lakiesitys, sitten täällä on näitten väkevämpien juomien kaupan tuonti. Puhutaan alkoholin kotiin kantamisesta, puhutaan nikotiinipussien väri- ja makuvalikoimasta, makuvalikoimasta — aivan kuin ne olisivat jotakin karkkia kaupan hyllyllä. Nämä kaikki antavat aivan väärän viestin tästä talosta.

Minä olen myös äiti, ja olen kasvattanut liudan teinejä. Kyllä minun täytyy sanoa huolestuneena, että kun seuraa sitten sitä keskustelua, mitä käydään alkoholijuomista ja muis-

Pöytäkirja PTK 120/2024 vp

ta, niin kyllä sitä seurataan, mitä täällä talossa puhutaan. [Lauri Lyly: Kyllä!] Me olemme roolimalleja, esimerkkejä meidän nuorille.

Juuri tuosta Ylen jutusta vielä äsken selasin ja luin, että nuorilla tytöillä ennen kaikkea on se humalahakuinen juominen lähtenyt nousuun. Samanaikaisesti sitten todetaan, että nuorilla tytöillä on pahoinvointia, ja ehkä sitä pahoinvointia sitten lääkitään näillä limuvii-noilla, mitä tämä hallitus on laskenut tuonne kauppoihin. Minä olen huolissani tästä asias-ta.

Kyllä täytyy sanoa, että näistä vastalauseista, mitä täällä on, niin ehdottomasti edustaja Lohen tekemiä esityksiä kannatan.

Tästä pitäisi kyllä käydä laajempi yhteiskunnallinen keskustelu siitä, mihin täällä tämä talo tätä maata vie. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Nurminen.

17.35 Ilmari Nurminen sd: Arvoisa rouva puhemies! Kannatan lämpimästi tätä meidän valtiovarainvaliokunnan demariryhmän vastalauseetta.

Koska työskentelen sosiaali- ja terveysvaliokunnassa, itse pohdin tätä esitystä myös sii-tä näkökulmasta, että jollain tavalla pitäisi pohtia myös tulevaisuudessa, miten yhdessä ar-vioidaan näitä veropoliittisia ratkaisuja ja sitten toisaalta näitä lainsäädännöllisiä ratkaisu-ja, joissa markkinoita avataan.

Kuten täällä on tuotu esille, niin me valiokuntana käsitelimme näitten vahvempien al-koholijuomien, käymisteitse valmistettujen oluiden ja viinien tulon kauppoihin, jolta osin hallitus vei tämän eteenpäin. Tämähän on nyt EU:ssa vielä arvioitavana, ja tämä notifioi-daan. Nyt hallitus on tuonut meidän valiokuntaan toisen esityksen, ja se liittyy tähän alko-holin kotiinkuljetukseen. Meillä on myös tulossa vuodenvaihteessa tämä etämyyntiin liit-tyvä alkoholilainsäädäntö, kun katsoo lainsäädäntösuunnitelmaa. Eli puhutaan aika isosta kokonaisuudesta, ja pohdin, että tämänkaltaisissa uudistuksissa pitäisi katsoa se kokonai-suus ja sitä kautta pyrkiä katsomaan näitä vaikutuksia. On päivänselvää, että kyllähän mei-dän sosiaali- ja terveysvaliokunnan kaikissa tähän liittyvissä lainsäädännöissä nämä sosi-aali- ja erityisesti terveystaloudelliset lausunnot ovat olleet karua luettavaa. Täytyy huomioi-da se, että kyllä hallituksella on tieto tästä, mitä tämä tekee lastensuojeluun ja niin edelleen.

Arvoisa puhemies! Ehkä vielä sen näkökulman halusin ottaa, että oikeastaan kaikki pää-tökset ovat aina poliittisia arvovalintoja, ja tässä hallitus päättää keventää 25 miljoonaa valtion tuloja. Pohdin näitä esityksiä, joita parhaillaan me eduskunnassa käsitellään, vaika sosiaali- ja terveysvaliokunnassa. Siellä on eläkkeensaajan asumistuen leikkaus, eli pie-nituloisilta eläkeläisiltä leikataan asumistukea, lähes 10 000:lta poistetaan kokonaan. Sai-raalaverkko on puhututtanut hyvin paljon — me tiedetään, minkälaisia leikkauksia sairaa-laverkkoon tehdään, se on hyvin sama mittaluokka. Mielestäni näitä arvovalintoja pitää asettaa vastakkain, ja tässä suhteessa en ymmärrä tätä hallituksen painotusta.

Tänään saimme käsiteltyä lääkkeiden omavastuuosuuden korottamisen 50:stä 70:een, jonka hallitus toi. Tässä sosiaalidemokraatit eivät hyväksyneet indeksikorotusta tämän omavastuun nostamiseen. Tosin keskusta kannatti lääkkeiden omavastuuosuuden korotta-mista vuosittain, ja emme pidä hyvänä sitä päätöstä, että lääkkeissä lisätään ihmisten mak-suosuutta. — Mutta näin, arvoisa rouva puhemies.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Räsänen, Joona.

Pöytäkirja PTK 120/2024 vp

17.38 Joona Räsänen sd: Arvoisa puhemies! Ajattelin vielä sen verran tätä asiakokonaisuutta käydä lävitse, että todella tässä hallituksenkin esityksessä nyt puhutaan alkoholiveron kiristämisestä, mutta kun todella arvioi hallituksen aikaisempia toimenpiteitä, niin tälle vuodelle olutveroa kevennettiin se 25 miljoonaa euroa ja toisaalta jo tälle vuodelle taas muiden alkoholituotteiden verotusta hieman kiristettiin. Ja kun nyt ajattelen tätä alkoholia ja sen verottamista, niin lähden kyllä itse siitä ja sosiaalidemokraatit tässä vastalauseessa lähtevät siitä, että kun tehdään verotoimenpiteitä, niin ei lähdetäisi verotuksellisesti suosimaan tiettyjä tuoteryhmiä.

Nyt, mikäli ei tehdä mitään muutosta tähän linjaan, jota hallitus esittää, tämän kauden jälkeen Suomessa on todella sellainen tilanne, että olutta verotetaan huomattavasti matalammin ja vastaavasti muita tuotteita hieman suuremmin. Minusta tähän on kyllä vaikea löytää perusteita, miksi meidän kannattaisi tehdä näin. Kun muutenkin otetaan kuitenkin huomioon meidän alkoholiverotaulukko, niin joka tapauksessa on niin, että näissä matalammissa alkoholituotteissa, kun puhutaan oluesta tai puhutaan vaikka juomasekoitteista, vero on joka tapauksessa pienempää kuin millä sitten vahvempiin juomiin ollaan menossa.

Sen takia ajattelen, että näissä matalammissakin alkoholituotteissa, esimerkiksi oluessa, olisi tärkeää, että pidämme ne verotuksellisesti neutraaleina. Ja mikäli me tekisimme nyt todella niin kuin tässä sosiaalidemokraatit vastalauseessa esittävät, että korotetaan samassa yhteydessä, kun nyt ollaan näitä muita korotuksia tekemässä, myös tätä olutveroa ja si-dotaan sekin nyt indeksiin, niin kuin näitä muita ollaan sitomassa, niin lopputulos on se, että tämän vaalikauden jälkeen alkoholiveron tuotto on suurempi ja myös nämä eri alkoholituotteet ovat oikeudenmukaisemmassa asemassa toisiaan kohtaan, mitä tulee sitten verotukseen. Ja sen takia olisi perusteltua todella toimia nyt siten, että kun tässä korotuksia ollaan tekemässä, niin huolehditaan siitä, että korotukset osuvat tasaisesti kaikille eikä läh-detä vain tiettyjä alkoholituotteita verotuksellisesti suosimaan.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Lyly.

17.40 Lauri Lyly sd: Arvoisa rouva puhemies! Edustaja Hanna Räsänen puheenvuoroon liittyen: ajattelen juuri samalla tavalla, että tässä nyt on yhtäältä kysymys vain oluen verotuksesta mutta tällä on paljon laajempia vaikutuksia, siihen, mikä se poliittinen linja on, ja siihen, minkälaisia yhteiskuntapoliittisia vaikutuksia, esimerkiksi terveysvaikutuksia, täl-lä on, siihen, miten nuorten juomakäyttäytyminen muuttuu, ja sitten on se, jos ajatellaan si-tä, mitä sosiaalisia vaikutuksia siitä seuraa ja niin poispäin. Nyt ollaan ison asian äärellä tässä, kun me tehdään tällaista linjausta, mikä tähän veropolitiikkaan liittyy. Voi tuntua, että tässä on vain yksi kohta, mutta tällä on heijastusvaikutuksia. Sen vuoksi olisi kyllä hyvä näitä asioita käydä nyt vähän laajemmin lävitse. Voisi tehdä tällaisia kokonaisarviointeja tämän hallituksen politiikan linjauksiin siitä, kuinka paljon tulee sosiaalisia on-gelmia siitä, mitä tässä nyt tapahtuu näitten poliittisten valintojen osalta.

Sitten yksittäisen oluen veron kohdalla, joka tässä on, tulee väkisinkin mieleen se, arvoi-sa puhemies, että tässä halutaan tuoda halpaa olutta kotiin kuljetettuna, niin kuin hallituk-sen politiikan linja on. Se on se tilanne, mikä tässä nyt näyttää olevan, koska tässä aiemmin puhuttiin näistä kotiinkuljetuksista ja muista. Me ollaan aika kummallisten kysymysten ää-rellä, kun me tätäkin kysymystä mietitään. Hallitus ei selvästikään mieti näitä seuraamuk-sia, mitä näillä valinnoilla tulee tässä yhteydessä tehtyä.

Pöytäkirja PTK 120/2024 vp

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Viitanen.

17.42 **Pia Viitanen sd:** Arvoisa rouva puhemies! Minäkin haluan osaltani kannattaa tätä sosiaalidemokraattien vastalauseetta.

Tämä on juuri niin kuin täällä äsken ilmi tuli, että kyllä näitä asioita pitäisi pystyä pohtimaan hieman laajemminkin. Samalla, kun tehdään veropolitiikkaa, tulisi miettiä näitä sosiaali- ja terveystaloudellisia asioita aivan kuten edustaja Nurminen tuossa omassa puheenvuorossaan totesi ja Lyly edellä.

Puhemies! Minulla oli tänään vierasryhmä tuolta Lempäälästä, ja keskustelin heidän kanssaan yleisestikin näistä veropoliittisista linjauksista. Se, mikä herätti siellä kyllä kovasti hämmästyksiä, oli se, että kuinka ihmeessä hallitus voi tehdä sellaisen arvovalinnan, että se samaan aikaan nostaa lääkkeiden verotusta mutta laskee oluen verotusta. Se oli se kaikkein uskomattomin juttu, että kun näitä arvovalintoja tehdään, niin miksi hallitus toden totta tekee näin.

On hyvä, puhemies, että ensi viikolla on sitten se viikko, kun tulee nämä sosiaalidemokraattien ja muiden oppositiopuolueiden vaihtoehtobudjetit. Mehän olemme jo aiemmin muissa verokohdissa käsitelleet SDP:n verolinjauksen eroja hallitukseen, mutta uskoisin, että silloin myös tämä veropoliittinen keskustelu jatkuu. Silloin toivon, että kansalaiset kiinnittäisivät erityistä huomiota tämän verotuskokonaisuuden sisältöihin, millaisia arvovalintoja siellä tehdään. Esimerkiksi me keventäisimme enemmän kuin hallitus pieni- ja keskituloisten tuloverotusta, mutta toisaalta emme sitten esimerkiksi laskisi oluen verotusta ja nostaisi lääkkeiden.

Tässäpä näitä arvovalintoja, puhemies.

Yleiskeskustelu päättyi ja asian käsittely keskeytettiin.

5. Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi valtion rahoituksesta evankelis-luterilaiselle kirkolle eräisiin yhteiskunnallisiin tehtäviin annetun lain 2 §:n ja ortodoksisesta kirkosta annetun lain 119 §:n muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 113/2024 vp

Valiokunnan mietintö HaVM 22/2024 vp

Toinen käsittely

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Toiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 5. asia. Nyt voidaan hyväksyä tai hylätä lakiehdotukset, joiden sisällöstä päätettiin ensimmäisessä käsittelyssä. — Keskustelu alkaa. Edustaja Honkonen.

Keskustelu

17.44 **Petri Honkonen kesk:** Arvoisa rouva puhemies! Tässä hallituksen esityksessä — kyseessä on budjettilaki — hallitus esittää, että kirkkojen, siis evankelis-luterilaisen kirkon ja ortodoksisen kirkon, valtionrahoitusta näiden kirkkojen yhteiskunnallisiin tehtäviin leikataan kaiken kaikkiaan yhteensä 20 miljoonalla eurolla vuonna 2025 ja tämä tason leikkaus jäisi pysyväksi.

Pöytäkirja PTK 120/2024 vp

Kirkkojen ja valtion suhde on erityislaatuinen järjestely. Tästä järjestelystä on aikanaan sovittu ja on muotoutunut käytäntö, jossa kirkot hoitavat tiettyjä yhteiskunnallisia tehtäviä, jotka jossain toisessa maassa valtio tai kunnat hoitavat. Tämä järjestely on erityislaatuinen myös perustuslailliselta kannalta, koska se, totta kai, liittyy uskonnonvapauteen ja uskonnollisten yhteisöjen autonomiaan.

Tämä esitys todellakin on säästölaki, niin kuin tuossa kuvasin. Ongelmana tässä, kuten monessa muussakin hallituksen säästöesityksessä, on se, että hallitus omilla päätöksillään nostaa kustannuksia ja leikkaa rahoitusta mutta ei kevennä velvollisuuksia.

Kirkkolaissa säädetään siitä, että aina silloin kun valtioneuvosto on valmistelemassa hallituksen esitystä, joka puuttuu merkittävällä tavalla kirkon ja valtion väliseen suhteeseen, kuuluisi pyytää asiasta kirkolliskokoukselta lausunto. Nyt hallitus ei ole tätä lausuntoa pyytänyt kirkolliskokoukselta, mitä paheksomme voimakkaasti. Tässä on kyse kuitenkin merkittävästä kirkkojen ja valtion suhteeseen liittyvästä kysymyksestä.

Tässä esityksessä on syytä huomata, että laki määrittelee useita tehtäviä, jotka ovat kirkkojen vastuulla. Ennen kaikkea näistä tehtävistä suurin lienee hautaus toimi, joka koskee siis niin evankelis-luterilaisen kuin ortodoksisenkin kirkon jäseniä, mutta se koskee myös kirkkoon kuulumattomia, siis kirkolla on tämän tehtäväjaon mukaan velvollisuus hoitaa myös kirkkoon kuulumattomien hautaus. Muita tehtäviä ovat väestökirjanpito, joka on vanha tehtävä, ja myöskin useiden kulttuurihistoriallisesti merkittävien rakennusten ja irtaimiston ylläpito. Näitä todellakin on valtio tukenut tällä yhteiskunnallisten tehtävien rahoituksella, ja nämä tehtävät eivät ole sidoksissa kyseisten uskontokuntien jäsenyyteen. Nämä uskonnollisten tehtävien nettokustannukset vuonna 2023 olivat yhteensä 162,5 miljoonaa euroa, eli tämä valtionrahoitus kattoi 75 prosenttia näiden tehtävien kustannuksista, mitä kirkolle ja seurakunnille kuuluu.

No, nyt tämä esitys muodostaisi jopa 10 prosentin vähennyksen kansalliskirkkojemme valtion rahoitusosuuksiin lakisääteisten tehtävien ja velvoitteiden täyttämiseen. Sen jälkeen valtion rahoitusosuus näistä tehtävistä olisi enää 60 prosenttia. Tässähän on taustalla se, että aikaisemmin kirkkoilla oli, kun niillä on verotusoikeus, oikeus verottaa myös yrityksiä. Siis kirkko keräsi myös yhteisöveroa. Tästä luovuttiin 2014, ja silloin sovittiin edellisen kokoomusjohtoisen hallituksen kanssa 80 prosentin avustustasosta. Sitten sovittiin, että kun tätä yhteisöveroa ei kerätä, niin tosiaan valtio maksaa kirkkoille rahoitusta näiden tehtävien hoitamiseen. Nyt, niin kuin huomataan, tämä rahoitus pohja on kaventunut ja karkaa tämän esityksen myötä todella kauaksi. Ja niin kuin sanoin tuossa alussa, niin tässä ei nyt sitten esitetä niiden tehtävien keventämistä vaan rahoituksen vähentämistä.

Tässä ehkä se suurin ongelma, joka nyt muodostuu, on se, että nämä hautausmaksut, jotka ovat tietyissä seurakunnissa jo nousseet todella korkealle, nousevat tämän myötä entisestään. Tämä tilannehan johtaa siihen, että kirkkoihin kuuluvat henkilöt tulevat omalla kirkollisveromaksullaan rahoittamaan entistä enemmän kirkkoon kuulumattomien henkilöiden hautaustoimia, kun valtionrahoitus pienenee. Tämä on ennen kaikkea periaatteellinen ongelma, mutta tämä on myös uskonnonvapauteen ja uskonnollisten yhteisöjen autonomiaan liittyvä ongelma. Tämä on paljon isompi kysymys kuin pelkkä budjettikysymys. Erityisesti sen takia pidän tässä kyllä paheksuttavana sitä, että tätä kirkolliskokouksen lausuntoa ei ole kysytty ja pyydetty, kuten kirkkolaissa säädetään.

Tässä tosiaankin nyt ne, jotka kuuluvat kirkkoon, joutuvat eriarvoiseen asemaan tässä rahoittamisessa. Tähän vaikuttaa tietysti vielä se, että nämä kulut jakaantuvat seurakuntien välillä eri tavalla. Kirkollisvero tilitetään aina asianomaisille seurakunnille, niihin, mihin

Pöytäkirja PTK 120/2024 vp

kä seurakunnan jäsen kuuluu, ja sitten tätä yhteiskunnallisten tehtävien rahoitusta evankelis-luterilaisessa kirkossa Kirkon keskusrahasto delegoi ja jakaa seurakunnille tarpeen mukaan. Eli nämä eivät mene yksi yhteen, ja tämä voi johtaa vielä paikallistasolla seurakuntakohtaisesti isoihin eroihin. Nyt jo nämä hautausmaksujen erot ovat useita satoja euroja. On mahdollista, että jopa pitkästi yli 1 000 euroon saattaa nousta hautausmaksu tietyissä seurakunnissa. Tämähän tarkoittaa tietysti niiden vähävaraisten vainajien osalta sitä, että hyvinvointialueet toimeentulotuella joutuvat sitten tätä kustannusta yhä enemmän kattamaan.

Arvoisa rouva puhemies! Tämän edellä olevan perusteella ehdotan, että ensimmäinen ja toinen lakiehdotus hylätään.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Räsänen, Hanna.

17.51 **Hanna Räsänen kesk:** Arvoisa puhemies! Käytin tämän lain ensimmäisen käsittelyn yhteydessä varsin pitkän ja samansisältöisen puheenvuoron kuin edustaja Honkonen äsken käytti, ja sen ydinsisältö oli se, että tämä laki kohtelee kirkkoon kuuluvia ihmisiä epäoikeudenmukaisesti. Tästä syystä kannatan edustaja Honkosen tekemiä esityksiä.

Keskustelu päättyi ja asian käsittely keskeytettiin.

6. Hallituksen esitys eduskunnalle sosiaaliturvarahastojen säästöjen valtion ja kuntien talouden vahvistamiseen ohjaamista ja sairauspäivärahan muutoksia koskevaksi lainsäädännöksi

Hallituksen esitys HE 123/2024 vp

Valiokunnan mietintö StVM 15/2024 vp

Toinen käsittely

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Toiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 6. asia. Nyt voidaan hyväksyä tai hylätä lakiehdotukset, joiden sisällöstä päätettiin ensimmäisessä käsittelyssä. — Keskustelu alkaa. Edustaja Nurminen.

Keskustelu

17.51 **Ilmari Nurminen sd:** Arvoisa rouva puhemies! Esitämme, että lakiehdotukset hylätään. Tämä koostuu oikeastaan kahdesta osiosta. Siellä on tämä sairauspäivärahaleikkaus ja sitten kanavointi. Tässä sairauspäivärahaleikkauksessa tätä vuosituloa tiputetaan, tätä korvausprosenttia myös muutetaan niin, että 27 000:n jälkeen se korvausprosentti tippuu 20 prosentista 15:een. Ja sitten tässä on iso kanavointiratkaisu. Tämä koskee useita satoja miljoonia, ja me nähdään, että tämä kanavointi pitäisi toteuttaa työmarkkinaosapuolten yhdessä hyväksymällä tavalla.

Joten esitän, että nämä lakiehdotukset hylätään.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Kiuru poissa, edustaja Berg poissa. — Edustaja Rantanen.

Pöytäkirja PTK 120/2024 vp

17.52 Piritta Rantanen sd: Kiitos, rouva puhemies! Se on juuri näin, niin kuin tässä edustaja Nurminen edellä sanoi. Ja tässä on tänään monessa muussakin puheenvuorossa puhuttu, kuinka tämä hallitus tekee erilaista politiikkaa kuin esimerkiksi meillä olisi tavoitteena. Sen vuoksi esimerkiksi tämän rahan kanavointi ei ole sellainen asia, joka meidän mielestämme on järkevää.

Ja sen vuoksi kannatan edustaja Nurmisen tekemää esitystä.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Lyly.

17.53 Lauri Lyly sd: Arvoisa rouva puhemies! Olen näitä työmarkkinaneuvotteluja ja sosiaaliturvaneuvotteluja ollut vetämässä ja ollut niissä osallisena varsin monta kertaa. Johdattavana periaatteena on ollut, että palkansaajapuoli ja työnantajapuoli vakuuttavat erilaisten tilanteitten varalle ja se tehdään neuvotellen ja katsotaan, miten sitten se vakuutusaso kussakin asiassa on viisasta tehdä. Tässä nyt selkeästi murretaan sitä työmarkkinajärjestöjen keskinäistä ratkaisua tällä kanavointiratkaisulla. Tällä kanavoinnilla otetaan niitä vakuutusmaksujen muutoksia sitten suoraan valtion kirstuun. Sinänsä, kun tässä on kuitenkin vakuutettujen toiminnasta ja vakuutettujen edustajista kyse, niin sillä tavalla tämä syö sitä luottamusta siihen, että kun me järjestämme vakuutusurvaa näin ollen, tässä ja tuossa seuraavassa kohdassa, tämä sotii vastoin tätä periaatetta, ja tässä työmarkkinajärjestöt ovat työnantaja- ja palkansaajapuolella täysin yksimielisiä, että tämä kanavointiratkaisu on väärin.

Keskustelu päättyi ja asian käsittely keskeytettiin.

7. Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi työttömyysetuuksien rahoituksesta annetun lain ja työttömyyskassalain 7 luvun otsikon ja 27 §:n muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 150/2024 vp

Valiokunnan mietintö StVM 16/2024 vp

Toinen käsittely

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Toiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 7. asia. Nyt voidaan hyväksyä tai hylätä lakiehdotukset, joiden sisällöstä päätettiin ensimmäisessä käsittelyssä. — Keskustelu alkaa. Edustaja Nurminen.

Keskustelu

17.54 Ilmari Nurminen sd: Arvoisa rouva puhemies! Ihan lyhyesti vain, että olemme esittäneet ensimmäisessä käsittelyssä jo eriävää tähän, ja tästä eduskunta on jo äänestänyt. Meidän eriävä ykköskäsittelyssä liittyi nimenomaan tähän kanavointimalliin. Ja minkä edustaja Lylykin toi täällä esille, niin me kannatamme näitä työmarkkinajärjestöjen yhdessä sopimia ratkaisuja. Tästä sitten syntyy meidän eriävä näkökulmamme tähän kanavointiratkaisuun.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Kiuru poissa. — Kun tässä ei nyt tullut vastalauseen 2 mukaista esitystä, jossa esitettiin lausumaa, niin keskustelu on päättynyt.

Pöytäkirja PTK 120/2024 vp

Keskustelu päättyi.

Eduskunta hyväksyi ensimmäisessä käsittelyssä sisällöltään päätetyt, hallituksen esitykseen HE 150/2024 vp sisältyvät 1. ja 2. lakiehdotuksen. Lakiehdotusten toinen käsittely päättyi. Asian käsittely päättyi.

8. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi ikääntyneen väestön toimintakyvyn tukemisesta sekä iäkkäiden sosiaali- ja terveyspalveluista annetun lain muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 127/2024 vp

Valiokunnan mietintö StVM 17/2024 vp

Toinen käsittely

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Toiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 8. asia. Nyt voidaan hyväksyä tai hylätä lakiehdotukset, joiden sisällöstä päätettiin ensimmäisessä käsittelyssä. Keskustelu ja asian käsittely keskeytettiin 19.11.2024 pidetyssä täysistunnossa, ja nyt se jatkuu. — Edustaja Nurminen, olkaa hyvä.

Keskustelu

17.58 Ilmari Nurminen sd: Arvoisa rouva puhemies! Tässä on käsittelyssä nyt hallituksen esitys vanhustenhoidon henkilöstömitoituksen laskusta. Olemme tosiaan käsitelleet tätä jo peräti kaksi kertaa, tämä on kolmas kerta, mutta valitettavasti tämä on aina ollut illalla hyvin myöhään ennen kuin istunto on lopetettu, joten nyt päästään edelleen keskustelemaan. Kävin varmistamassa vielä kansliasta, että aikaisemmin olemme tehneet hylkäysesitykset ja näitä on jo kannatettu, joten siinä mielessä totean nyt vielä kerran ääneen, että olemme tosiaan esittäneet tämän lakiehdotuksen hylkäämistä.

Ehkä kun miettii tämän henkilöstömitoituksen taustaa, niin me sosiaalidemokratian ollaan pidetty näitä vanhustenhoidon riittäviä resursseja pitkään esillä ja olemme myös päämäärätietoisesti tehneet töitä sen eteen, että tämä mitoitus on noussut, niin että kyllä jollain tavalla äärettömän ehkä surullisenakin erityisesti perussuomalaisten suuntaan nyt katsotaan tässä vanhustenhoidon henkilöstömitoituksessa. Tässä äsken edellä käsitelimme kaljaveron alennusta — 25 miljoonaa kevennettiin oluen verotusta — ja nyt leikataan 45 miljoonaa suomalaisesta vanhustenhoidosta, niin että kyllähän tämä on uskomatonta arvopoliittikkaa. Ehkä kun miettii perussuomalaisten lupauksia, niin he huusivat ennen vaaleja, että 0,7:n mitoitus tarvitaan heti. No mitä tapahtui? He heti lykkäsivät sitä, 0,65:een, ja nyt he laskevat tämän henkilöstömitoituksen 0,6:een.

Tämä ei kohdistu pelkästään ikäihmisten hoitoon. Me ollaan viime päivinä keskusteltu hoitoonpääsystä. Ministeri Juuso sanoi viime vuonna, että hän esittää, että hoitotakuu tulee seitsemään päivään tällä hallituskaudella nopeasti. No nyt hän esitti sitä kolmeen kuukauteen. Tässä esitetään erilaisia parannuksia näihin sosiaali- ja terveyspalveluihin, mutta todellisuudessa tässä vain heikennetään. Ehkä tämä yleinen kuva on se, mikä on hyvä huomioida tässäkin keskustelussa.

Tämä esitys on saanut laajaa kritiikkiä niin lausuntokierroksella kuin valiokunnassa. Vanhusasiainvaltuutetut, meidän valvovat viranomaiset, avit, meidän oikeusasiamiehet ja ylipäättänsä tahot, jotka puhuvat arvokkaan vanhuuden puolesta, ovat kritisoineet tätä esi-

Pöytäkirja PTK 120/2024 vp

tystä rankasti. Tämä on suora leikkaus vanhusten ja ikääntyneiden perusoikeuksiin. Myös ammattijärjestöt ovat vastustaneet tätä leikkausta tietysti työhyvinvoinnin ja työssäjaksamisen ja sitten näitten ikääntyneiden näkökulmasta. Mutta huomioitavaa on myös, että työnantajapuoli — HALI, isot hoiva- ja hoitoalan yritykset — antoi kovaa kritiikkiä valiokunnassa tälle esitykselle. Oikeastaan se kulminoitu pitkälti hoiva-avustajien käyttöön, joiden määrää tässä on nyt vuosien myötä pystytty nostamaan ja joita on pystytty hyödyntämään. Nämä isot tahot sanoivat, että näitä työntekijöitä joudutaan vähentämään. Jollain tavalla on erikoista, että samaan aikaan sanotaan, että sosiaali- ja terveydenhuollossa on valtava työvoimapula eikä ole riittävästi henkilöstöä, ja samaan aikaan hallitus leikkaa ja vähentää näitä resursseja. Nyt me ollaan nähty esimerkiksi täällä pääkaupunkiseudulla HUSin irtisanomiset, 800 hoitoalan ammattilaista, ja samaa leikkauspolitiikkaa ikäihmisten palveluihin ja työntekijöihin, niin että kyllä tämä on erittäin kylmää ja lyhytnäköistä politiikkaa.

Arvostan kyllä sitä, että täällä on yksi hallituspuolueen edustaja, edustaja Castrén. Minä olen oppinut arvostamaan kyllä häntä erittäin paljon valiokunnassa. Kiitos, että olet täällä puolustamassa myös tätä hallituksen linjaa ja vähän paaluttamassa myös jatkoaskelmerkkejä, ettei tämä on pelkkää heikennystä, vaan jotain parannuksiakin yrittäisitte hallituksessa saada näihin ikäihmisten palveluihin.

Me myös tehtiin monia lausumia, joissa me nimenomaan edellytettiin tätä palvelutarvetta ja sitä mitoituksen oikeellisuutta. Hallitus ei lämmennyt meidän lausumiin, mutta nyt edelleen vetoan kokoomuslasiin, että pidätte huolen siitä, että ministeri Juuso nyt ohjaa alueita siihen suuntaan, että se palvelutarve on se määrittävä tekijä, kun ympärivuorokautisen hoidon henkilöstömääriä arvioidaan, koska nyt me ollaan nähty ja valiokuntakuulemisessa tuli ilmi, että monet alueet ovat kategorisesti tiputtaneet tämän mitoituksen 0,6:een. Tämän mietinnön mukaan se ei saisi olla mahdollista, vaikka me ei laitettu tätä lausuman tasolle. Nyt hallituksen, joka kantaa vastuuta, on kannettava johtajuus ja puuttettava tähän, ja tähän me tarvitaan vastaus tänään.

Mietintö ehkä jäi vajaaksi myös RAI-mittareiden käytön osalta. Olisin toivonut, että me oltaisiin vähän kunnianhimoisemmin vielä työnnetty ministeriössä sitä ajatusta, että me käytetään kaikki olemassa olevat välineet, joilla me pystytään laatua mittaamaan ja sitä johtamista ja arviointia ja sen läpinäkyvyyttä ja avoimuutta edistämään, että me voidaan katsoa, missä yksikössä on mitään hoitoisuutta ja kuinka paljon on henkilöstöä ja muuta. Meillä on paljon dataa. Me kerätään sitä, ja tämä suomalainen RAI-mittari on ihan urauurtava asia maailmanlaajuisestikin. Meidän tarvitsee purkaa ne esteet, joita on tämän tiedon käyttämiseen. Tässä olisin toivonut, että hallitus olisi vähän kunnianhimoisemmin avannut näitä esteitä ja tuonut tätä tietoa tähän pöydälle ja kansalaisten silmien eteen enemmän.

Arvoisa rouva puhemies! Tosiaan vielä toistan sen, että esitämme tämän lakiehdotuksen hylkäämistä, ja tulemme jatkossakin tekemään töitä sen eteen, että henkilöstömitoitusta nostetaan sitten tulevaisuudessa.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Kiuru.

18.06 Krista Kiuru sd: Arvoisa puhemies! SDP on tehnyt vastalauseen hallituksen ai-keista laskea ympärivuorokautisen hoivan mitoitusta nykyisestä henkilöstömitoituksesta 0,65:stä 0,6:een. Luonnollisesti kannatan Ilmari Nurmisen tekemää, vastalauseen mukais-

Pöytäkirja PTK 120/2024 vp

ta ehdotusta. Oletan, että sille jo viime keskustelussa tuli kannatus, mutta varmuuden vuoksi nyt tähän heti kokouksen alkuun.

Arvoisa puhemies! Hoitajamitoituksen laskussa on kysymys varsin isosta arvovalinnasta: millä tavalla me kohtelemme tämän maan ikäihmisiä. Tässä on kysymys myöskin siitä, millä tavalla me kohtelemme niitä henkilöitä, jotka työskentelevät ympärivuorokautisessa hoivassa. Silloin kysymys on nimenomaan säällisistä työolosuhteista.

Aikoinaan hoitajamitoitus valmisteltiin yhdessä työmarkkinajärjestöjen kanssa, ja sen tarkoituksena oli nimenomaan lisätä työviihtyvyyttä ympärivuorokautisessa hoivassa. Juuri oli käyty valtava keskustelu hoivakriisin nimissä siitä, millä tavalla ympärivuorokautisen hoivan palveluja tulisi kehittää. Hoitajia oli liian vähän, tai he toimivat muissa tehtävissä siellä ympärivuorokautisessa hoivassa, millä tarkoitetaan siis sitä, että nämä samat hoitajat tekivät joko ruuanlaittoon, siivoukseen tai pyykinpesuun liittyviä töitä sillä hoitotyön ajalla. Tämän johdosta syntyi sitten pysyvästä henkilöstömitoituksesta säättäminen. Sain itse tuossa prosessissa olla mukana esittelevänä ministerinä vuoden 2019 syksystä alkaen koko sen ajan, kun eduskunta sitten perustuslakivaliokunnan vaatimuksesta teki tiekartan tämän hoitajamitoituksen toteutumiseen.

Nyt ollaan siinä tilanteessa, että nykyinen hallitus päätyi siihen, että tällä 0,65:n mitoituksella mentäisiin, mutta kuitenkin haaveissa siinsi vuonna 28 se, että lopulta päästäisiin 0,7:n mitoitukseen. Minusta viime vuoden ratkaisu sentään enteili sitä, että tiedetään, missä maailmassa eletään. Tällä hetkellä ympärivuorokautisen hoivan asukkaat ovat selkeästi erilaisessa kunnossa kuin 2019 tätä lakia säättäessämme. Tänä päivänä ympärivuorokautisessa hoivassa ei enää olla kahta viimeistä elinvuotta, vaan tosiasiasa nykyisten viimeisimpien tilastojen valossa puolitoista vuotta — mutta aivan uusimpien käänteiden vuoksi vain noin vuoden verran. Kyllä me jokainen joudutaan myöntämään, että ei 0,6:n mitoituksella hoideta enää näitä samoja vanhuksia kuin aikoinaan, kun tätä mitoituslakia tehtiin. Ajateltiin että 0,7:llä pitäisi hoitaa sen kuntoisia ihmisiä, jotka olivat palvelun piirissä, ja kuitenkin heidän kahden elinvuoden mittarinsa näytti sitä, mikä heidän kuntoisuutensa on.

Tällä hetkellä haasteena on se, että me ollaan tultu tilanteeseen, jossa hallitus tekee jälleen arvovalinnan. Tällä kertaa tämä esitys, mitä me käsittelemme, sisältää kaksi kovaa ratkaisua. Toinen on se, ettemme enää edes haaveissa 2028 tavoittele 0,7:n mitoitusta eli säällisiä olosuhteita työntekijöille, säällisiä olosuhteita asukkaille. Sellaista maailmaa ei enää ole, että se tarkoittasi 0,7:n mitoitusta. Tämä hallitus tässä esityksessä poistaa tuon ison kaaren siitä, että käytännössä varattaisiin 89 miljoonaa euroa tämän tavoitteen toteuttamiseksi. Mutta kun 89 miljoonaa tässä nyt jää käyttämättä vanhustenhuoltoon tällä esityksellä, niin on tietenkin kohtuullista, että hallitus ei sen päälle päätnyt laskemaan mitoitusta kategorisesti 0,6:een niin, että tämä säästö olisi käytännössä ollut sitten sitä luokkaa, vaan tässä hallituksen esityksessä lähdetään nyt siitä, että hyvinvointialueet säästäisivät tuon 45 miljoonaa euroa, joka käytännössä tarkoittasi kolmannesta hoitopaikoista, jotka siirtyisivät 0,6:n mitoitukseen. Näin tämä 89 miljoonan säästö sekä 45 miljoonan euron säästö ovat itse asiassa se hoitajamitoituksen noin 134 miljoonan säästö, joka tosiasiasa piti nyt kehysriihen mukaan tehdä, mutta hallitukselle paljastui, että viime hallitus varasi 89 miljoonaa euroa tämän mitoituksen nostoon 0,7:ään. Nyt tässä ei sentään säästetä sitä 89:ää miljoonaa mitoituksen noston toteuttamatta jättämisenä — 0,7 vuonna 28 — niin että sen lisäksi vielä kategorisesti laskettaisiin 0,6:een. Nyt ollaan tilanteessa, jossa hallitus esittää, että kolmasosa näistä ympärivuorokautisen hoivan paikoista jatkossa olisi 0,6:n piirissä.

Pöytäkirja PTK 120/2024 vp

Mutta mitä tekevät hyvinvointialueet? Mitä tekee hallitus? Jos todella on niin, että hallitus teki arvovalinnan myöntäessään, että viime joulukuun alussa myöskin sosiaali- ja terveysvaliokunnalle selvisi, että tämä mitoituksen lasku 0,65:een tulisi tapahtumaan Suomessa kategorisesti joka paikassa kolmea neljää aluetta lukuun ottamatta — mitoitus tulisi olemaan tänä vuonna 0,65, ei tarpeen mukainen — niin nyt tämä ennakoitiin ja haluttiin ratkaista niin, että tarve ratkaisee tämän hoitopaikan ja käytännössä hoitopaikan mitoituksen ja siten ajatellaan, että vain 0,6:n mitoitukseen menisi kolmannes. Mutta hankaluus on se, että hyvinvointialueet ovat nyt kahdet neuvottelut läpikäyneet ja ministeriö on ohjannut siihen, että vain kolmannes menisi tähän minimimitoitukseen. Tosiasia on nyt se, että jo viikkoja sitten, lähes kuukausi sitten, meillä oli Suomessa jo 12 aluetta, [Puhemies koputtaa] jotka olivat aloittaneet neuvottelut siitä, että mennään kategorisesti neuvottelemaan sopimukset 0,6:een, mikä ei vastaa tämän lain henkeä.

Tästä mielelläni jatkan kohta, kun pyydän lisää puheaikaa.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Berg, poissa. — Edustaja Castrén.

18.13 Maaret Castrén kok: Arvoisa puhemies! Tällä esityksellä ei ole tarkoitus muuttaa ympärivuorokautisen palveluasumisen sisältöä, laatua tai turvallisuutta ja sille asetettuja vaatimuksia. Tässä esityksessä on lähdetty siitä, että hallitus ajattelee, että noin yksi kolmasosa näistä yksiköistä voisi olla sellaisia, missä potilaan hoito saataisiin hyvin suoritettua sillä, että se hoitajamitoitus hieman laskee.

Attendo, joka on yksi palveluntuottajista, esitteli meille sosiaali- ja terveysvaliokunnassa oman tutkimuksensa, jossa he olivat vertailleet useita yksiköitä, joissa oli tämä 0,65, ja sitten yksiköitä, joissa he olivat siis laskeneet jo 0,6:een. He totesivat, että hoidon laadussa ei kyselyissä ollut minkäänäköistä laskua. Toki tämä on niin sanotusti vain yksi tutkimus eikä kovin akateeminen, mutta se antaa meille kuitenkin toivoa siitä, että potilaat edelleen saavat hyvää hoitoa.

Olen aivan samaa mieltä edustaja Kiurun kanssa siitä, että on todella surullista, että hyvinvointialueet ovat lähteneet nyt sitten omin päin säätelemään muutakin kuin mitä hallitus itse asiassa on pyytänyt. Olen lukenut muihin asioihin liittyen lausuntoja, joissa todetaan, että ei lainsäätäjä voi olla paikalla katsomassa, toteutuvatko lainsäätäjän toiveet, vaan se on sitten valvovan viranomaisen asia. Toki tässä toivon, että jokainen hyvinvointialuekin edelleen pitää kiinni siitä, mitä laki edelleen sanoo: että näitten vanhusten pitää saada hyvää ja riittävää hoitoa.

Aikanaan vuonna 2020 perustuslakivaliokunta kiinnitti huomiota siihen, että henkilöstömitoitusta säädettäessä sen tulisi olla myös toteutettavissa ja että pätevän henkilöstön saatavuuteen tulisi kiinnittää huomiota.

Tässä edustaja Nurminen sanoi, että kyse olisi vanhusten henkilöstömitoituksen laskusta. — Toki, mutta vain yhdessä osassa koko sote-järjestelmää. Nyt jos mietimme, niin tämä esitys kuitenkin mahdollistaa resurssien kohdentamisen, jotka ovat aivan liian niukat. Olsi todella hienoa, jos resurssit olisivat riittävät, mutta kun niitä on vähän, niitä tulee kohdentaa koko sote-järjestelmään potilaiden tarpeita vastaavalla tavalla.

Geriatrian professori lausui meille valiokunnassa, että pyrkimys antaa hyvinvointialueille enemmän liikkumavaraa henkilöstön kohdentamisessa on tervetullut uudistus. Hän toteaa myös, että liian korkea vaatimus yhdessä yksikössä ohjaa henkilöstöä pois palveluista, joilla ympärivuorokautisen palveluasumisen tarvetta voitaisiin ehkäistä. Näin kävi

Pöytäkirja PTK 120/2024 vp

ainakin sillä alueella, jossa itse olin vielä keväällä töissä, että potilaat päätyivät päivystykseen, kun kotisairaanhoido ei oikein toiminut. Tämä oli minusta surullista. Eli koko sotejärjestelmän resurssien hyvä kohdentaminen on myös näiden vanhusten, eikä vain palvelutaloissa asuvien vanhusten, vaan koko vanhuspotilasväestön, edun mukaista.

Olen aivan samaa mieltä edustaja Nurmisen kanssa, ja keskustelimmekin valiokunnassa tästä, että on erittäin hienoa, että meillä vihdoin siis monien kymmenien vuosien jälkeen RAI-järjestelmä on otettu käyttöön. Sitä pitäisi varmasti vielä enemmän tuoda julkisuuteen, niin että myös palveluiden käyttäjät ja heidän omaisensa näkisivät, millä lailla vanhuksia hoidetaan ja miten nämä resurssit kohdennetaan, niin että se lain pykälä, joka sanoo, että potilaalla tulee olla hyvä hoito, oikeasti toteutuu. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Siponen.

18.18 Markku Siponen kesk: Kiitos, arvoisa rouva puhemies! Ensinnäkin tähän edelliseen puheenvuoroon: keskustakin kannattaa sitä, että annetaan alueille ja palveluitten järjestäjille liikkumavaraa, mutta käytännössähän tässä ei mitään liikkumavaraa tule, kun samaan aikaan viedään ne resurssit ja rahat sieltä hyvinvointialueilta pois.

Arvoisa rouva puhemies! Aluksi perun tämän asian käsittelyssä aiemmin tekemäni esityksen. Uusin sen tämän puheenvuoron aikana, mutta aivan alkuun vielä totean, että keskustasta haluaa turvata ikääntyneille hyvän ja turvallisen vanhuuden ja riittävät palvelut sen varmistamiseksi. Meidän mielestämme jokaisella iäkkäällä ihmisellä on oikeus välttämättömään huolenpitoon sekä riittäviin sosiaali- ja terveyspalveluihin, jotka mahdollistavat arvokkaan elämän sen viimeisiin hetkiin asti. Tämän perusoikeuden toteutumisesta vastaa viime kädessä maan hallitus turvaamalla hyvinvointialueiden riittävän rahoituksen, joka mahdollistaa tarpeelliset perustuslain turvaamat sosiaali- ja terveyspalvelut.

Teen vastalauseen 2 mukaiset lausumaehdotukset.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Mattila.

18.19 Hanna-Leena Mattila kesk: Arvoisa rouva puhemies! Keskusta pitää ehdottoman tärkeänä, ettei hallituksen esityksenä tulevaan lakiin kirjattua hoitajamitoitusta 0,6 pidetä enimmäistasona, vaan että ratkaisevaa riittävän hoivahenkilöstön määrittelyssä on hoivayksiköissä asuvien iäkkäiden hoivan tarpeen arviointi, jotta hoitajat pystyvät tekemään työnsä mahdollisimman hyvin.

Suomen kansa ikääntyy koko ajan, ja sen myötä palvelutarpeet kasvavat myös muissa kuin ikäihmisille tarkoitetuissa sosiaali- ja terveydenhuollon palveluissa. Myös esimerkiksi ikääntyneiden kotipalveluissa henkilöstön saatavuus on vaikeutunut. Suuret määrät sosiaali- ja terveydenhuollon henkilöstöä on eläköitymässä, ja muutaman vuoden päästä tilanne voi räjähtää käsiin, ellei kehitystä saada muuttumaan. Siksi pidämme perusteltuna tukea hallituksen esitystä mitoituksen vähentämisestä, mutta paheksomme suuresti, että rahat viedään pois kroonisesta resurssivajeesta kärsiviltä hyvinvointialueilta.

Kannatan edustaja Siposen tekemää vastalauseita ja lausumia.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Rantanen.

Pöytäkirja PTK 120/2024 vp

18.20 Piritta Rantanen sd: Kiitos, arvoisa puhemies! Ihan alkuun kannatan tätä edustaja Nurmisen tekemää esitystä.

Kun keskustelemme henkilöstömitoituksesta, niin ehkä aloittaisin sen keskustelun tässä kohtaa meidän väestörakenteestamme. Kun nyt puhumme erityisesti ikääntyneen väestön tukemisesta ja iäkkäiden sote-palveluista, niin kaikki tiedämme, että meidän väestörakenteemme on sen suuntainen, että tämä väestöryhmä lisääntyy. Ammatit, joihin tällä hetkellä on työvoimapulaa, ovat nimenomaan sairaanhoitajat, lähihoitajat, sosiaalityöntekijät ja osastonhoitajat. WHO:kin on arvioinut, että vuonna 2030 terveydenhuollossa tulee olemaan yhdeksän miljoonan sairaanhoitajan vaje.

No, minkälaista se arki sitten siellä sairaalassa ja sairaanhoitajan ja vaikka lähihoitajan työssä on, itsekin kun sairaanhoitaja ammatiltani olen, niin kyllähän se on niin, että se intensiivinen työ saattaa aiheuttaa stressiä ja kuormitusta. On niin, että uudelle työntekijälle se on pitkä sopeutuminen siihen uuteen työhön ja perehdytys on pitkä. Ja on niin, että koko ajan se työn vaativuus on kasvanut ja mahdollisuudet vaikuttaa siihen omaan työhön ovat jatkuvasti vähentyneet. On äärimmäisen tärkeää, että kaikilla osastoilla se lähijohtajien tuki olisi olemassa, mutta kyllä se on nyt vähentynyt, kun useammallakin esimiehellä ja osastonhoitajalla aika menee siihen, että yritetään löytää niitä sijaisia jostakin. Kyllä se on niin, että useimmissa paikoissa se välittömään työhön käytetty aika vähenee koko ajan ja asiakasmäärät kasvavat, ja se, minkä takia se välitön työaika vähenee, on se, että meillä on kaikenlaisia erilaisia kirjaamisia ja muita byrokraattisia asioita, jotka hoitajien on tehtävä. Me ollaan sellaisessa oravanpyörässä, että kun henkilöstö vähenee, niin jäljelle jäävien stressi ja työmäärä kasvavat. Nimenomaan ne mahdollisuudet perehdyttää ja sopeutua siihen työhön vähenevät, ja se laadun kehittäminen estyy, ja psykososiaalinen kuorma kasvaa, ja työn lopettamis- tai alanvaihtoriski kasvaa, ja sitten se johtaa siihen, että meillä on toimimattomat hoitoketjut.

No, hoitotyön imago on jo lähtökohtaisesti huonolla tasolla, ja yhä useampi on väsynyt. Nythän meidän pitäisi miettiä, mitä me voimme tälle tilanteelle tehdä, mitkä ovat ne ratkaisut. Hallitus haluaa ratkaista tämän asian sillä, että se vähentää hoitajien määrää, ja kun se työn kuorma ei kuitenkaan ole vähenemässä mihinkään ja veto- ja pitovoima ovat niitä asioita, joista meidän pitäisi huoli pitää, niin kyllä se on niin, että ne riittävät resurssit ovat se yksi palikka tämän kokonaisuuden hallinnassa.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Räsänen, Päivi.

18.24 Päivi Räsänen kd: Arvoisa rouva puhemies! Täällä on käytetty monia hyviä puheenvuoroja. Erityisesti edustaja Castrén nosti tärkeitä huomioita esiin, joita en käy toistamaan.

Totean, että olisi toki ideaalista, että voisimme säätää vaikkapa sen 0,7:n työntekijän mitoituksen ikäihmisten ympärivuorokautiseen palveluun. [Krista Kiuru: Se on mahdollista!] Ihan avoimesti totean, että tätä olemme kristillisdemokraatteinakin ihan jo vuosikausia ajaneet, mutta kyllähän tässä täytyy myös todeta aivan nämä kylmät realiteetit, että meillä ongelmana on meidän valtion velkaantuminen ja toisaalta väestön ikärakenteen raju muutos, jonka seurauksena meidän on yhä vaikeampi saada myös henkilöstöä sote-palveluihin niin kuin muuhunkin työvoimaan.

Hallituksen tavoitteena on tältäkin osalta, jos ajatellaan näitä sote-kokonaisuuden vieviä resursseja, osaltaan tasapainottaa Suomen julkista taloutta, mutta sillä pyritään nimen-

Pöytäkirja PTK 120/2024 vp

omaan turvaamaan hyvinvointiyhteiskunnan säilyminen, sen tärkeät palvelut, ei pelkää tälle ikäpolvelle ja tämän hetken tarvitsijoille vaan myös tuleville sukupolville.

Rahaakin suurempana ongelmana on todellakin henkilöstön riittävyys. Me tarvitsemme henkilöstöä kotipalveluihin, tarvitaan myös muihin sosiaali- ja terveydenhuollon palveluihin kuin ikäihmisten palveluihin — meillä on esimerkiksi sosiaalipalveluissa erittäin suuri ja kasvava tarve työntekijöistä. Sen takia nyt hyvinvointialueilla on todellakin ihan merkittävä vastuu ratkaista tilanne niin, että kyetään säätämään ja arvioimaan se, missä yksiköissä tarvitaan mitenkkin paljon henkilöstöä. Ja todellakin se, mikä nyt säädetään minimiksi, ei todellakaan ole maksimi, vaan on paikkoja, joissa henkilöstöä tarvitaan enemmän. Toisaalta myös hyvinvointialueet tarvitsevat työrauhaa ja myös tiettyä itsenäisyyttä hoitaa näitä tehtäviä.

Kyllähän me olemme hankalassa tilanteessa. Jos olisi rahaa, jos olisi henkilöstöä, jos meillä olisi kasvava määrä työikäistä henkilöstöä, tulevia veronmaksajia kasvamassa, niin tilanne olisi toisenlainen, mutta pidän tätä esitystä nyt tällä hetkellä tarpeellisena, ja yhdyn muuten moniin näistä keskustankin esiin tuomista näkökohdista.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Kiuru.

18.27 Krista Kiuru sd: Arvoisa puhemies! Tätä hoitajamitoituksen laskua on perusteltu usein nimenomaan sillä, että tämä 4 000 henkilön vähennys eli 0,05:n lasku mitoitukseen on vain pakko tehdä. En mene näihin taloudellisiin seikkoihin, koska juuri äsken avasin siitä, että tässä itse asiassa puhalletaan myöskin se 89 miljoonan euron sijoitus, joka on tehty 0,7:n mitoitukseen pääsemiseksi, mutta haluan puuttua tähän käsitykseen siitä, onko tämä pakko tehdä sen takia, että saadaan henkilöstöä.

Mielenkiintoinen esimerkki löytyy ihan tuoreesti viime vuoden myöhäissyksystä: Juuri ennen joulua eduskunta, samaan aikaan kun budjettilakeja käsitellään tänä vuonna, suurin piirtein tuolla marras—joulukuun vaihteessa, päättyi eduskunnan enemmistön toimesta laskemaan mitoitukseen 0,65:een tälle hallituskaudelle. Tämä 0,65:n mitoituksen toteutuminen tapahtui Suomen hyvinvointialueilla täysin kategorisesti, kolmea neljää aluetta lukuun ottamatta, siis kolmen neljän alueen yhtä yksikköä lukuun ottamatta. Eli alle puolen tusinan verran yksiköitä Suomeen jäi korkeammalla mitoituksella kuin 0,65. Tätä laskua perusteltiin silloin nimenomaan näillä henkilöstösyillä, että saataisiin henkilöstöä rekrytoidua, ja yksi isoin peruste oli siinä, että kotihoito saa nyt lisää henkilöstöä. Tämä on ollut yksi keskeisimpiä argumentteja tässä, mutta nyt kun me katsotaan tilastojen valossa, lisääntyikö kotihoidon henkilöstö, kun laskettiin tämä mitoitus 0,65:n tasolle, niin meillä ei ole evidenssiä siitä, että kotihoitoon on saatu siirtymään laajamittaisesti väkeä, ikävä kyllä. Me emme ole päässeet hyötymään siitä niin, että 0,65:n mitoituksen käyttöönotolla saatiin siirrettyä väkeä kotihoitoon. Jos sellaisia tutkimuksia tai sellaista evidenssiä on, se olisi hyvä kertoa, mutta valiokunnan kuulemisissa me emme ole saaneet suoraan sellaista evidenssiä, että laajamittaisesti tämä porukka siirtyi. Ikävää on todeta, että nämä ovat erilaisia tehtäviä: ihminen, joka on ollut ympärivuorokautisessa hoivassa hoitajana, on erilaiseen työelämään tottunut kuin ihminen, joka on kotihoidon parissa. Tämä on todella iso juttu.

Nyt jälleen perustellaan hallituspuolueiden toimesta sillä, että nyt saadaan kotihoitoon väkeä, kun ympärivuorokautisessa hoivassa ei ole enempää resurssia, ja nyt on mielenkiintoista nähdä, tuleeko tämä toteutumaan. Oma arvioni on, sillä pohjalla, mitä tässä olemme tätä asiaa katselleet, että näin ei tule tapahtumaan. Erityisesti henkilöstöjärjestöjen näkö-

Pöytäkirja PTK 120/2024 vp

kulmasta on pitkään viestitty, että näin ei tule tapahtumaan. Samaan aikaan kuitenkin tehdään päätös, että palvelutasoa tietoisesti lasketaan, ja miksi? Viime vuonna tämä tehtiin tietoisesti niin, että tuhansia hoitajia työskentelisi jatkossa vähemmän ympärivuorokautisessa hoivassa. Nyt tämä tehdään tietoisesti niin, että kielletään laittamasta tätä kategorisesti voimaan, ja valiokunnan keskusteluissa siitä, oliko se kielto riittävä, joudumme tulemaan siihen tulokseen, että me joudumme tätä pykälää henkilöstömitoituksen osalta korjaamaan, jottei tule mahdollisuutta käyttää tämän momentin sallimaa liikkumavaraa siihen, että alueet tulevat menemään kategorisesti tähän alimpaan sallittuun minimimitoitukseen.

Minusta se oli hienoa työtä, mitä valiokunnassa tehtiin. Me lisäsimme tähän momenttiin jatkon, jossa viitataan 1 momentin ajatukseen siitä, että jokainen tarvitsee kuitenkin sen oman palvelunsa mitoitettuna tämän henkilön yksilöllisiin tarpeisiin. Se on äärettömän tärkeä lisäys siksi, että kun se on samalla momentilla, niin ei voi kenelläkään hyvinvointialueen johdossa tulla käsitystä, että alimmalla minimimitoituksella työskenteleminen olisi mahdollista ottamatta huomioon niitä yksilöllisiä tarpeita. Pidän sitä todella isona onnistumisena sosiaali- ja terveysvaliokunnalta, että me suoraan näytimme kaapin paikkaa siinä, että jo 12 hyvinvointialuetta oli melkein kuukausi sitten ilmoittanut, että he menevät kategorisesti toteuttamaan tämän päätöksen.

No, tästä aiheutuu sitten merkittäviä riskejä, arvoisa puhemies, kun hyvinvointialueiden porukka ei näytä toteuttavan tätä valtakunnallista ohjausta. Ministeriö on sosiaali- ja terveysvaliokunnalle kertonut, että jo kahdesti on ohjattu mutta lopputulos on ollut tämä. Miten se on siis mahdollista, että kahdesti on ohjattu mutta lopputulos on ollut se, että mennään kuitenkin kategorisesti laskemaan tämä mitoitus? Nyt huolenaiheemme on se, että muutoin hyvään hallituksen ja opposition yhdessä työstimään hoitajamitoitusta koskevaan mietintöön me emme saaneet sellaista lausumaa, jossa suoraan sanottaisiin, että eduskunta edellyttää, että hallitus varmistaa, että tämä mitoitus ei tule minimissään voimaan kategorisesti tai että tämä mitoituksen lasku ei toteudu niin, että minimistä tulee maksimi. Tätä me emme valitettavasti saaneet aikaan, mutta nämä samat kirjaukset molempien osalta sisältyvät tähän mietintöön tekstiosassa, ja samoin tähän mietintöön sisältyy se ajatus, että vain kolmanneksen näistä paikoista tulisi mennä tuohon yhteen kolmasosaan.

Tämän johdosta, arvoisa puhemies, on todettavakin, että tässä on merkittävästä palvelun laskusta ja poliittisesta valinnasta kysymys, että te päädytte leikkaamaan täältä 45 miljoonaa euroa. Se on poliittinen valinta, että tällä hetkellä, 5.7.24 tilastojen mukaan, heinäkuussa, puhemies, meillä oli 93 prosenttia suomalaisista ympärivuorokautisessa hoivassa olevista hoidossa yksikössä, jossa täyttyi 0,65. Siis miettikää nyt, 93 prosenttia. Jos tämä menee kategorisesti, niin 93 prosentilta henkilöstömitoituksen lasku tulee aiheuttamaan sen, että palvelutaso laskee. Olen siitä kyllä, edustaja Castrén, teidän kanssanne eri mieltä, että jos 4 000 henkilöä vähennetään täältä, niin se ei tuntuisi missään. Ymmärrän, että Attendo on tehnyt tällaisen tutkimuksen, mutta pikkusen enemmän meidän täytyy näyttää näyttöä sille, että se 0,05:n muutos, 4 000 henkilöä, ei muka merkitsisi mitään. Se on todella huono kädenojennus suomalaisille ympärivuorokautisessa hoivassa työskenteleville, jos ei 4 000 ihmisen työpanos näkyisi missään.

Sen takia olen järkyttynyt siitä, että kun 0,6 toteutuu nyt jo 99-prosenttisesti, niin se kertoo siitä, mitä tämä hallitus ajattelee silloin vuonna 19 asetetusta tavoitteesta, jolloin ympärivuorokautisessa hoivassa vielä elettiin kaksi vuotta. Silloin ajateltiin, että 0,7:ään pitäisi päästä. Nyt kun ikääntyvien määrä räjähdysmäisesti kasvaa ja samaan aikaan heidän kuntonsa heikkenee merkittävästi, mitä me tehdään? [Puhemies koputtaa] Me lasketaan

Pöytäkirja PTK 120/2024 vp

tätä mitoitusta, eikä se tuo edes hoitopaikkoja, koska se selvisi meille jo Attendon kuulemisessa, että Attendohan tosiasiaa esimerkiksi Pirkanmaalla ei ota näitä paikkoja nyt jättäväkseen sen takia, [Puhemies koputtaa] että he eivät voi toimia 0,6:n henkilöstömitoituksella. — Ja tähän voidaan palata. [Maaret Castrén: Joo, kyllä!]

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Nurminen.

18.35 Ilmari Nurminen sd: Arvoisa rouva puhemies! Kyllä itsekkin täytyy haastaa vähän, edustaja Castrén, tätä teidän puheenvuoroanne. Siis jos mietitään tätä meidän kuulemistamme, niin meidän kaikki asiantuntijat, vanhusasiainvaltuutettu, järjestöt ja kyllä myös palveluntuottajista kaikki muut, HALI ja muut, paitsi Attendo vastustivat tätä esitystä. En pidä kovin oikeudenmukaisena, että kaikista näistä asiantuntijalausunnoista nostitte juuri Attendon ja sen tutkimuksen, mistä itsekkin myönsitte, että se ei ollut kovin luotettava, [Krista Kiurun välihuuto] ei mitään muuta terveysjättiä. Jos me täällä argumentoimme tämän asian kohdalla ainoastaan terveysjättien lausunnoista, joista huomionarvoista on, että kaikki muut vastustivat paitsi Attendo, niin toivoisin, että myös toisitte tämän esille puheenvuorossanne.

Kysymme myös moneen kertaan — kun kokoomus varsinkin viljelee täällä sitä, että paikkoja on tyhjänä tämän henkilöstömitoituksen takia — että pitääkö tämä paikkaansa. Meidän asiantuntijalausunnon mukaan myös palveluntuottajat nimenomaan näkivät, että tämä mitoitusta ei ole syypää näihin tyhjiin paikkoihin, mitä täällä ympäri Suomea on, vaan se, että alueet eivät osta näitä paikkoja. Jonossa on valtava määrä ihmisiä, jotka odottavat tätä ympärivuorokautista paikkaa, ja kuitenkin hyvinvointialueet eivät osta, ei ole rahaa. Yritetään säästää. Nyt tästä 45 miljoonasta Pirkanmaallekin tulee viisi miljoonaa. Me joudutaan viisi miljoonaa saneeraamaan siitä meidän ikäihmisten ympärivuorokautisesta potista, joka on nyt jo hyvin tiukka, ja virkakunta joutuu tiputtamaan tätä mitoitusta ja painamaan sitä hintaa alas. Mielestäni meidän olisi pitänyt saada lainsäädännöllisiä keinoja, joilla me pidetään huoli, että sitä mitoitusta ei kategorisesti poljeta alas. Tässä hallitus on epäonnistunut, mutta myös oppositio siinä, että me ei pystytty argumentoimaan ja puolustamaan sitä, vaan te piditte tästä leikkauksesta kiinni, ja sitä arvovalintaa minä en yksinkertaisesti ymmärrä.

No, sitten täällä tästä minimistä on tullut maksimi — tähän valiokunnan puheenjohtaja otti hyvin kantaa. Päivänselvää on se, että THL, monet lausunnonantajat, kiistatta myös hallituksen esitys sanovat, että meidän kaudella tehty henkilöstömitoituksen nosto on parantanut hoidon laatua ja parantanut ikäihmisten hoitoa ja nämä laiminlyönnit ovat vähentyneet. Eli tämä on suora leikkaus hoivan ja hoidon laadusta. Ja nyt kun te tämän säädätte... — Arvoisa puhemies, tulen puhujakorokkeelle. [Puhuja siirtyy puhujakorokkeelle]

En pidä enää pitkää puheenvuoroa, tästä on keskusteltu paljon, mutta haluan sanoa sen, että nyt kun te laskette tämän, niin me tulemme hukan lailla seuraamaan tätä tilannetta, ja jos täällä tapahtuu tätä kategorista mitoituksen laskua, niin me tulemme palaamaan tähän keskusteluun jatkuvasti tämän kauden lopulla. Kuten tässä valiokunnan puheenjohtaja Kiuru sanoi, me yhdessä sovimme, että kategorinen mitoituksen lasku ei ole mahdollinen. Me yhdessä tästä sovimme, ja nyt tätä alueilla tehdään. Kun ministeri on kaksi kertaa paimenkirjeen alueille laittanut ja hän ei saa tätä asiaa kuntoon, niin jonkun täytyy tehdä joku ryhtiliike. Me tulemme tätä asiaa nostamaan niin monta kertaa, kunnes hallitus pystyy tä-

Pöytäkirja PTK 120/2024 vp

män asian saamaan hyvinvointialueille tietoon, ja tulemme myös peräämään näitä vaikutuksia, millä tavalla tällä mitoituksen laskulla on vaikutuksia hoidon laatuun.

Myöskin nostitte tässä puheenvuorossanne tämän, että kotihoitoon tarvitaan resursseja. Me olemme äärettömästi samaa mieltä. Kotihoitoon tarvitaan, mutta ei osoiteta nyt latin latia, omaishoitoon ei osoiteta latin latia, mihinkään vanhustenhoidon osa-alueelle ette osoita lakeja. Teillä on kaksi esitystä täällä: ympärivuorokautisesta hoidosta leikkaaminen ja sitten nämä työntekijöihin kohdistuvat heikennykset, esimerkiksi tämä vientivetoinen palkkamalli, joka lykkää hoitajat ikuiseen palkkakuoppaan. Ne ovat kaksi teidän esitystänne, millä te parannatte ikäihmisten hoitoa. Jollain tavalla ehkä toivoisin vähän vahvempia perusteluita tänne.

Sitten meidän kuulemisessamme myös tulivat minun mielestäni selville faktat siitä, että teidän argumenttinne ei pidä paikkaansa myöskään, koska tämä mitoituksen kasvattaminen on tehty nimenomaan näillä hoiva-avustajilla. Nämä mainitsemanne yrityksethän ovat rekrytoineet ja kouluttaneet, hakeneet ulkomailtakin valtavia määriä hoiva-avustajia. He sanoivat, että oli mahdollista tehdä vaikka kuinka paljon enemmän. Nyt tämä teidän mitoituksen laskunne vähentää nimenomaan hoiva-avustajien käyttöä. He joutuvat vähentämään sitä ja jo olemassa olevia hoiva-avustajia. Löytyykö hoiva-avustajille samanlaista tehtäväkenttää muualta sosiaali- ja terveystalvetaista? Tähän toivoisin teiltä vastausta. Löytyykö näille irtisanotuille hoiva-avustajille sieltä Mehiläisestä ja julkisen puolen toiminnoista — mihinkä he sijoittuvat kotihoidon palvelukentässä? Tähän toivoisin saavani vastauksen, koska me tiedetään, mikä rooli lääkehuollolla ja niin edelleen on, ja tähän toivoisin kokoomukselta vastausta.

Edustaja Räsänen jo lähti valitettavasti salista, mutta hänen argumenttinsa oli, että kyllä kristillisdemokraatit kannattaisivat tätä mutta kun ei ole rahaa. Se oli ensimmäinen argumentti. [Krista Kiuru: Kyllä rahaa on!] Edellisessä pykälässä te kevensitte oluen verotusta. Sosiaalidemokraatit jättivät vastalauseen. 25 miljoonaa kevensitte oluen verotusta. [Krista Kiurun välihuuto] Kyllä rahaa siihen löytyi. Ei ollut yksikään hallituksen edustaja puolustamassa, kun kysyimme, miksi 25 miljoonaa kevennetään oluen verotusta. Ei kyseenalaistettu, onko rahaa. Mutta heti kun tultiin vanhustenhoidon kukkarolle, niin Päivi Räsänen ensimmäisenä huutaa, että ei ole rahaa, pakko leikata. Kyllä minun mielestäni se ristiriita näitten kahden eri pykälän välillä on aivan järkyttävä. [Puhemies koputtaa] Kyllä — kirjoitin se heti muistiin — olin aivan pöyristynyt tästä.

Arvoisa puhemies, kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Castrén, vastauspuheenvuoro.

18.43 Maaret Castrén kok (vastauspuheenvuoro): Kiitos, arvoisa puhemies! Uskon, että edustaja Räsänen tässä juuri sanoi samat asiat kuin varmasti mekin edustajat täällä kokoomuksesta, että olisi todella hienoa, jos meillä olisi resursseja ja rahaa jokaiseen kohtaan.

Mutta todella siitä asti, kun itse siellä painiskelin 96-vuotiaan ihmisen kanssa, joka oli viidettä vuorokautta päivystyksessä sen takia, että hän ei päässyt palvelutaloon, koska paikkoja oli kiinni juuri tämän mitoituksen takia, olen sitä kyllä todella miettinyt, voiko politiikassa lähteä sille linjalle, että me määrätään johonkin yhteen yksikköön, että juuri sinne pitää laittaa resursseja, kun vanhuksia on siis todella monessa, monessa yksikössä sotejärjestelmässä, niin että sitten tämä loppuporukka tavallaan hoidetaan vielä oikeasti vähäisemmin resurssein. Koska kukaan ei esimerkiksi kysynyt, mitä olisi tarvittu yhteispäivys-

Pöytäkirja PTK 120/2024 vp

tyksiin näitten vuosien aikana. Siellä on oltu polvillaan, ja ihmiset ovat itkeneet sitä työkuormaa. [Krista Kiuru: Ei se mitoituksen vika ole, se oli johtajien vika!] — Joo, siis [Puhemies koputtaa] koko sote-järjestelmä on ollut aikamoisessa pyöryksessä monta vuotta sen takia, että ei pelkästään rahalla ole ollut korjattavissa se asia, että meillä ei ole resursseja. [Puhemies koputtaa] Hallitusohjelmassa itse asiassa sanotaan, että hoiva-avustajille tulisi löytyä oikeasti työmahdollisuuksia. Minä toivon, että hyvinvointialueet nappaavat tästä kiinni. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Valtola.

18.45 Oskari Valtola kok: Arvoisa puhemies! Valtion taloustilanne on tosi hankala, ja ensi vuonna joudumme ottamaan 12,2 miljardia lisää velkaa. Eli meidän taloudellinen tilanne on aivan karmea, ja tämä hoitajamitoituksen lasku on säästölaki, niin kuin hallituksen esityksessä sanotaan. Sillä pyritään myös korjaamaan henkilöstön riittävyyttä, mikä silloin, kun mitoitus nousi 0,65:een, näkyi erittäin vahvasti palvelutaloissa siinä, että kaikkia paikkoja, jotka olisivat olemassa, ei saatu pidettyä auki.

No, täällä olemme nyt keskustelleet siitä, että tästä minimistä tulisi maksimi, kun sitä hoitajamitoitusta lasketaan, mutta eihän tällä esityksellä muuteta mitenkään iäkkäiden henkilöiden asemaa tai oikeuksia turvaavia säännöksiä, jotka ovat tällä hetkellä olemassa. Julkinen valta turvaa iäkkäiden henkilöiden perustuslain 19 §:n mukaisia oikeuksia usealla eri tavalla. Iäkkään henkilön palvelutarve on aina arvioitava sosiaalihuoltolain 36 §:n mukaan sekä vanhuspalvelulain 15 §:n mukaisesti ottaen huomioon etenkin 15 §:n A-osassa säädetyn RAI-arvioinnin kautta iäkkään henkilön toimintakyvystä sekä sen muuttumisesta saatu tieto, eli juuri miten mietinnössä todetaan, että se mitoitus hoitajilla pitää olla sen hoidettavan iäkkään henkilön mukaisesti. Palveluyksikön ja hyvinvointialueen on aina huolehdittava siitä, että molemmat säännökset, sekä tämä minimi että nämä edellä luettelemani kriteerit, täyttyvät — ja vielä yhtä aikaa, eli tätä vähimmäishenkilöstömitoitusta ei saa ikinä alittaa, mutta se on aina ylitettävä, jos asiakkaan tarpeet sitä edellyttävät.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Lyly.

18.47 Lauri Lyly sd: Arvoisa rouva puhemies! Tämä hoitajamitoituksen lasku kertoo vain siitä tilanteesta, jossa arvovalintoja tehdään ja on kysymys ikäihmisistä ja heidän palvelutarpeestaan, palvelutarjonnastaan, ja että kun palveluhenkilöstön määrää, niitä tekeviä käsiä ja päitä siinä ympärillä, lasketaan, niin se näkyy suoraan siinä hoidon laadussa varmasti. Sitä ei varmasti kukaan voi kiistää. On meillä näitä mittareita ja muita, mutta se palvelu voi ajallisesti venyä, kun on vähän henkilökuntaa ja niin poispäin.

Minusta tässä mitoitus on yksi hyvinvointialueita ohjaava keino, tämä 0,6 tai 0,65, mitä tässä me toivotaan. Hoitajamitoitus on tässä mielessä niitä välineitä, joilla tavallaan edellytetään, että asiat hoituisivat jollakin tasolla. Sama on hoitotakuu, tämä 14 vuorokautta, mitä me ollaan esitetty. Nämä ovat niitä isoja mittareita, joilla sitten palvelujen tuottajat tekevät asioita ja saadaan hoitoonpääsyä nopeammaksi ja tässä tapauksessa nytten hoito tehtyä. Mitä muita ohjauskeinoja oikeasti voisi olla, jos me ei tällaisia tehdä? Erilaisia laatu-mittareita kyllä pystytään rakentamaan jonkin verran, mutta sitten nämä kovat mittarit pitää kuitenkin olla.

Pöytäkirja PTK 120/2024 vp

Sitten jos katsotaan tätä, että 93 prosenttia oli jo viime huhtikuussa päässyt tähän 0,65:een, niin se on aika kova luku. Nyt tavallaan pakitetaan siitä tasosta, mihin oltiin päästy, ja sekin tuntuu tässä aika oudolta, kun mietitään tätä kokonaisuutta.

Tämä 45 miljoonan säästö on merkittävä summa tietenkin, mutta toisaalta tämä on myöskin arvovalinta, mistä kohtaa ruvetaan säästämään. Tässä nyt ollaan vanhuksilta ja ikäihmisten palvelujen laadusta säästämässä, ja se ei ole oikea suunta. Arvovalintoja olisi ollut esimerkiksi aiemmin tässä edustaja Nurmisen mainitsema oluen veron alentamisen peruminen ja näin poispäin, eli meillä on valintoja. Poliittisia valintoja voidaan tehdä, ja ikäihmisten osalta tämäntyyppistä valintaa ei olisi pitänyt tehdä.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Kiuru.

18.50 Krista Kiuru sd: Arvoisa puhemies! Hain puhelimesta jo sen Pirkanmaalla ilmenneen jutun, jossa Attendon aluejohtaja kertoo, miksi näitä paikkoja ei tarjota, mihin edustaja Castrén aikaisemmin viittasi, ja tämä logiikka on syytä varmasti käydä tässä läpi.

Niin kuin edustaja Ilmari Nurminen tässä jo aikaisemmin edellä totesi, meidän haasteenamme on se, että aikoinaan meillä oli ilmassa paljon argumentteja, että mitoituksen lasku nykyaikaisessa yhteiskunnassa, jos haluttaisiin turvata ikäihmisten hoito, ei ole mahdollista, koska ne resurssit viedään muualta pois. Toinen argumentti oli se, että ajateltiin, että näitä paikkoja ei riitä kaikille, koska mitoitust nostaa sitten henkilökunnan tarvetta, ja kun ei henkilökuntaa ole, niin paikkoja olisi vielä vähemmän käytössä.

No, tämä ei koskenut edes koko maata, tämä edustaja Castrénin esimerkki siitä, miten asiat todella olivat. Uudellamaalla oli sellainen ongelma, jonka edustaja Castrén tässä mainitsi, mutta monilla muilla alueilla ei ollut, ja minusta se on myöskin järjestämisvastuullisen tahon todella huonoa hoitoa, että tätä ei saatu kuntoon. Yhdyn myös siihen arvioon, että päivystyksen resursseja kukaan ei tosiasiassa arvioinut, miten tämä olisi pitänyt järjestää, mutta siitä syytettiin heti ensimmäiseksi näitä ikäihmisiä, että he vievät päivystyksissä paikat, kun he ympärivuorokautisesta hoivasta tulevat. Nyt meillä on todella paljon ketteriä palveluita, joissa nimenomaan lähdetään siitä, että ei tarvitse lähteä ympärivuorokautisesta hoivasta jonottamaan sinne päivystyksiin, vaan on tehty uudenlaisia palveluita.

Mutta se, mikä tässä keskustelussa nyt unohtuu, on se, että vieläkin tässä salissa annetaan ymmärtää, että me tarvittaisiin näitä hoitajia siihen, että kun vähän alemmalla mitoituksella työskenneltäisiin, niin sitten meillä olisi enemmän paikkoja kaikille. Tosiasiassa valiokunnan kuulemisten perusteella Attendoa lukuun ottamatta nämä muut tahotthan, terveysjärjestöt, eivät ihan virallisten julkisten lausuntojen näkökulmasta kannata tätä 0,6:n mitoitusta monestakaan eri syystä. Mutta yksi keskeisimpiä syitä on se, että tällä hetkellä hyvinvointialueet eivät osta näitä paikkoja riittävästi. Ja fakta nyt on tässä maailmassa se, että meillä hoitajia on yt-neuvotteluissa sen takia, että esimerkiksi viittasin tähän uutiseen Pirkanmaalta, jossa Attendon aluejohtaja toteaa, että pannaan Satakunnan puolella kaksi kotia kiinni ja tehdään yt-neuvotteluja juuri siksi, että näille paikoille ei ole kysyntää tällä hetkellä. Tähän liittyy todella vakava huoli myös siitä, että kun hyvinvointialueet ovat nyt alkaneet nämä muutosneuvottelut tämän hoitajamitoituksen laskun johdosta, he ovat tarjonneet kategorisesti 0,6:n mitoitusta noin puolella näistä hyvinvointialueista — joko aloittamalla nämä muutosneuvottelut neuvotteluteitse tai jopa aloittamalla uudella kilpailutuksella, ja kummallakin tavalla on tarjottu kategorisesti 0,6:n mitoitusta. Tähän valiokunta kiinnittää tässä mietinnössään huomiota ja toteaa, että näin on tapahtunut, ja pitää tätä me-

Pöytäkirja PTK 120/2024 vp

nettelyä erittäin huonona. Ja kun kategorisesti nyt monilla alueilla, näin monella alueella, oli lähdetty siitä, että lasketaan se mitoitus täysin 0,6:een, niin eikö silloin voida jo tässä salissa myöntää heti, että eihän tämä mihinkään yksilölliseen tarpeeseen perustu?

Tämä on säästölaki myös hyvinvointialueille niin, että siellä ei oteta yksilöllistä tarvetta huomioon, vaikka hallitus toteaa, että vaikka vain kolmanneksella pitäisi pystyä säästämään. Esimerkiksi Satakunnan osalta valtiovarainministeriö esittää, että meillä pitäisi tehdä neljän ja puolen miljoonan leikkaus vanhustenhuollossa ympärivuorokautisen hoivan palveluihin, ja se tarkoittaisi käytännössä sitä, että se olisi noin reilu kaksi miljoonaa euroa yksityisten ja järjestötoimien osalta Satakunnassa. Mutta hyvinvointialue on ilmoittanut yksittäiselle toimijalle, joka otti minuun yhteyttä, että heidän osuutensa olisi tästä summasta jo sen verran kuin tämä yksityisten osuus yhteensä koko maakunnan osalta olisi. Joten minun on pakko sanoa teille, että jos kerran eduskunta on enemmistönä sitä mieltä, että tällainen peli ei vetele, niin on tämä ihmeellistä, että tätä ei saada hallituksen toimesta kuntoon. Jos on kahdet neuvottelut pidetty ja tämä on lopputulos, niin täytyy olla tässä ohjauksessa pahasti jotain vikaa.

Valiokunta toteaaakin tässä mietinnössä, että tämä peli ei vetele. Tämä on aivan selkeästi mainittu täällä: ”Valiokunta edellyttää, että mainitut viranomaiset” — siis avi, Valvira, ministeriö ja osittain myöskin THL — ”ohjaavat hyvinvointialueita ja muita palveluntuottajia huomioimaan lainmuutosta toimeenpannessaan sen, että ympärivuorokautisen hoivan yksiköiden henkilöstömitoituksen on vastattava asukkaiden yksilöllisiä tarpeita eikä säädetystä vähimmäismitoituksesta saa muodostua käytännössä enimmäismitoitusta. Lisäksi valiokunta korostaa, kuten hallituksen esityksessäkin todetaan, että hyvinvointialueiden rahoituksesta vähennettävä osuus ei edellytä kaikkien yksiköiden mitoituksen alentamista, vaan riittää, kun mitoitustaan keventää osa nykyään 0,65—0,69-mitoituksella olevista yksiköistä. Tämä tarkoittaa noin kolmasosaa kaikista iäkkäiden ympärivuorokautisen hoidon toimintayksiköistä.” Miksi valiokunta sanoisi tämän, elleimme me ole vakavasti huolissamme siitä, mitä tässä maassa tulee tapahtumaan 1.1.?

Mitä sitten sanovat Valvira ja avi? He sanovat, että he eivät voi puuttua tähän etukäteen. Heidän täytyy odottaa, että tämä laki tulee voimaan, kuten on totta. He odottavat ja he puuttuvat sitten valvontakäytännöillä näihin — siis mieltikää — 4 000:een yksikköön. Minkälainen ralli tästä tulee alkuvuodesta, jos ei tätä STM:n mietintöä oteta vakavasti myös ministeriössä? Tämä on juuri niin kuin edustaja Nurminen tässä aikaisemmin sanoi. Me tulemme oppositiosta vahtimaan, että tämä mitoitus ei tule laskemaan muuta kuin kolmanneksessa yksiköitä, niin kuin hallitus on linjannut. Jos ei hallitus pysty tässä maassa tätä toimeenpanemaan niin, että valvontaviranomaiset varmistavat, että tämä mitoitus tapahtuu niin kuin laki on edellyttänyt, niin silloin tietenkin ensimmäinen kysymys on se, miten tässä näin pahasti epäonnistuttiin.

Arvoisa puhemies! Sitten loppuun näistä hoiva-avustajista. Tässä on aina argumenttina se, että sitten saataisiin tämä väki ikään kuin muihin töihin täältä ikääntyvien palveluista, ympärivuorokautisista palveluista. Nyt on selvinnyt näitten hoivajättien toimesta, [Puhemies koputtaa] että he ovat kouluttaneet niin paljon hoiva-avustajia, että ensimmäiset, jotka lähtevät, ovat hoiva-avustajat, ja heillä ei valitettavasti vielä ole tässä sote-järjestelmässä samanlaista kotipesää kuin monilla muilla ammattiryhmillä. Heidän työnsä räätälöitiin ympärivuorokautisen hoivaan, ja sen takia ollaan siinä tilanteessa, [Puhemies koputtaa] että he eivät tule korvaamaan sitä väkeä, mistä täällä salissa äsken puhuttiin.

Pöytäkirja PTK 120/2024 vp

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Nurminen.

18.57 **Ilmari Nurminen sd:** Arvoisa rouva puhemies! Ehkä vielä tähän kokoomusedustajien argumentointiin: Vaikka te lupaatte, että minimistä ei tule maksimia ja kyllä tässä nyt parannetaan ja muuta, niin ehkä itselläni on taustalla semmoinen epäluulo, koska muistan, että kun vuonna 2015 edellisen kerran porvarihallitus tuli, silloin kun itse tulin tänne, niin silloin esititte mitoituksen laskua, muistaakseni 0,4:ään, tai joka tapauksessa mitoitus oli hyvin pieni silloin, ja te haitte sieltäkin säästöjä ja laskitte edelleen. No sitten tuli meidän Marinin hallitus, ja me olemme nostaneet, kuten täällä kuvattiin, on tuhansilla saatu henkilöstöä lisää sinne. Aina on epäilty, te olette aina epäilleet, viimeiseen asti miettineet, ettei vaan tule henkilöstömitoitusta ja ei resursseja tänne. Ja nyt kun on porvarihallitus, niin kyllä taas ensimmäisenä tarvitsee tästä mitoituksista leikata. Ymmärrätte varmasti, että olen vähän epäluuloinen nyt näitä teidän puheenvuorojanne kohtaan, koska kun katsoo tätä viimeistä kymmentä vuotta, niin te olette aina olleet jarruttamassa ja heikentämässä näitä vanhuspalveluita.

Epäluuloani lisää erityisesti se, että me pyysimme teiltä valiokunnassa, että tehdään lausumat, varmistetaan lausumilla, ettei minimistä tule maksimia, tehdään lausumat, että katsotaan niitä RAI-mittareita ja arvioita ja varmistetaan hoidon laatu. Katsottiin, että vain tiettyssä osassa voidaan laskea mitoituksista eikä kategorisesti. Ja mitä tapahtui? Teille ei käynyt yksikään lausuma tähän, niin että kyllä ymmärrätte, että vähän herää semmoinen epäily, onko kauniita sanoja täällä, mutta todellisuudessa te tiedätte, että tässä kategorisesti leikataan, heikennetään kaikista heikompiensaisten ihmisten asemasta.

Edustaja Castrén, olen täysin samaa mieltä, että nämä päivystyksen ongelmat ovat olleet valtavia ja ihmiset eivät ole saaneet hoitoa. Nyt te heikennätte hoitoonpääsyä kolmeen kuukauteen. Sinne päivystykseen tulee ikäihmisiä vaikka kuinka paljon lisää. Kun samaan aikaan ei pääse hoitoon ja saa hoivaa, niin ei heillä ole mitään muuta mahdollisuutta kuin tulla sinne päivystykseen. Teidän politiikka tulee vain lisäämään näitä päivystykseen tulevia ihmisiä.

Ja sitten kerroitte tässä, että hoiva-avustajille kyllä tulee töitä. Ei tiedetä, koska tulee. Kun me nimenomaan kuultiin, että tämä mitoituksen lasku tarkoittaa sitä, että näitä hoiva-avustajia sieltä tiputetaan. Kuten me tiedetään, niin valvova viranomainen sanoo, että kymmentä kohden voi olla kaksi hoiva-avustajaa. Nyt, kun mitoituksista lasketaan, se hoiva-avustajien suhde pienenee, mutta sairaanhoitajien ja lähihoitajien suhde ei muutu. Eli tämä mitoituksen lasku leikkaantuu suoraan hoiva-avustajista, ja teillä ei ole osoittaa niille mitään uutta paikkaa, [Puhemies koputtaa] ja tämä on se iso ongelma.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Castrén.

19.01 **Maaret Castrén kok:** Kiitos, arvoisa puhemies! Sen verran joudun nyt tässä niin sanotusti vastaamaan, että totta kai on aivan selvää — niin kuin edustaja Kiurukin sanoi, että kaksi kertaa on jo lähestytty paperilla — ja ottakaa nyt huomioon, [Krista Kiurun välihuuto] että tämä ei tarkoita maksimia. Mutta eihän nyt hallitus voi olla vastuussa siitäkään, että joku ajaa ilman ajokorttia. Niin kuin minä sanoin, olen lukenut muihin asioihin liittyen lausuntoja, joissa on todettu, että lainsäätäjä ei voi muuta kuin säätää lain ja tavaltaan sillä vaatia, että asiat tapahtuvat, mutta jos ei näin tapahdu... Siis täällä on edustajistossa paljon aluevaltuustossa istuvia ihmisiä, joilla on mahdollisuus vaikuttaa sillä omalla

Pöytäkirja PTK 120/2024 vp

alueella siihen, että siitä ei tule maksimia, koska tämä ei todellakaan ole tarkoitus ja rahaa-
kaan ei ole viety, niin sanotusti leikattu, enempää kuin se yksi kolmasosa, josta on ajateltu,
että nämä potilaat todella pärjäisivät ilman sitä. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Nurminen... Kiuru,
anteeksi, Kiuru, Krista.

19.02 Krista Kiuru sd: Arvoisa puhemies! Pitkä ilta kaikilla takanaan, tätä sattuu, ja ei mitään, kiitoksia puheenvuorosta. — Haluaisin kiinnittää nyt huomiota siihen, että kenelle tämä vastuu kuuluu. Siis on pakko sanoa, että totta kai järjestämisvastuullisen tehtävä on noudattaa lakia, mutta jos on semmoinen hallitus, joka ei ministeriöstä kaksi kertaa ohjaamisen jälkeen saa hyvinvointialueita noudattamaan lakia, niin onhan se nyt aivan käsittämätöntä. [Ilmari Nurminen: Käsittämätöntä!] Edustaja Castrén, minä juuri luin äsken tuossa pöntössä sen lauseen, jonka me velvoitimme ministeriötä varmistamaan. Ministeriö ei varmista yksittäisen hoitokodin mitoitus, se on aivan selvä täällä meille kaikille, mutta ministeriö varmistaa sen, että hyvinvointialueille annetaan lain toimeenpanoa koskeva ohjeistus, ja sitä ohjeistusta ei voi jättää huomiotta. Siitä on ennakkotapauksia. Ministeriön ohjauskirje on siltä osin niin sanottua herran sanaa — siitä on olemassa aikaisempia ennakkotapauksia — ja sen vastaisesti toimiminen ei ole Suomessa mahdollista. Minä itse korostan tässä sitä, että kun me laitamme tänne yhdessä tuumin valiokuntana ohjeistuksen ministeriölle varmistaa valvontaviranomaisten kanssa, että minimistä ei tule maksimia — ja tämä on historiallinen hetki, että tästä olemme yksimielisiä — niin kyllä se myös tarkoittaa sitä, että täällä eduskunta on tosissaan. Se meidän lause, mikä tänne laitettiin siitä, että ministeriö varmistaa valvontaviranomaisten kanssa tekemällään yhteistyöllä, niin kuin tuolla äsken luin tämän valiokunnan sitoumuksen, tarkoittaa nimenomaan, että sillä yhteistyöllä varmistetaan, että valvontaviranomaiset puuttuvat sellaisiin yksiköihin, joissa ei ole yksilön tarpeen mukaista hoitoa. Tämä on aivan selvä nykyisen lain mukaisesti. Ja hakekaa maailmasta sellaisia esimerkkejä, jotka kolahtavat juuri tähän tilanteeseen — se osoittaa hyvää makua.

Arvoisa puhemies! Sitten haluan todeta, että minusta on todella tärkeää se, minkä itse asiassa edustaja Castrén toi tuolla pöntössä esiin, ja en ole ihan varma, puuttuiko edustaja Nurminenkin tähän asiaan: Tämän RAI-mitoituksen saaminen tärkeimmäksi ohjekaluksi oli osa tätä, ja silloin kun ministerinä tätä aikoinaan esittelin, niin kokoomus tässä hyvin kiitti, että tarvitaan myöskin tämä RAI-mitoitus tähän mukaan, ja se tuli. Se tuli, ja tuli vain yksi pykälä, jossa tämä mitoitus tehtiin, eli juuri niin kuin lupasinkin teille, se on yhdessä pykälässä, mutta tuli myös RAI. Nyt valiokunta sai sentään sivun 6 alalaitaan aikaiseksi sen... — Tulen sittenkin sinne, arvoisa puhemies. [Puhuja siirtyy puhujakorokkeelle]

Arvoisa puhemies! Valiokunta toteaa, että ”valiokunta edellyttää, että arviointijärjestelmän tuottama tieto tulee olla jatkossa nykyistä avoimemmin julkisesti saatavilla”. Tämä on todella tärkeä linjaus valiokunnalta. Itselläni kunnianhimon taso oli korkeammalla, mutta kyllä tässä viitataan siihen, että nämä RAI- ja RUG-järjestelmät olisivat niitä ohjaavia numeroita, jotka me voisimme saada julkisesti käyttöön. Mistä me tiedämme, noudatetaanko Suomessa lakia, jos meillä ei ole näitä julkisesti käytössä olevia arviointijärjestelmän tuottamia tietoja? Me esitimme SDP:ssä, että nämä tiedot olisivat kaiken kansan julkisesti käytettävissä jollakin aikataululla. Jos ne olisivat käytettävissä, me osattaisiin sanoa meidän rakkaimpamme hoitoyksiköstä, onko siellä oikea taso vai ei, mutta koska tämä tieto on

Pöytäkirja PTK 120/2024 vp

käytännössä Valviralla ja aveilla ja hyvinvointialueilla omavalvontajärjestelmän kautta, niin meillä ei ole tätä tietoa julkisesti tarjolla, vaikka julkisesti tätä materiaalia löytyy paljon.

Tämä valiokunnan orastava kulma viittaa siihen, että aika on menossa siihen suuntaan, että tämän tiedon pitäisi olla myöskin isommin tässä yhteiskunnassa saatavilla, ja pidän sitä tärkeänä. Siksi myöskin oppositio teki SDP:n toimesta oman esityksensä lausumasta, jota valitettavasti voi olla, ettemme saa läpi, koska hallituspuolueet eivät halunneet sitä tukea valiokunnassa. Teimme kuitenkin tässä omassa vastalauseessamme esityksen siitä, että ”eduskunta edellyttää, että valtioneuvosto velvoittaa Terveiden ja hyvinvoinnin laitoksen keräämään ja julkaisemaan systemaattisesti tiedot hyvinvointialueiden sekä yksityisten palveluntuottajien RAI- ja RAG-luokituksesta...” — Nyt täytyy sanoa, että sen verran pätkii muuten meillä, että onko se RUG vai RAG, enkä tiedä, onko tässä meillä kirjoitusvirhe. Varmistetaan se vielä. Kohta katson, ettei jää pöytäkirjoihin väärää. Tässä kun aamulla aloitetaan ja illalla lopetetaan, niin tuntuu, että järki ei enää samalla tavalla juokse. Mutta kyse on tästä luokituksesta, joka on siis tämä yksilökohtaisempi luokitus. — ”...ja julkaisemaan tiedot julkisessa tietokannassa”.

Tämä on tärkeä osoitus siitä, mihin suuntaan meidän pitäisi mennä, ja minusta se on maininnan arvoista, että valiokuntakin orastavasti katsoo, että tätä kertynyttä tietoa pitäisi käyttää hyväksi, millä aikataululla tällaisista pystyttäisiin tekemään ja milloin nämä tiedot olisivat käytettävissä. Ne ovat tärkeitä avauksia siitä, miten meidän pitäisi ympärivuorokautisessa hoivassa kehittää myöskin luottamusta tässä järjestelmässä siihen, että ihmiset saisivat yksilöllisistä tarpeista lähtevää hoitoa. Kaiken todistaa alkuvuosi, tuleeko näin tapahtumaan, eikä auta tämän mietinnön jälkeen selittää, että tätä asia ei saatu kuntoon. Tämä on sen verran vakava luottamuksen puute, jos tässä mokataan. Siksi Valviran ja avien ja ministeriön pitää nyt kuumeisesti työskennellä, että linja on selvä kaikille.

Tämä on, arvoisa puhemies, juuri se syy, miksi ensimmäisten joukossa tuodaan saliin hoitajamitoituksen alentaminen enemmistön tahtotilana. Me haluamme koko eduskuntana, että tämä ikävä päätös tulee kentälle hyvissä ajoissa tietoon, jotta pystytään myöskin varautumaan 1.1. tämän toimeenpanoon. Ja totta kai moni kysyy, miksi tällaisia päätöksiä tehdään täällä reilu kuukausi ennen kuin tämä tulee toimeen, mutta tämä on aikaisinta tässä budjettilakirumbassa. Tämä on kokonaisuudessaan nyt ensimmäisiä lakiehdotuksia, jotka täällä ovat käsittelyssä jo toisessa käsittelyssä, ja huomenna sitten se viimeinen päätös tulee, ja sen jälkeen kenttä rupeaa toimeenpanemaan. Ja kyllä iso vartija tässä on tosiasiasa ministeriö, joka hyvinvointialueitten kanssa tästä neuvottelee. En myöskään itse hyväksy sitä, että laajennetaan hirvittävästi ohjausta ja haetaan vahvempaa ohjausta hyvinvointialueisiin ja että sitten kun me kysytään, missä se näkyy, niin ei missään. Tällaisia muutoksia on pystytty tekemään sote-lainsäädäntöön, ja eilen tästä keskusteltiin tuolla välikysymyksessä, että ollaanko tehty mitään muutoksia tähän nykyiseen lainsäädäntöön. Kyllä ollaan: heikennyksiä, ja myöskin ohjausta on vahvistettu merkittävästi. Sen täytyy kyllä nyt jossakin näkyä koskien myös hoitajamitoitusta, ja sitä jääme odottamaan.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Nurminen.

19.10 Ilmari Nurminen sd: Arvoisa rouva puhemies! Kuten täällä edustaja Kiuru toi esille, viime kaudella veimme lakiin tämän RAI-mittarin, ja siinä, kuten edustaja Kiuru kertoi, oppositiostakin kokoomus oli kirittävässä tätä ja löimme kättä päälle ja veimme yhdessä

Pöytäkirja PTK 120/2024 vp

tätä asiaa eteenpäin. Tiedän, että edustaja Castrén on puhunut ja tehnyt työtä tiedon ja avoimuuden ja johtamisen ja muun eteen, ja arvostan sitä. Mutta kun kysyin vielä omilta tietolähteiltäni, niin monelta osin tieto on julkista, ja sitä on, mutta sitä todellista asiakastilannetta ei pystytäkään todentamaan yksikkökohtaisesti sieltä. Tässä suhteessa tätä tietoa pitää vielä avata ja sitä tietoa pitää hyödyntää.

Nytkin vetoan, edustaja Castrén: Te olette siis todella osaava, ja teitä arvostetaan, ja viette näitä asioita eteenpäin. Unohtakaa ne perussuomalaiset siellä. Kun te haluatte, että tätä tietoon perustuvaa päätöksentekoa viedään eteenpäin tältä osin, niin sanotte, että näin tehdään, ja me olemme valmiit tukemaan teitä ponnisteluissa ja sitä kautta samaan näitä asioita eteenpäin. Mitä tässä nyt olen oppinut tuntemaan, niin ihan todella hyvä. Olen itse pitänyt siitä, että teillä on kykyä yhteistyöhön ja näkemään asioita laajasti. Tämä menee nyt ihan kehumiseksi, mutta halusin kuitenkin sanoa, että tämä työskentely on kyllä mennyt tosi, tosi paljon hyvään suuntaan teidän aikanaan. Kiitos siitä.

Sitten vielä tähän itse esitykseen: Edustaja Kiuru tässä sanoi... Ehkä vähän särähti korvaan se, että hallitus ei voisi vaikuttaa suhteessa alueisiin. En nyt sanotarkasti tiedä enkä ota kantaa, miten sitä sanoitte, mutta toivoisin, että kuitenkin otettaisiin semmoinen linja, että vaikutettaisiin vielä ponnekkaammin. Ja se ei ole tietenkään teidän tehtävänne, koska teillä ei ole kyseinen ministeri, mutta perussuomalaisilla pitää olla sen verran natsoja, että he saavat alueille hoidettua sen, ettei minimistä tule maksimi. Kyllä ministeritason ihmisen pitää pystyä sellainen lainsäädäntöesitys tuottamaan ja tekemään, että se tahtotila pystytään jalostamaan kentälle. Näin se on.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Castrén.

19.13 Maaret Castrén kok: Kiitos! Näinhän juuri tuolla puhujakorokkeella sanoin, että tämä RAI. Edustaja Nurminen muistaa, kuinka me yhdessä silloin valiokunnassa nimenomaan haimme sitä, että näitä tietoja pitäisi pystyä laajemmin näyttämään niin sanotusti toteen. Tämän kokouksen jälkeenhän tarkastin ja katsoin, ja siis tätä kyllä löytyy aivan valtavasti. Kaikkein pienimpien yksiköitten kohdalla lainsäädäntö on sellainen, että niistä ei voi ottaa sitä materiaalia sen takia, että tämmöiseen valtakunnalliseen materiaaliin sieltä eivät saisi yksittäiset ihmiset ja yksiköt näkyä.

Itse olen ensimmäisiä kertoja Harriet Finne-Soverin kanssa tehnyt RAI-työtä yli 25 vuotta sitten. Minun mielestäni on ehdottomasti niin, että meidän pitäisi yhdessä ajaa muutenkin sote-järjestelmässä sitä, että kansalaisilla olisi enemmän tietoa. Sehän on hyvä, sehän tuli meillä siellä esille ja me yhdessä todettiin, että sitä tietoa kuitenkin on. Nyt meidän täytyy vielä valjastaa sitten hyvinvointialueet ja ihmiset käyttämään sitä. Meillähän on valtavasti tietoa sote-järjestelmissä, mutta niitä käytetään aika vähän järjestelmän ja yksiköiden ja palveluiden kehittämiseen potilaan näkökulmasta.

Kyllä minun mielestäni edelleen, toistan sen, ministeriö on tähän suhtautunut vakavasti ja yrittänyt osaltaan. Toki lainsäätäjä tekee valvontaviranomaisen kanssa yhteistyötä, se on ihan selvä. Omalta osaltani olen useamman Reelsin tehnyt, joissa olen sanonut, että tämä ei saa olla maksimi, vaan tämä on minimi.

Niin kuin edustaja Valtola kertoi, mihin sen potilaan hoidon pitää perustua, niin ehdottomasti näillä mennään. Minä olen aivan varma siitä, että hallituspuolueitten edustajat ovat tästä aivan samaa mieltä. — Kiitos.

Pöytäkirja PTK 120/2024 vp

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Valtola.

19.15 Oskari Valtola kok: Arvoisa puhemies! Vanhuspalvelulain mukaanhan hyvinvointialueiden on ollut velvollisuus käyttää iäkkään henkilön palvelutarpeen ja toimintakyvyn arvioinnissa RAI-indeksiä 1.4.2023 alkaen. Ja siitä, pitääkö RAI-indeksin tulosten olla julkisia: jo tällä hetkellä kuka tahansa voi mennä THL:n sivuille ja katsoa hyvinvointialuekohtaisesti, ja sieltä saa vielä jaettua palvelutuottajakohtaisesti RAI-pisteytyksen täysin avoimesti tietoonsa.

Eli kyllä meillä on tieto hyvin avoimesti saatavissa siitä, minkä kuntoisia henkilöitä meillä on yksiköissä. Ei sitä nyt oikeastaan tämän julkisemmin voi tehdä. Se on tietysti sitten meidän valvovien viranomaisten taho, joka pitää huolen siitä, kun tässä lainsäädännössä hyvin selkeästi sanotaan — ja me ollaan valiokunnan mietinnössä tuotu vielä esille se — että tässä tilanteessa hoitajamitoitus ei tipu sinne 0,6:een. Se on minimi, ja sitten hoitajamitoitus on lopulta sen palvelua tarvitsevan henkilön palvelutarpeen mukainen.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Kiuru, Krista.

19.17 Krista Kiuru sd: Arvoisa puhemies! Kuten lupasin, niin tarkistin vielä tuon yksilöllisemmän mittarin nimen, eli hoidontarveluokitus RUG, eli varmasti englanniksi taideitaan mainita ”rag”, mutta painovirhehän tuossa meidän vastalauseemme tekstissä oli, niin kuin epäilinkin tuossa pöntössä, mutta onneksi sitä ennen osasin oikein tämän muotoilla.

On tosi tärkeää, kun me puhutaan näistä mittareista, niin kuin tässä hyvin monet väkivästi todistivat, että on hieno muutos yhteiskunnalta, että me lähdettiin hakemaan tätä RAI-mittaristoa tähän avuksi palvelutarpeen määrittämiseksi, mutta yhtä tärkeää on varmistaa, että sen mitoituksen todellinen taso perustuu nimenomaan siihen RUG-luokitukseen siinä mielessä, että tämän RUG-hoidontarveluokituksen perustana oleva tieto asiakkaan terveydentilasta, fyysisestä ja psyykkisestä toimintakyvystä sekä erityishoidoista ja -tarpeista tulee tietoon. Eli asiakas sijoittuu tiettyyn RUG- eli ”rag”-luokkaan sen mukaan, kuinka paljon henkilöstöresursseja hänen tarpeensa mukaisen hoidon ja palveluiden toteutukseen tarvitaan.

Tämä on minusta tärkeä suunta, mihin pitäisi mennä, ja uskon, että valiokunnassakin meillä on paljon niitä, jotka haluaisivat viedä tätä näin ammattimaiseen suuntaan. Ei tämä minusta mitään ruudinkeksimistä ole, vaan kyllä tämä tällaisella luokituspohjalla pitäisi pystyä hoitamaan niin, että yksilöllinen tarve tosiasiallisesti ratkaisee. Silloin tämä olisi reilua myöskin kaikkia palveluntarjoajia kohtaan ja järjestäjää kohtaan, mutta myöskin näitä ihmisiä kohtaan, jotka tätä palvelua saavat. Silloin me voidaan kutsua ympärivuorokautista hoivaa myöskin laadukkaaksi. Tämä on minusta tärkeä huomio, että tässä maassa me ei vain enää pärjätä 0,6:lla kaikkia koskien, ja se on varmasti tämän valiokunnan mietinnön tärkein pihvi. Se kertoo myös siitä, että me ollaan osattu puolentoista vuoden jälkeen tehdä mietintö, jossa me aidosti pannaan itseämme likoon, ja siitä olen tosi iloinen, että tämän keskustelun lopuksi voin kiittää myöskin koko valiokuntaa siitä, että tosissaan otettiin se, ettei tästä minimistä tule maksimia. — Kiitos.

Keskustelu päättyi ja asian käsittely keskeytettiin.

Pöytäkirja PTK 120/2024 vp

9. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi koulumatkatukilain muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 177/2024 vp

Valiokunnan mietintö SiVM 7/2024 vp

Ensimmäinen käsittely

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Ensimmäiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 9. asia. Käsittelyn pohjana on sivistysvaliokunnan mietintö SiVM 7/2024 vp. Nyt päätetään lakiehdotuksen sisällöstä. — Meille mietinnön esittelee edustaja Haatainen, valiokunnan puheenjohtaja. Olkaa hyvä.

Keskustelu

19.20 **Tuula Haatainen sd** (esittelypuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Tämä hallituksen esitys koskee koulumatkatukioikeutta, joka rajataan koskemaan maksuttomaan koulutukseen oikeutettuja opiskelijoita. Tämä hallituksen esitys liittyy julkisen talouden suunnitelmaan ja siihen liittyviin menosopeutustarpeisiin. Tämä liittyy valtion vuoden 25 talousarvioesitykseen. Nettosäästö tällä toimella on yhteensä kahdeksan miljoonaa euroa, ja laki tulisi voimaan 1.8.2025.

Valiokunta asiantuntijalausuntoon viitaten pitää esitystä kohtuullisena verrattuna esimerkiksi vaihtoehtoon, jonka mukaan tukioikeutta olisi rajattu sen kalenterivuoden loppuun, kun opiskelija täyttää 18 vuotta. Eli muutos ei koske maksuttomassa koulutuksessa oppivelvollisuuttaan suorittavia opiskelijoita, eli heidän oikeutensa koulumatkatukeen ulottuu jatkossakin 20 ikävuoteen saakka. Näin ollen tällä esityksellä varmistetaan se, että tätä tukea saavat ne eniten tarvitsevat.

Valiokunta tiedostaa, että tämä esitetty muutos vaikuttaa heikentävästi arviolta 12 000 opiskelijan taloudelliseen asemaan, ja heistä valtaosa on ammatillisessa koulutuksessa olevia aikuisopiskelijoita. Heidän tilannettaan on sitten helpotettu toisella päätöksellä, jossa opintolain valtiontakauksen määrää korotetaan 1.8.2024 alkaen.

Valiokunta myös kiinnittää huomiota siihen, että aikuisopiskelijoihin on kohdistunut useita heidän opiskelunaikaiseen toimeentuloonsa kohdistuvia muutoksia, ja näin ollen valiokunta pitääkin tarpeellisena arvioida niiden yhteisvaikutusta. Tässä seurannassa on tärkeää tarkastella myös mahdollisia vaikutuksia koulutuksen saavutettavuuteen.

Lisäksi valiokunta tuo esille sen, että tämä nopeuttaa nyt koulumatkatuen toimeenpanoa Kelassa.

Tähän mietintöön liittyy yksi vastalause. — Kiitoksia.

Yleiskeskustelu päättyi.

Eduskunta hyväksyi hallituksen esitykseen HE 177/2024 vp sisältyvän lakiehdotuksen sisällön mietinnön mukaisena. Lakiehdotuksen ensimmäinen käsittely päättyi.

10. Hallituksen esitys eduskunnalle Työkanava Oy -nimistä osakeyhtiötä koskevan lainsäädännön kumoamiseksi

Hallituksen esitys HE 118/2024 vp

Valiokunnan mietintö TyVM 12/2024 vp

Pöytäkirja PTK 120/2024 vp

Ensimmäinen käsittely

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Ensimmäiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 10. asia. Käsittelyn pohjana on työelämä- ja tasa-arvovaliokunnan mietintö TyVM 12/2024 vp. Nyt päätetään lakiehdotusten sisällöstä. — Keskustelun aloittaa edustaja Lyly. Olkaa hyvä.

Keskustelu

19.23 **Lauri Lyly sd** (esittelypuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Työelämä- ja tasa-arvovaliokunnan varapuheenjohtajana esittelen nyt valiokunnan mietinnön.

Esityksessä ehdotetaan kumottavaksi Työkanava Oy -nimisestä osakeyhtiöstä annettu laki. Tähän liittyen myös työttömyysturvalakia ja työvoimapalveluiden järjestämisestä annettua lakia ehdotetaan muutettaviksi.

Työkanava Oy on työ- ja elinkeinoministeriön hallinnonalalle kuuluva valtion kokonaan omistama erityistehtäväyhtiö. Yhtiön tehtävänä on edistää osatyökykyisten henkilöiden työllistymistä ja tukea osatyökykyisten siirtymistä edelleen avoimille työmarkkinoille.

Hallituksen esityksessä ehdotetaan, että Työkanava Oy:n toiminta lakkautetaan osana valtiontalouden säästötoimia. Työelämä- ja tasa-arvovaliokunta on aikanaan pitänyt Työkanava-lakia koskenutta esitystä tarpeellisena ja tarkoituksenmukaisena. Valiokunta on kannattanut hallituksen esityksen tavoitteita, kuten osatyökykyisten työstä-työhön siirtymistä avoimille työmarkkinoille. Samalla valiokunta on kuitenkin korostanut, että on tärkeää seurata tavoitteiden toteutumista käytännössä.

Työelämä- ja tasa-arvovaliokunta toteaa Työkanava Oy:n työllistämistulosten jääneen vaatimattomiksi tavoitteisiin nähden. Valiokunta pitää esitystä tästä syystä tarkoituksenmukaisena ja tarpeellisena mutta korostaa korvaavien toimien tarvetta osatyökykyisten työllistymisen edistämiseksi. Valiokunta puoltaa lakiehdotusten hyväksymistä pienin lakiteknisin muutoksin.

Valiokunnan mietintöön sisältyy lausumavastalause. Käytän siitä sitten toisen puheenvuoron. — Tässä esittely.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Ja sitten puhujalistaan. — Edustaja Rantanen.

19.25 **Piritta Rantanen sd:** Kiitos, arvoisa rouva puhemies! Tämä on jotenkin murheellinen asia, koko Työkanava Oy:n lakkauttaminen. Sen takia ehkä haluankin tästä hieman tarkemmin kertoa, kun jotenkin on jäänyt semmoinen tunne, että julkisuudessa on haluttu esittää vain huonosti sujunutta projektia. Kyseessä on erityisyhtiö, joka perustettiin vuonna 2022, ja nyt se ollaan jo hallitusohjelmaneuvoittelussa päätetty lakkauttaa. Kyllä se lakkauttaminen tehdään osana valtiontalouden säästötoimia, ei niinkään siitä syystä, että tällaisen toiminnan tarve olisi johonkin hukkunut.

Tämän yhtiön tehtävänä on ollut työllistää osatyökykyisiä ihmisiä ja tukea osatyökykyisiä siirtymään töihin avoimille työmarkkinoille. Tässä on ollut tämä erityistehtävä nimenomaan niin, että se työllistää vain TEMin sen palvelukseen osoittamia henkilöitä, ja nimenomaan niin, että se yhtiön toimintamalli on perustunut siihen, että tätä erityistä työvoimaa vuokrataan asiakasyrityksille.

Pöytäkirja PTK 120/2024 vp

Tämän kokonaiskustannuksista on ollut hieman erilaisia näkemyksiä. Itseni mielestä esimerkiksi valiokunnan mietinnössä voi saada hyvin herkästi sellaisen kuvan, että tähän on mennyt jo useita miljoonia euroja, mutta kyllä se niin oli, että TEMinkin virkamiehen suulla kerrottiin, että kokonaiskustannus tähän on ollut noin kaksi miljoonaa euroa. Ja on totta, että yhtiö ei kerinnyt pääsemään niihin tavoitteisiin, jotka sille oli asetettu.

Mutta rahoituksesta vielä erityinen huomio, että tämä hankehan on saanut nimenomaan EU:n RRF-rahoitusta alun perin 12 miljoonaa, josta 10 miljoonaa oli osoitettu tämän yhtiön käyttöön. Aika mielenkiintoinen seikka on sekin, että nyt nämä RRF-rahast on sitten siirretty STM:n alle mielenterveyspalveluihin, mutta ei sekään oikein ole selvinnyt, mihinkä ne rahat siellä käytännössä aiotaan käyttää.

Kun nyt puhutaan paljon pohjoismaisesta ja ruotsalaisesta mallista, niin ajatus on nimenomaan tullut ruotsalaisesta Samhallista, joka on ollut esimerkkinä tämän yhtiön perustamiselle. Todella harmillista, että se ei päässyt elämään ja lentämään, niin kuin se alkupeäinen ajatus oli.

Keskeinen tulos, mitä saatiin tässä lyhyessä ajassa, oli nimenomaan sitä arvokasta käytännönläheistä tietoa heikoimmassa työmarkkina-asemassa olevista ja heidän työllistymishaasteistaan. Nyt on kyllä sellainen tilanne, että mitään ei oikein ole tulossa tämän tilalle. Hallituksella on ajatus alkaa pohtimaan joitakin keinoja, mutta nyt kun tämä loppuu, niin suoraan meillä ei ole mitään osoittaa juuri näitten ihmisten auttamiseksi. Jotenkin näitä erityispiirteitä ei ole nyt haluttu ymmärtää, ja juuri niin, että Työkanava Oy pystyi tavoittamaan jo isojaakin työnantajia, ja juuri kun se oli pääsemässä vauhtiin, niin se lopetettiin. On käytetty sanoja siitäkin, että Työkanava Oy rakensi siivet, jotka katkaistiin liian varhain. Nyt valtiovalta ei näe tätä ongelmaa, joka näiden osatyökykyisten työllistämiseksi on, eikä ainakaan aio mitään erityistoimia tehdä tätä asiaa edistääkseen. Perusteluissakin viitataan siihen, että tavoitteisiin ei päästy, mutta näin nopeasti oli mahdotonta edetä. Voidaan ehkä todeta niin, että TEM tässä nyt säästää mutta yhteiskunta ei.

Meillä nimenomaan on myönteinen potentiaali osatyökykyisten ja vammaisten työllistämiseksi, ja nyt se jää saavuttamatta. Me olemme sitoutuneet kansainvälisiin sopimuksiinkin — esimerkiksi YK:n sopimuksessa sitoudumme edistämään vammaisten työllistymistä — ja vaihtoehtoisia keinoja tulisikin nyt hyvin nopeasti selvittää. Saksassa on esimerkiksi malli, että jos yrityksellä on 20 työntekijää, niin viisi prosenttia näistä tulisi olla osatyökykyisiä tai vammaisia. Toivon kyllä todella, että näitä vaihtoehtoisia malleja nyt meilläkin ruvetaan selvittämään tai esimerkiksi jotakin verohelpotusta tai työnantajamaksujen alentamista tai jotakin muuta tukea niille yrityksille, jotka palkkaavat tätä työvoimaa.

Tämä on aidosti ihmisoikeuskysymyksenä, ja olen todella surullinen, että näitä eri keinoja ei ole nyt haluttu etupainotteisesti pohtia. Ainoa, mitä kuulemisissa kuulimme, oli niin, että TE-palvelu-uudistus on yksi ratkaisu ja että kyllä kunnat ja hyvinvointialueet ja TE-toimistot nämä asiat sitten ratkaisevat, mutta kyllä meillä kaikilla taitaa olla tiedossa se tilanne, mikä kunnissa ja hyvinvointialueilla on. Taitaa olla niin, että ei sielläkään sitä resurssia näiden asioiden ratkaisemiseen aivan lähipiirissä ole näkyvissä, jotenka kyllä tämä jää nyt tämmöiseen odottavaan tilaan.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Haatainen.

19.31 Tuula Haatainen sd: Arvoisa puhemies! Tämä on todellakin surullinen päätös. Vuonna 22 perustettiin Työkanava Oy, joka on valtio-omisteinen yhtiö ja nimenomaan eri-

Pöytäkirja PTK 120/2024 vp

tyistarpeisiin suunnattu yhtiö, ja seuraavana vuonna hallitusohjelmaneuvoittelussa päätetään, että tämä yhtiö lopetetaan, ja perusteluna on se, että se ei ole lähtenyt lentoon.

Kun tätä selvitystä tehtiin, tähänhän pyysin silloin työministerinä Hannu Mäkisen, Tulin pääjohtajan — hän on myös VM:n budjettipäällikkönä toiminut — tekemään tämän kyseisen selvityksen. Hän teki perusteellisen selvityksen siitä, miten voitaisiin tällaisen toiminnan kautta auttaa työmarkkinoille kaikkein vaikeimmin työllistyviä osatyökykyisiä. Syy, miksi tämä piti rajata näihin kaikkein vaikeimmin työllistyviin, on se, että meillä kilpailulainsäädäntö ja valtiontukilainsäädäntö taas estävät sen, että valtionyhtiön kautta tuetaisiin tai tällaisen toiminnan kautta avustettaisiin valtion tuella ihmisiä työmarkkinoille.

Eli tässä jouduttiin taiteilemaan myös sen kanssa, että tämä kohdistuu todella sellaisiin ihmisiin, joilla on vamma tai sairaus, jonka vuoksi he eivät ilman erityisiä tukitoimia tule työllistymään. Silloin puhutaan ihmisistä, joille tavanomaiset TE-palvelut eivät yksinkertaisesti kykene tarjoamaan sitä kädestä ohjaamista, tukemista, työpaikoille viemistä, siellä työn muokkaamista sellaiseksi, että hän selviytyy — puhutaan esimerkiksi kehitysvammaisista ihmisistä. Meillä on paljon myös nuorissa ihmisissä sellaisia, joilla on joku vamma tai sairaus, joka estää heidän pääsynsä työmarkkinoille, mutta jotka haluaisivat sinne myös. He haluaisivat osallistua työhön sillä kyvykkyydellä, mikä heillä on olemassa.

Kävin tutustumassa Ruotsissa Samhall AB -toimintaan, joka on siellä pitkään toiminut ja jossa työllistetään laajasti eri puolilla Ruotsia tällaisia ihmisiä. Kävin Tukholmassa tutustumassa paikkaan, jossa oli tällaisia kehitysvammaisia ihmisiä töissä. Keskustelin yhden yli 50-vuotiaan miehen kanssa, joka siellä paloitteli vihanneksia, parsakaalia ja muita vihanneksia, ja hän oli ylpeä työstään. Hän sanoi, että Tukholman huippuravintolat ostavat täältä näitä vihanneksia. Ja kun kysyin häneltä, onko hän tyytyväinen tähän työhönsä, hän sanoi, että hän ei voisi olla missään muualla onnellisempi, kun hän saa olla osallinen, hän saa tulla tänne töihin ja täällä on muita ihmisiä. Ja hänestä huokui se, että hän oli ylpeä omasta työstään. Tämä on minusta se ihmisoikeuskysymys, joka tässä pitää muistaa.

Siitä syystä minä olen todella surullinen siitä, että tämä lakkautetaan, koska tämän työn rakentaminen olisi vaatinut kyllä pidemmän ajan kuin yhden vuoden, ja kyllä tälle toiminnalle on tarvetta. Me tarvitsemme kaikkien ihmisten voimavarat käyttöön. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Lyly.

19.34 Lauri Lyly sd: Arvoisa rouva puhemies! Muutama sana vielä tästä, miksi olimme tämän lakkauttamista vastaan.

Ensinnäkin on muistettava, että Suomessa on 60 000—65 000 työhaluista osatyökykyistä ihmistä, ja tämä kanava olisi ollut yksi tapa päästää heidät työmarkkinoille. Tämä hätäisesti nyt lopetettiin, ja valitettavasti tässä ei ollut nyt vaihtoehtoisia ratkaisuja osatyökykyisten työllistämisen hoitamiseksi ja heidän saamisekseen työmarkkinoille. Tämä sinänsä on niin tärkeä ryhmä ja ehkä yhteiskunnan vaikeimmin työllistettävä porukka, ja tämä Työkanava oli tässä erittäin toimiva.

Alkukokemukset lähtivät hitaasti liikkeelle, ja sen syynä oikeastansa aika pitkälle oli se, että tässä talossa silloin, kun tätä valiokunnassa käsiteltiin, tehtiin tämä osatyökykyisten valintaprosessi aika kankeaksi ja vähän vaikeaksi, ja se vaikeutti liikkeelle lähtöä. Siinä oli monta porrasta, ja se oli vähän liian byrokraattinen ratkaisumalli tämän osalta. Sitten toinen asia, joka tähän käynnistymiseen erityisesti vaikutti, on tämä työllisyystilanne. Kun työllisyystilanne heikkenee, niin kaikkein vaikeinta on työllistää sellaisia ihmisiä, joilla on

Pöytäkirja PTK 120/2024 vp

osatyökykyä ja muuta. Tämä porukka ja nämä henkilöt olivat juuri niitä. Sen takia polku saada tämä liikkeelle on ollut vaikea.

Sitten, mikä on tämä toimintamalli? Yritysten kanssa kun sitä on käyty läpi, niin yritykset tykkäsivät osakeyhtiömallista. Osakeyhtiö puhuu toiselle osakeyhtiölle, ja siinä oli luonnollinen kanava. He näkivät yhtiömuodon tässä erittäin hyvänä. Sitten he näkivät, että tässä on tämmöinen pitkäaikainen uskottava kumppani sosiaalisesti vastuullisen työelämän edistämisessä. Tämä oli yrityksillä vastaus. Sitten tämä puhuttelee erityisesti suuryrityksiä, jotka haluavat rakentaa näitten ihmisten työllistämistä tämmöisen sosiaalisen vastuun kautta. Eli meillä oli olemassa konsepti, joka ei vielä lähtenyt lentoon näistä syistä, mitä tuossa luettelin äsken.

Lisäksi tämän lakkauttamisen myötä nyt meidän pitäisi yrittää rakentaa potentiaalia, ja nyt ei ole vaihtoehtoja mallia olemassa. Siinä mielessä meidän täytyy nyt tässä vastalauseen mukaisesti lähteä liikkeelle. Nyt olisi tuotava tänne Suomeen tällaisia Saksan malleja, joissa on käytössä verovähennysmalli, jolla madalletaan kynnystä palkata osatyökykyisiä. Sitten meidän ehkä pitäisi katsoa myöskin vaihtoehtoisesti, mitä uudet TE-alueet tai suuremmat kaupungit voisivat tämän alueen osalta tehdä ja tehdä heidän kanssaan työtä. Samalla, kun me näin vaadimme, pyydämme, että hallitus ensi kevääseen mennessä, toukokuun loppuun mennessä, tekisi tästä ehdotuksia ja saataisiin konkreettisesti asioita hoidettua.

Sitten, arvoisa rouva puhemies, tässä on tullut myös arvokasta kokemusta, ja tämä potentiaali pitäisi hyödyntää nyt sitten, kun tätä uutta tehdään. On erittäin käytännönläheistä tietoa tullut näitten pienimuotoisten työllistymisten kautta. Siellä on semmoista positiivista asiaa, joka meidän pitää nyt hyödyntää.

Valitettava päätös. Toivottavasti löydämme nopeasti uuden tilalle. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Valtola.

19.39 Oskari Valtola kok: Arvoisa puhemies! Välityömarkkina, osatyökykyisten ja vammaisten työllistäminen ja pitäminen työelämässä on äärettömän tärkeä asia. Allekirjoitan täysin tuon näkemyksen, että Työkanava Oy ei todennäköisesti, näin nopeasti kun lähti liikkeelle, päässyt millään tavalla oikeasti lentoon, koska tämän asian haltuun ottaminenhan vie pitkän, pitkän aikaa.

Nyt meillä on sosiaali- ja terveydenhuoltoon tehty valtava uudistus, samoin kuin sitten TE-uudistus, mikä on haastanut järjestöt ja yhdistykset, jotka ovat tehneet Työkanava-yhtiön tyylistä työtä tuolla maakunnissa ja isoimmissa kaupungeissa. Siellä on saatu erittäin hyviä kokemuksia siitä, että on lähes kädestä pitäen saatettu yritykset ja osatyökykyiset yhteen ja saatu heidät työllistymään. Mutta en ole varma, onko tämmöinen valtakunnallinen yhtiö paras järjestämään näitä.

Olen myös huolissani näitten yhdistysten tulevasta rahoituksesta, koska ne jäävät vähän hyvinvointialueiden ja uusien työllisyysahoalueiden väliin. Tietyllä tavalla kannusteetkin kaupungeille järjestää tämäntyylistä toimintaa ovat heikentyneet aiemmasta. Mutta on tärkeää, että etsimme keinoja järjestää näiden yhdistysten ja työllisyysalueiden toimintaan riittävät palvelut tälle hankalasti työllistettävälle ryhmälle.

Yleiskeskustelu päättyi.

Pöytäkirja PTK 120/2024 vp

Eduskunta hyväksyi hallituksen esitykseen HE 118/2024 vp sisältyvien 1.—3. lakiehdotuksen sisällön mietinnön mukaisena. Lakiehdotusten ensimmäinen käsittely päättyi.

11. Hallituksen esitys laiksi merimiespalvelulain muuttamisesta ja väliaikaisesta muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 145/2024 vp

Valiokunnan mietintö TyVM 13/2024 vp

Ensimmäinen käsittely

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Ensimmäiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 11. asia. Käsittelyn pohjana on työelämä- ja tasa-arvovaliokunnan mietintö TyVM 13/2024 vp. Nyt päätetään lakiehdotuksen sisällöstä. — Meille esittelee mietinnön edustaja Lyly. Olkaa hyvä.

Keskustelu

19.41 **Lauri Lyly sd** (esittelypuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Esittelen työ- ja tasa-arvovaliokunnan varapuheenjohtajana valiokunnan mietinnön.

Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi merimiespalvelulakia. Esityksen mukaan valtion rahoitusosuus merimiespalvelupalveluista lakkautetaan. Esityksen tavoitteena on vähentää valtion menoja. Merityötä koskee Kansainvälisen työjärjestön ILO:n merityöyleissopimus.

Yleissopimuksen mukaan jäsenvaltion on varmistettava, että merenkulkijoiden sosiaaliset oikeudet pannaan täytäntöön yleissopimuksen mukaisesti. Kansallisen merimiespalvelulain tarkoituksena on edistää merimiesten hyvinvointia järjestämällä merimiespalvelutoimintaa. Laissa säädetään merimiespalvelutoimiston tehtävistä, merimiespalveluiden rahoittamisesta sekä merimiespalvelutoimiston hallinnosta.

Valiokunta katsoo, että esityksessä ehdotetut muutokset, mukaan lukien valtion rahoitusosuuden lakkauttaminen, on merityöyleissopimuksen puitteissa mahdollista toteuttaa hallituksen esityksessä ehdotetulla tavalla. Merimiespalvelutoimiston valvonnalla ja työ- ja elinkeinoministeriön tiedonsaantioikeudella on tarkoitus seurata merimiespalvelutoimiston taloudellista tilannetta ja merimiespalvelutoimiston edellytyksiä selviytyä lakisääteisistä tehtävistään.

Valiokunnan saaman selvityksen mukaan valtio pystyy tarvittaessa reagoimaan merimiespalvelutoimiston toimintaan. Valiokunta puoltaa lakiehdotuksen hyväksymistä muuttamattomana. Valiokunnan mietintöön sisältyy vastalause, jossa ehdotetaan lakiehdotuksen hylkäämistä. Tulen siihen käyttämään toisen puheenvuoron. — Kiitos. Tässä esittely.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia esittelystä. Seuraavaksi edustaja Rantanen.

19.44 **Piritta Rantanen sd:** Kiitos, rouva puhemies! Yritetään pitää sen verran lyhyenä, että kerkiää täältä omalta paikaltaan puhua.

Mutta nimenomaan nythän käsittelemme budjettilakia, lakia merimiespalvelulaista, ja tässähän on kyse siitä, että koko valtion rahoitusosuus lakkautetaan, ja nimenomaan tavoit-

Pöytäkirja PTK 120/2024 vp

teena on vain vähentää valtion kuluja. Valtion osuus on ollut vuosina 2023 ja 2024 reilu miljoona euroa, ja nyt tämän toiminnan turvaamiseksi sitten esitetään, että tätä merimiehiltä ja varustamoilta kerättävää maksua korotetaan, mutta tämä korotus ei edes tule kokonaan korvaamaan tätä valtion maksuosuutta. On siis aivan selvää, että palveluitten laatu ja määrä tulevat heikkenemään.

Tässä koko merimiespalveluasiassa on kyllä syytä ymmärtää se, minkälaisesta työstä puhumme, kun puhumme merimiesten työstä. On niin, että merimies voi olla maksimissaan 11 kuukautta laivalla töissä, eikä sitä oikein varmaan kukaan meistä Manner-Suomessa tai mannermaalla töissä olevista ja asuvista ihmisistä voi ymmärtää, minkälaista se elämä on, jos 11 kuukauttakin on putkeen laivalla. Me olemme nimenomaan sitoutuneet kansainvälisiin sopimuksiin, siihen, että kukin jäsenvaltio edistää näitten palveluitten tuottamista satamissa, jotta nämä merimiehet voivat saada erilaisia palveluita, kuten esimerkiksi kirjasto- ja tietopalveluita, erilaisia vapaa-ajan järjestelyitä ja yhteydenpitoa omiin ystäviin, sukulaisiin, perheeseen, liikuntamahdollisuuksien järjestämistä, kulttuuritoimintaa sekä muuta virkistystoimintaa ja mahdollisuuden osallistua tähän normaaliin meille tuttuun yhteiskunnalliseen elämään. Tässä ei olla antamassa edes minkäänlaista siirtymäaikaa, vaan niin kuin sanoin, tämä on budjettilaki, jolla valtio kerralla lopettaa maksuosuutensa ja ajattelee niin, että se on ihan ok.

Tässä ei huomioida kansainvälisiä sopimuksia nyt kyllä oikeastaan millään tavalla, ja on aika erikoista, että olemme tehneet kansainvälisiä sopimuksia, joissa sitoudumme huolehtimaan näistä palveluista. Valtio on siis näitä tehnyt, mutta ei osoita siihen nyt minkäänlaista rahoitusta. On aivan selvää, että tämä tulee heijastumaan merimiesten hyvinvointiin ja jaksamiseen. Kun samaan aikaan etuudet heikkenevät ja maksut nousevat, on selvää, että tämän hyväksyttävyyys on kyllä todella huonolla tolalla. Kyllä se on niin, että tämä voi pitkällä aikavälillä vaikuttaa myös ulkomaisten laivojen kiinnostukseen saapua Suomen satamiin. Muissa maissa valtio kyllä osallistuu näihin kustannuksiin.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Lyly.

19.47 Lauri Lyly sd: Arvoisa rouva puhemies! Tässä on kysymys vähän runsaan miljoonan euron osuudesta vuositasolla. Tämä lakkauttaminen tarkoittaa sitä, että varustamoiden ja merimiesten pitää kerätä jäsenmaksuissaan raha, joka on yhteensä noin 300 000, eli noin 30 prosenttiin putoaa tämä rahoitus siitä, mitä se on ollut aikaisemmin. Siinä mielessä se tarkoittaa, että niitä palveluja pitää supistaa rajusti ja merimiehillä niitä palveluja on tästä eteenpäin tosi paljon vähemmän kuin mitä niitä tällä hetkellä on. Ne ovat juuri, niin kuin edustaja Rantanen tässä toi esiin, niitä palveluja, kun tullaan pitkältä merimatkalta ja pidetään yhteyksiä sukulaisiin ja ollaan tekemässä niitä sosiaalisia asioita, mitä ihminen tarvitsee, kun hän tulee maihin.

Tämä rahoitus on ollut vuodesta 1973 asti tällä tavalla kuin tässä nyt on, ja nyt se lopetetaan yhtäkkiä. Olisimme toivoneet, että tässä olisi edes ollut vuoden siirtymäaika sen takia, että tämä Merimiespalvelutoimisto olisi voinut realisoida omaisuuttaan loppuun asti ja saada tätä rahoitusta silläkin tavalla hoidettua. Nyt siellä tulee varsin kova kiire, jotta he pystyvät sopeuttamaan toimintaansa.

Suomi on tässä aivan poikkeuksellinen maa siinä mielessä, että aina näihin merimiespalveluihin on osallistunut valtio. Joissain maissa, esimerkiksi Tanskassa, taitaa olla väylämaksuilla rahoitettu nämä merimiespalvelupalveluihin liittyvät asiat. Suomalaiset meri-

Pöytäkirja PTK 120/2024 vp

miehet saavat näitä palveluja ulkomailla ja tietenkin kotimaassa, kun he ovat näissä sata-missa kulloinkin työtehtäviensä vuoksi laiturissa. Siinä mielessä tämä rajoittaa nyt niitä to-si, tosi paljon.

Suomeen saapuu noin 600 alusta viikossa, ja on selvää, että siellä on aika iso määrä me-
rimiehiä eri maista ja eri kansallisuuksista. Tämä tavallaan vähentää sitä houkuttelevuutta,
että jos Suomi tulee tämmöiseksi periferiaksi, että meillä näitä palveluja juurikaan ei ole,
niin kyllä varmasti myös siellä sana kiirii, ja se voi olla sitten meille huono asia. Suomi on
tietyllä tavalla saari ja elää merenkulusta, ja tämä sinänsä pitäisi aina muistaa, kun me koh-
distamme näitä säästötoimia tämäntyyppiselle alueelle.

Kansainvälisten sopimusten vastaista tämä todennäköisesti on. Mutta sitä velvoittavuut-
ta ei ilmeisesti ole niin paljon, että tätä pystyisi sen mukaan kaatamaan.

Valitettava päätös.

Yleiskeskustelu päättyi.

Eduskunta hyväksyi hallituksen esitykseen HE 145/2024 vp sisältyvän lakiehdotuksen si-
sällön mietinnön mukaisena. Lakiehdotuksen ensimmäinen käsittely päättyi.

12. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi suurten konsernien vähimmäisverosta annetun lain muuttamisesta

**Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi suurten konsernien vähimmäisverosta annetun lain
muuttamisesta annetun hallituksen esityksen (HE 98/2024 vp) täydentämisestä**

Hallituksen esitys HE 98/2024 vp

Hallituksen esitys HE 156/2024 vp

Valiokunnan mietintö VaVM 19/2024 vp

Ensimmäinen käsittely

Eduskunta hyväksyi yhdistettyinä hallituksen esityksiin HE 98/2024 vp ja HE 156/2024 vp
sisältyvän lakiehdotuksen sisällön mietinnön mukaisena. Lakiehdotuksen ensimmäinen
käsittely päättyi.

13. Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi yleisradioverosta annetun lain 2 §:n, arvonlisä- verolain ja Ahvenanmaan maakuntaa koskevista poikkeuksista arvonlisävero- ja valmiste- verolainsäädäntöön annetun lain 22 a §:n muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 186/2024 vp

Valiokunnan mietintö VaVM 21/2024 vp

Ensimmäinen käsittely

Eduskunta hyväksyi hallituksen esitykseen HE 186/2024 vp sisältyvien 1.-3. lakiehdotuk-
sen sisällön mietinnön mukaisena. Lakiehdotusten ensimmäinen käsittely päättyi.

14. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi valtion televisio- ja radiorahastosta annetun lain 3 §:n muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 184/2024 vp

Pöytäkirja PTK 120/2024 vp

Valiokunnan mietintö LiVM 12/2024 vp

Ensimmäinen käsittely

Eduskunta hyväksyi hallituksen esitykseen HE 184/2024 vp sisältyvän lakiehdotuksen sisällön mietinnön mukaisena. Lakiehdotuksen ensimmäinen käsittely päättyi.

15. Hallituksen esitys eduskunnalle etäyhteyksien käytön edistämistä oikeudenkäynneissä yleisissä tuomioistuimissa koskevaksi lainsäädännöksi

Hallituksen esitys HE 63/2024 vp

Valiokunnan mietintö LaVM 7/2024 vp

Ensimmäinen käsittely

Eduskunta hyväksyi hallituksen esitykseen HE 63/2024 vp sisältyvien 1.-7. lakiehdotuksen sisällön mietinnön mukaisena. Lakiehdotusten ensimmäinen käsittely päättyi.

16. Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi perintökaaren 5 luvun 2 §:n 4 momentin kumoamisesta ja perintökaaren voimaannapannosta annetun lain 6 §:n muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 181/2024 vp

Valiokunnan mietintö LaVM 8/2024 vp

Ensimmäinen käsittely

Eduskunta hyväksyi hallituksen esitykseen HE 181/2024 vp sisältyvien 1.-2. lakiehdotuksen sisällön mietinnön mukaisena. Lakiehdotusten ensimmäinen käsittely päättyi.

17. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi rikoslain muuttamisesta ja siihen liittyviksi laeiksi

Hallituksen esitys HE 69/2024 vp

Valiokunnan mietintö LaVM 9/2024 vp

Ensimmäinen käsittely

Eduskunta hyväksyi hallituksen esitykseen HE 69/2024 vp sisältyvien 1.-9. lakiehdotuksen sisällön mietinnön mukaisena. Lakiehdotusten ensimmäinen käsittely päättyi.

18. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi Valtion tukeman asuntorakentamisen keskukselta ja siihen liittyviksi laeiksi

Hallituksen esitys HE 188/2024 vp

Lähetekeskustelu

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 18. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään ympäristövaliokun-

Pöytäkirja PTK 120/2024 vp

taan. Keskustelu ja asian käsittely keskeytettiin 19.11.2024 pidetyssä täysistunnossa. —
Keskustelu jatkuu siis. Edustaja Hoskonen poissa.

Keskustelu päättyi.

Asia lähetettiin ympäristövaliokuntaan.

19. Seuraava täysistunto

Eduskunnan seuraava täysistunto on perjantaina 22.11.2024 klo 13.00. Täysistunto lopetettiin klo 19.53.

Pöytäkirjan vakuudeksi: